

**UCHWAŁA NR 245/XXII/21
RADY POWIATU NOWOSĄDECKIEGO**

z dnia 17 listopada 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nowosądeckim na
lata 2021-2027.**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 920 z późn. zm), w związku z art. 16b oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) Rada Powiatu Nowosądeckiego uchwała, co następuje:

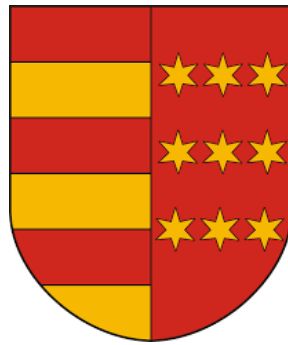
§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021-2027 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Nowosądeckiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu Nowosądeckiego

Roman Potoniec

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE NOWOSĄDECKIM NA LATA 2021-2027

Nowy Sącz 2021

Autorzy opracowania kierują szczególne podziękowania w stronę wszystkich osób i instytucji, które aktywnie włączyły się do prac w trakcie opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowosądeckiego na lata 2021-2027

Spis treści

Wstęp.....	5
1.1 Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	6
1.2 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej.....	7
1.3 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym.....	8
1.3.1 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.....	8
1.3.2 Krajowe Plany Działań na rzecz Zatrudnienia.....	9
1.3.3 Krajowy Program Reform – Europa 2020.....	9
1.3.4 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji.....	10
1.3.5 Program Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+.....	11
1.3.6 Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.....	11
1.4 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa małopolskiego.....	13
1.5 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatu nowosądeckiego.....	19
2. Charakterystyka powiatu nowosądeckiego.....	19
2.1 Pomoc Społeczna.....	22
2.2 Ochrona Zdrowia.....	28
2.3 Edukacja.....	34
2.4 Bezpieczeństwo.....	37
2.5 Rynek Pracy.....	38
2.6 Organizacje Pozarządowe.....	39
3. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej.....	53
3.1 Struktura ludności w powiecie.....	53
3.2 Rynek pracy i bezrobocie.....	64
3.3 Profil społeczny osób korzystających z pomocy społecznej.....	69
3.3.1 Ubóstwo.....	70
3.3.2 Długotrwała lub ciężka choroba.....	71
3.3.3 Niepełnosprawność.....	73
3.3.4 Potrzeba ochrony macierzyństwa.....	76
3.3.5 Bezrobocie.....	79
3.3.6 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	80

3.3.7 Alkoholizm.....	83
3.4 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	87
3.4.1 Struktura systemu pieczy zastępczej.....	88
3.4.2 Wydatki ponoszone przez powiat nowosądecki w ramach systemu pieczy zastępczej.....	93
3.5 System pomocy społecznej powiatu nowosądeckiego w ujęciu instytucjonalnym.....	96
3.6 Wnioski z diagnozy czynników społeczno-ekonomicznych.....	99
4. Prognoza zmian najistotniejszych czynników społeczno-ekonomicznych na lata 2021-2027.....	100
4.1 Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia.....	101
4.2 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem.....	102
4.3 Prognozowana zmiana liczby rodzin i osób dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą.....	103
4.4 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z niepełnosprawnością....	104
4.5 Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa.....	106
4.6 Prognozowana zmiana liczby osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat.....	107
4.7 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	109
4.8 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z alkoholizmem.....	110
4.9 Analiza SWOT.....	111
5. Cele, kierunki działań i mierniki ich realizacji.....	115
5.1 Misja i wizja.....	115
5.2 Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki.....	116
5.3 Wartości referencyjne mierników.....	126
6. Sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe.....	133
7. Monitoring i ewaluacja Strategii.....	139
Spis tabel.....	143
Spis schematów.....	146

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021-2027 została wykonana w odpowiedzi na zachodzące zmiany w obszarach: społecznym i ekonomicznym powiatu. Niniejszy dokument powstał przy aktywnym uczestnictwie Zespołu roboczego, powołanego Zarządzeniem nr 4/2021 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu z dnia 1 marca 2021 roku.

W trakcie prac przeprowadzono pogłębioną diagnozę problemów identyfikowanych w powiecie oraz dokonano ich analizy biorąc pod uwagę skalę i intensywność występowania na terenie wszystkich gmin powiatu nowosądeckiego. Strategia zawiera również prognozę najistotniejszych czynników, które w najbliższych latach będą wyznaczały podstawowe kierunki działań, w celu rozwiązywania problemów społecznych, dotyczących mieszkańców powiatu. W efekcie prac nad Strategią opracowano, dostosowywany do aktualnych potrzeb, zestaw celów strategicznych, operacyjnych i niezbędnych działań oraz mierników pokazujących ich efektywność. Ponadto w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały nakreślone ramy finansowe na lata 2021-2027, które będą stanowiły źródło finansowania przyjętych działań. Ramy finansowe prezentowane są w powiązaniu z wdrożonymi programami długoterminowymi, stanowiącymi płaszczyznę do realizacji działań nakreślonych w Strategii. W trakcie prac nad dokumentem zostały również opracowane wartości bazowe i referencyjna dla poszczególnych mierników, których zadaniem będzie ułatwienie bieżącego monitoringu realizowanego przez cały okres obowiązywania Strategii. Ponadto przyjęta została reguła okresowego przeprowadzania ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, badania takie będą prowadzone w następujących okresach: po upływie trzech lat obowiązywania Strategii – ewaluacja częściowa oraz po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii – ewaluacja końcowa. Ewaluacja może również wskazywać obszary, w których rekomendowane będą zmiany przyjętych celów i działań, co zapewnia mechanizm elastycznego dostosowywania się do zmieniającego otoczenia i potrzeb.

Prace nad dokumentem miały charakter partycypacyjny, w ich trakcie zostały wyznaczone cele strategiczne na kolejne lata. Spotkania te przyjęły formę warsztatów, w których uczestniczyli: samorządowcy, przedstawiciele i pracownicy powiatowych oraz gminnych jednostek pomocy społecznej, edukacji, rynku pracy, jak również organizacji pozarządowych.

W trakcie prac, bazując na zidentyfikowanych głównych celach strategicznych, przeprowadzono pogłębioną analizę SWOT. Zadaniem jej było zidentyfikowanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które w trakcie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą stanowiły zarówno czynniki wzrostu, jak również czynniki ryzyka zagrażające szansom osiągnięcia zakładanych rezultatów.

W końcowej fazie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w trakcie których projekt dokumentu został udostępniony szerokiemu gronu pomiotów, instytucji i mieszkańców powiatu nowosądeckiego.

1.1 Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Powiat jako jednostka samorządu terytorialnego został zobligowany do okresowego opracowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zadanie to jest określone w art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej jako własne, w powiązaniu z art. 16 b cytowanej ustawy. Dokument strategiczny, zgodnie z normą prawa określoną w art. 16 b ust 2 ustawy o pomocy społecznej, powinien zawierać:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna również w swoich celach i projektowanych działaniach nawiązywać do dokumentów strategicznych opracowywanych na różnych szczeblach samorządowych. Powinna stanowić element kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych. W procesie opracowywania strategii należy uwzględnić obowiązujące programy pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i inne, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawa wprowadza również dla powiatów obowiązek przeprowadzenia konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami, co zapewnia odpowiednie dopasowanie stosowanych narzędzi polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowosądeckiego na lata 2021-2027 jest zgodna z założeniami polityki społecznej, określonej w krajowych dokumentach strategicznych, jak również z innymi ustawami kompetencyjnymi szczebla administracji rządowej i samorządowej. Działania przyjmowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikają z bezpośredniego odniesienia do krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym;
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego;

- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 roku o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych;
- Ustawy z dnia 23 października 2018 roku o Solidarnościowym Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

1.2 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej

Doświadczenia Unii Europejskiej po kryzysie, który wybuchł na przełomie lat 2007/2008, spowodowały szereg działań mających na celu zabezpieczenie i szukanie właściwych dróg wyjścia z sytuacji kryzysowych w szeroko pojętym obszarze funkcjonowania obywateli

i podmiotów życia publicznego. W wyniku prac przyjęto katalog programów i strategii, wyznaczających kierunki, w których powinny podążać poszczególne kraje członkowskie UE.

Jednym z najistotniejszych z punktu widzenia budowania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest:

EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Wśród głównych jej celów należy wymienić m.in:

- stopa zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinna wzrosnąć z obecnych 69% do co najmniej 75%, między innymi wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy;
- cel związany z edukacją, dotyczący problemu osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, obejmuje ograniczenie wskaźnika przerywania nauki do 10% w porównaniu z obecnym poziomem 15% oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%;
- liczbę Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa należy ograniczyć o 25%, co będzie wymagać wydobycia z ubóstwa ponad 20 mln osób¹.

Powyższe cele są ze sobą wzajemnie powiązane. Na przykład lepsze wykształcenie przekłada się na większe szanse na rynku pracy, a zwiększanie stopy zatrudnienia przyczynia się do zmniejszania ubóstwa. Większe możliwości w zakresie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej we wszystkich sektorach gospodarki oraz efektywniejsze

1 Za krajową granicę ubóstwa przyjęto próg 60% krajowej mediany rozporządzalnego dochodu w każdym państwie członkowskim.

korzystanie z zasobów poprawią konkurencyjność i będą sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy. Dzięki inwestycjom w czyste i niskoemisyjne technologie poprawi się stan środowiska naturalnego, będziemy mogli skuteczniej przeciwdziałać zmianom klimatu oraz zwiększać potencjał w zakresie przedsiębiorczości i zatrudnienia. Strategia Europa 2020 obejmuje szereg innych celów wzajemnie ze sobą powiązanych jednak z uwagi na zakres niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ograniczono się tylko do jej wymiaru społeczno-gospodarczego, co obrazują powyżej zaprezentowane cele. W chwili obecnej, z uwagi na dobiegający końca okres obowiązywania Strategii Europa 2020 toczą się prace ukierunkowane na to, aby Strategia na rzecz zrównoważonej Europy 2030 zastąpiła obecnie obowiązującą.

1.3 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym

1.3.1 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 184/2020 z dnia 14 grudnia 2020 r. Dokument dąży do lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Dzięki przyjętym założeniom Polska powinna stać się miejscem atrakcyjnym pod względem inwestycyjnym, głównie za sprawą tworzenia dobrych warunków do: życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy. Czego konsekwencją ma być lokowanie na terenie kraju nowych inwestycji i tworzenie trwałych miejsc pracy. Istotnym jest przy tym zapewnienie wysokiego poziomu edukacji formalnej i poza formalnej, odpowiedniego poziomu opieki zdrowotnej, przebudowa systemu wsparcia osób w podeszłym wieku. Kluczowe są również: przeciwdziałanie ubóstwu oraz wykluczeniu społecznemu. Ponadto stwarzanie warunków do poprawy dietetyki odgrywa istotną rolę dla rozwoju kapitału ludzkiego, zwłaszcza biorąc pod uwagę postępujący proces starzenia się społeczeństwa.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznacza wizję gospodarki opartej nie tylko na innowacyjności i zrównoważonym rozwoju. Nowy model gospodarczy powinien opierać się również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Powinien być on jednak oparty nie na transferach między różnymi grupami społecznymi, ale na wzroście dostępności do zatrudnienia, co ma być środkiem do większej spójności społecznej, gospodarczej oraz terytorialnej. Istotna jest również rola ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej oraz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, jako istotnych czynników sprzyjających ograniczaniu społecznych skutków kryzysu oraz budowaniu wspólnych wartości społeczno-gospodarczych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 zakłada przyjęcie czterech głównych celów, które obejmują:

- podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych,
- poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej,
- wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,

- redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

1.3.2 Krajowe Plany Działań na rzecz Zatrudnienia

Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia od 2018 roku jest przyjmowany w perspektywie rocznej. Uwzględnia kierunki polityk realizowanych przez Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Daje podstawy do inicjowania zadań mających na celu m.in. promocję zatrudnienia, ograniczenie negatywnych skutków bezrobocia oraz wspieranie aktywizacji społecznej. Określa on zarazem cele i kierunki działań, zgodnie z priorytetami polityki państwa w dziedzinie rynku pracy, a także zawiera wytyczne, na które orientują się samorządy na szczeblu wojewódzkim przygotowując corocznie regionalne plany działań na rzecz zatrudnienia, w których określone są priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających objęcia szczególnym wsparciem na regionalnym rynku pracy.

1.3.3 Krajowy Program Reform – Europa 2020

Krajowy Program Reform jest dokumentem opisującym wyzwania i problemy, z jakimi będzie w najbliższych latach zmagać się Polska w aspekcie oddziaływań na system społeczno-gospodarczy. Pozostaje on w korelacji z dokumentami strategicznymi Unii Europejskiej i obejmuje bardzo szerokie spektrum zagadnień. Bieżący kształt Krajowego Programu Reform jest próbą odpowiedzi na dynamicznie zmieniające się warunki społeczno-ekonomiczne, które w ostatnim okresie zostały zdeterminowane negatywnymi skutkami pandemii wirusa COVID-19. Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowego opracowania skupimy się jedynie na wybranych zagadnieniach, które zostaną omówione poniżej. Odniesiemy się bowiem do dwóch rozdziałów KPR znajdujących bezpośredni związek z tematyką poruszaną w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są nimi: Sprawiedliwość oraz Rynek pracy.

Głównym dążeniem autorów Krajowego Programu Reform było stworzenie silnego systemu ochrony socjalnej, odpowiadającego na potrzeby wszystkich ludzi niezależnie od wieku i opartego na zasadach solidarności i podziału ryzyka. Jednocześnie zwraca się uwagę, że potrzebne są dalsze działania w kierunku rozwoju systemu ochrony zdrowia i opieki długoterminowej.

„W zakresie opieki zdrowotnej, w celu optymalizacji udzielania świadczeń zdrowotnych kontynuowane są prace na rzecz utworzenia nowego modelu organizacyjnego opieki koordynowanej POZ+. Mając na uwadze słabe wyniki leczenia onkologicznego w Polsce kontynuowane są prace nad zmianą modelu organizacyjnego opieki onkologicznej. Ponadto planowane jest uruchomienie świadczeń opieki zdrowotnej w ramach Dziennych Domów Opieki Medycznej, gdzie przebywać będą osoby wymagające dalszej opieki po przebytej hospitalizacji.”²

---

2 Krajowy Program Reform – Europa 2020 (Aktualizacja 2020/2021) Przyjęty przez Radę Ministrów 28 kwietnia 2020 r. s. 62

Podejmowane są również zadania w kierunku rozwoju sektora ekonomii społecznej, przejawiające się w działaniach ukierunkowanych na wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wspierania ich zatrudnienia i redukcji skali ubóstwa. Przeciwdziałając nierównościom w zakresie dostępu do mieszkań uruchomiono program „Mieszkanie Plus”, który jest częścią pakietu rozwiązań Narodowego Programu Mieszkaniowego.

„Mając na uwadze trudności z jakimi spotykają się na co dzień osoby starsze i niepełnosprawne uruchomiono program Dostępność Plus 2018-2025, który ma na celu włączenie wszystkich aspektów dostępności do każdej polityki publicznej, przyczyniając się tym samym do wzrostu jakości życia tych osób i reszty obywateli. Dzięki jego realizacji do porządku prawnego wprowadzono ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2019 poz. 1696), nakładającą na podmioty publiczne obowiązek zapewnienia dostępności w aspekcie architektonicznym, cyfrowym i informacyjno-komunikacyjnym.”³

1.3.4 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji

Zagadnienia ubóstwa i wykluczenia społecznego nieustannie poruszane są w dokumentach strategicznych na szczeblu krajowym. Wszystkie wzajemnie powiązane ze sobą oddziaływania mogą zniwelować ich skutki, wymaga to jednak daleko idącej koncentracji i koordynacji, jak również precyzyjnego określania celów strategicznych i operacyjnych. W przypadku Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, jego cel główny został zakreślony już w samym tytule. Opierając się na celu głównym, wyżej opisanym, przyjęto sześć priorytetów obejmujących następujące obszary:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży
- Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych na rzecz dzieci i młodzieży
- Aktywna integracja społeczności lokalnej
- Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych
- Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałanie bezdomności
- Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej

Realizacja Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji, wymaga szeregu działań o wymiarze prawnym, organizacyjnym, finansowym i edukacyjnym, realizowanych przez wielu partnerów w ramach administracji publicznej oraz partnerstwa publiczno-społecznego. Istotnym elementem będzie skorelowanie działań o charakterze krajowym z działaniami realizowanymi w regionach.

W chwili opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowosądeckiego prowadzone były prace konsultacyjne w zakresie „Krajowego Programu

3 Krajowy Program Reform – Europa 2020 (Aktualizacja 2020/2021) Przyjęty przez Radę Ministrów 28 kwietnia 2020 r. s. 62

Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.”

1.3.5 Program Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+

Program „Solidarność pokoleń 50+” obejmuje szerokie spektrum inicjatyw, których celem jest lepsze wykorzystanie zasobów ludzkich osób w wieku 50 lat i więcej. Zakłada, że działania w tym zakresie podejmowane będą na wielu poziomach. Począwszy od działań rządu, przez inicjatywy władz regionalnych i lokalnych oraz pracodawców. Niezbędne są również chęci poszczególnych osób do tego, aby wydłużyć swoją aktywność. Jest to szczególnie istotne obecnie, gdy znaczna część środków, a zatem i działań w obszarze polityki rynku pracy, pozostaje w gestii władz regionalnych. Celem Programu „Solidarność pokoleń” jest osiągnięcie w perspektywie do 2020 r. wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 55–64 lata na poziomie 50%.

Głównym beneficjentem i adresatem Programu są osoby powyżej 50 roku życia. Działania kierowane będą jednak również do szerszego grona osób w różnym wieku, zarówno do osób w wieku 60+, jak i do osób, które dopiero za kilkanaście lub kilkadziesiąt lat wchodzić będą w wiek przedemerytalny (szczególnie do grupy 45+). Adresatami Programu są również określone grupy i podmioty, takie jak przedsiębiorcy, związki zawodowe, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, publiczne i niepubliczne instytucje rynku pracy, samorządy terytorialne i instytucje administracji rządowej.

1.3.6 Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

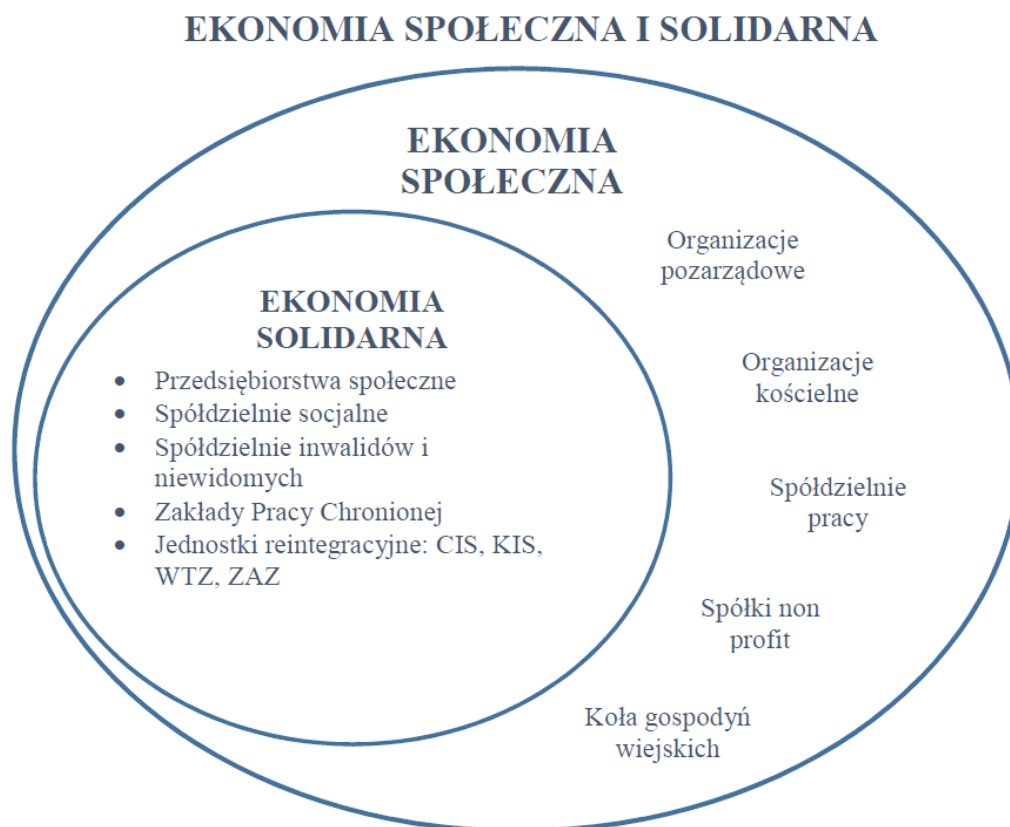
Program ten stanowi element polityki rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem sektora ekonomii społecznej. Jest on rozwinięciem i doprecyzowaniem działań wynikających z Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, przyjętego uchwałą nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. Stanowi on „nadanie nowego impulsu dla polityki publicznej w tym obszarze, prowadzącego do znaczącego zwiększenia efektywności działań na rzecz tworzenia miejsc pracy, reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, jak również rozwoju usług społecznych użyteczności publicznej i zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.”⁴

W programie zdefiniowano kształt sektora ekonomii społecznej rozumianej jako sferę „aktywności obywatelskiej i społecznej, która przez działalność gospodarczą i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej

4 Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, (M. P. z 2019 r. poz. 214), s. 6

(na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.”⁵ Jak również pojęcie ekonomii solidarnej stanowiącej „część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.”⁶

Schemat nr 1 - Podmioty ekonomii społecznej i solidarnej

Źródło: Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

Realizacja Krajowego programu Rozwoju Ekonomii Społecznej została oparta o⁷:

- Cel długofalowy strategiczny: Ekonomia społeczna i solidarna stanie się istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego.
  - Cel główny: Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostawcami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego.

5 Ibidem, s. 10

6 Ibidem

7 Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, op. cit., s. 18-19

Obejmujący cele szczegółowe:

1. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.
2. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku.
4. Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.

Głównym rezultatem KPRES jest wzrost do 40% liczby osób podejmujących pracę po zakończeniu uczestnictwa w jednostkach reintegracyjnych. Ponadto zakłada się również wzrost o 50 tys. osób młodych, występujących jako członków ekonomii społecznej i solidarnej oraz utworzenie 75 tys. nowych miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej.

1.4 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa małopolskiego

Sejmik Województwa Małopolskiego w dniu 17 grudnia 2020 roku uchwalił Strategię Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, która stanowi aktualizację dokumentu pn. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Wśród kluczowych celów i działań, z którymi Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowosądeckiego wykazuje zbieżność, należy wskazać cel szczegółowy w obszarze „Małopolskie”, który brzmi: „Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie”. Składają się na niego główne kierunki polityki rozwoju, które obejmują następujące kierunki działań⁸:

1. Małopolskie Rodziny

1.1. Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:

- 1.1.1. Poradnictwo rodzinne oraz programy edukacyjne na rzecz wzrostu kompetencji wychowawczych rodziców.
- 1.1.2. Rozwijanie i sieciowanie usług wczesnego wielospecjalistycznego wsparcia rozwoju dziecka.
- 1.1.3. Rozwój usług opiekuńczych nad dziećmi do lat 3.
- 1.1.4. Rozwój usług środowiskowych wspierających funkcjonowanie rodziny.
- 1.1.5. Profilaktyka przemocy w rodzinie.

1.2. Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu.

1.3. Rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji i integracji społecznej, w tym w wymiarze międzypokoleniowym.

⁸ Źródło: https://www.malopolska.pl/_userfiles/uploads/Rozwoj%20Regionalny/Strategia%20Ma%C5%82opolska%202030/2020-12-17_Zalacznik_Strategia_SWM_2030.pdf (dostęp w dniu 30.09.2021 r.)

- 1.4. Pomoc osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami poprzez środowiskowe formy aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego i opieki całodobowej.
- 1.5. Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- 1.6. Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym poprzez działania w zakresie interwencji kryzysowej.
- 1.7. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego.
- 1.8. Działania z zakresu systemu pieczy zastępczej zgodne z zasadami deinstytucjonalizacji oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków.
- 1.9. Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej.

2. Opieka Zdrowotna

- 2.1. Działania edukacyjne służące podnoszeniu świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz promocji zdrowego stylu życia.
- 2.2. Programy profilaktyki i diagnostyki w zakresie istotnych dla regionu jednostek chorobowych.
- 2.3. Promocja zdrowia psychicznego oraz profilaktyka i leczenie zaburzeń psychicznych.
- 2.4. Profilaktyka chorób zawodowych oraz wczesne wykrywanie problemów zdrowotnych i zagrożeń niepełnosprawnością.
- 2.5. Rozwój diagnostyki prenatalnej ukierunkowanej na wczesne wykrywanie i leczenie wad wrodzonych.
- 2.6. Edukacja społeczeństwa w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych.
- 2.7. Systemowe rozwiązania dla zapewnienia, adekwatnych do potrzeb, kadr medycznych oraz kadr w zawodach opiekuńczych.
- 2.8. Wsparcie istniejących oraz tworzenie nowych placówek świadczących usługi długoterminowej opieki medycznej i pielęgnacyjno-opiekuńczej oraz wzrost potencjału terapeutycznego i rehabilitacyjnego tych placówek.
- 2.9. Rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi diagnostyczne, lecznicze oraz rehabilitacyjne (z uwzględnieniem istotnych dla regionu jednostek chorobowych oraz chorób rzadkich).
- 2.10. Rozwój infrastruktury i programów badawczo-rozwojowych oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w opiece zdrowotnej.
- 2.11. Systemowe rozwiązania dla współpracy między podmiotami świadczącymi usługi zdrowotne.

3. Bezpieczeństwo

- 3.1. Wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa:
  - 3.1.1. Promocja postaw wrażliwości i prawidłowego reagowania w sytuacjach kryzysowych.
  - 3.1.2. Edukacja w zakresie udzielania pierwszej pomocy.
  - 3.1.3. Działania informacyjno-edukacyjne na rzecz zwiększania bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

- 3.1.4. Działania informacyjno-edukacyjne na rzecz zwiększania bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego.
- 3.2. Systemowe rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo sanitarno-epidemiologiczne w podmiotach świadczących usługi społeczne.
- 3.3. Podnoszenie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo:
  - 3.3.1. Rozwój infrastruktury i wyposażenia.
  - 3.3.2. Szkolenia pracowników służb.
  - 3.3.3. Zapewnienie odpowiedniego poziomu rezerw materiałowych.
- 3.4. Rozwój współpracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo, w tym integracja systemów ratownictwa oraz elektronicznego systemu zarządzania bezpieczeństwem.

4. Sport i Rekreacja

- 4.1. Tworzenie odpowiednich warunków umożliwiających rozwój sportu i rekreacji w Małopolsce:
  - 4.1.1. Budowa, rozbudowa oraz modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej regionu.
  - 4.1.2. Przygotowanie i wspieranie programów sportowych umożliwiających rozwój psychofizyczny młodego pokolenia.
  - 4.1.3. Przygotowanie odpowiedniej oferty sportowo-rekreacyjnej poprzez wsparcie dla organizacji pozarządowych organizujących wydarzenia sportowo-rekreacyjne skierowane do szerokiego grona odbiorców, zarówno rodzin z dziećmi, seniorów, młodzieży, jak zawodników sportowych.
  - 4.1.4. Działania edukacyjne i promocyjne podnoszące świadomość mieszkańców na temat wpływu aktywności fizycznej na zdrowie.
- 4.2. Poprawa wyników w Systemie Sportu Młodzieżowego:
  - 4.2.1. Wdrażanie i wspieranie programów zapewniających młodzieży uzdolnionej sportowo i ich opiekunom optymalne warunki szkolenia sportowego.
  - 4.2.2. Tworzenie warunków do organizacji różnych form dokształcania dla kadr trenerskich.
- 4.3. Organizacja imprez sportowych najwyższej rangi:
  - 4.3.1. Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej w kontekście rozgrywanych na terenie Województwa Małopolskiego imprez sportowych najwyższej rangi.
  - 4.3.2. Wsparcie dla organizatorów dużych imprez sportowych rangi Mistrzostw i Pucharu Świata, Mistrzostw i Pucharu Europy itp.
  - 4.3.3. Współpraca z Polskimi (Okręgowymi) Związkami Sportowymi w celu pozyskania organizacji imprez najwyższej rangi.
  - 4.3.4. Organizacja wydarzeń sportowych (w szczególności Igrzysk Europejskich w 2023 roku) – promocja małopolskiego sportu na arenie międzynarodowej.

5. Kultura i Dziedzictwo

- 5.1. Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego:

- 5.1.1. Ochrona i promocja zabytków nieruchomych (m. in. wpisanych na listę UNESCO i Pomników Historii) i ruchomych oraz opieka nad nimi, dostępnych dla wszystkich grup odbiorców, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.
  - 5.1.2. Działania na rzecz nadawania obiektom zabytkowym, odtwarzanym i rekonstruowanym wraz z ich otoczeniem nowych funkcji użytkowych.
  - 5.1.3. Dokumentowanie, zachowywanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego i materialnego, w tym wprowadzenie otwartej licencji dla małopolskich wzorów etnograficznych w oparciu o regionalne formy i motywy ludowe.
  - 5.1.4. Wspieranie twórców ludowych, rzemiosła oraz produktów tradycyjnych i form aktywności regionalnych.
  - 5.1.5. Zapewnienie ochrony i właściwego wykorzystania obiektów zaliczanych do dóbr kultury współczesnej.
- 5.2. Wzmocnienie edukacji kulturalnej:
- 5.2.1 Rozwijanie programów edukacji kulturalnej, ukierunkowanych na zróżnicowane grupy odbiorców, wspierających kształtowanie potrzeb i postaw oraz umożliwiających świadome i aktywne uczestnictwo w kulturze.
  - 5.2.2 Stymulowanie współpracy podmiotów sektora edukacji i kultury w celu realizacji programów kulturalnych rozwijających umiejętności uniwersalne, w szczególności kompetencje kreatywne dzieci i młodzieży, oraz sprzyjających międzypokoleniowej wymianie wartości kulturowych.
  - 5.2.3 Wspomaganie lokalnych inicjatyw i form twórczego uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych.
- 5.3. Zmiana jakości usług i dostosowanie oferty kultury do zmieniających się potrzeb odbiorców:
- 5.3.1 Poprawa jakości istniejącej oraz budowa nowej infrastruktury, a także adaptacja obiektów na cele kulturalne, przy uwzględnieniu rozwiązań proekologicznych.
  - 5.3.2 Tworzenie wspólnej oferty kulturalnej oraz wymiana doświadczeń i wiedzy w celu budowania nowych wartości, w ramach współpracy pomiędzy podmiotami kultury (sieciowanie).
  - 5.3.3 Poprawa otwartości instytucji kultury, w tym na rodziny z dziećmi, osoby z niepełnosprawnościami oraz seniorów.
  - 5.3.4 Zwiększanie różnorodności oferty kulturalnej i wprowadzanie propozycji interdyscyplinarnych, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych i ekologicznych, w celu podnoszenia dostępności i atrakcyjności oferty.
  - 5.3.5 Wspieranie aktywności twórców, artystów i lokalnych animatorów kultury w łączności z odbiorcami.
  - 5.3.6 Prezentacja dorobku małopolskich twórców i artystów poza granicami województwa.
  - 5.3.7 Wzmocnienie kooperacji podmiotów działających w obszarze kultury z podmiotami przemysłów kreatywnych.

- 5.3.8 Optymalizacja zarządzania podmiotami działającymi w obszarze kultury i dziedzictwa oraz wsparcie rozwoju kadr kultury, a także podwyższenie standardów bezpieczeństwa oraz dystansu społecznego w okresie epidemii.
  - 5.4. Zachowanie i budowa tożsamości mieszkańców w oparciu o potencjał innowacyjny i tradycję:
    - 5.4.1 Kreowanie i organizowanie wydarzeń kulturalnych służących pielęgnowaniu polskości oraz rozwojowi i kształtowaniu świadomości narodowej i regionalnej mieszkańców.
    - 5.4.2 Koordynacja i wsparcie marketingowe wydarzeń kulturalnych inicjowanych przez społeczności i instytucje lokalne.
    - 5.4.3 Ożywianie potencjałów drzemących w społecznościach lokalnych, m.in. organizowanie muzeów domowych i ekomuzeów.
  - 5.5. Wzmocnienie obecności kultury w sieci:
    - 5.5.1 Wzmocnienie, tworzenie i upowszechnianie zjawisk kulturalnych w sieci poprzez rozwój infrastruktury cyfrowej podmiotów kultury.
    - 5.5.2 Tworzenie alternatywnej oferty on-line dziedzictwa kulturowego Małopolski, w tym bibliotek cyfrowych upowszechniających wiedzę i zasoby podmiotów kultury, twórców i artystów Małopolski, z uwzględnieniem zasobów niematerialnego dziedzictwa kulturowego.
    - 5.5.3 Intensyfikacja działań marketingowych i promocyjnych podmiotów działających w obszarze kultury i dziedzictwa.
    - 5.5.4 Wzmacnianie kondycji finansowej i atutów konkurencyjności podmiotów sektora kultury, w tym instytucji kultury, poprzez rozwój sprzedaży produktów tych podmiotów w Internecie.
  - 5.6 Prezentacja i promocja kultury regionów Europy i świata, w szczególności regionów partnerskich Małopolski.
6. Edukacja
- 6.1. Poprawa jakości kształcenia na wszystkich etapach edukacji, w szczególności poprzez rozwiązania programowe, metodyczne, organizacyjne i infrastrukturalne sprzyjające kształtowaniu wartości i kompetencji uniwersalnych oraz promowanie podejścia interdyscyplinarnego.
  - 6.2. Edukacja dostosowana do indywidualnych potrzeb uczniów, tj. wspierająca zarówno w pokonywaniu różnego rodzaju trudności w nauce, jak i w rozwijaniu zainteresowań, uzdolnień i talentów.
  - 6.3. Doskonalenie kompetencji kadr systemu oświaty i szkolnictwa wyższego, w szczególności w zakresie kompetencji metodyczno-cyfrowych.
  - 6.4. Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek wychowania przedszkolnego oraz szkół podstawowych i średnich, ukierunkowane na kształtowanie optymalnej sieci tych placówek oraz poprawę warunków nauki, w tym dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami.
  - 6.5. Dostosowanie procesów kształcenia do możliwości efektywnego nauczania z wykorzystaniem aktywizujących uczniów metod dydaktycznych (w tym w modelu hybrydowym lub w pełni zdalnym) oraz cyfrowego środowiska uczenia (się).

- 6.6. Poprawa jakości kształcenia i warunków pobytu w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz pozostałych placówkach dla dzieci i młodzieży wymagających specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i/lub resocjalizacji.
- 6.7. Lepsze dostosowanie edukacji do potrzeb rynku pracy i wymagań nowoczesnej gospodarki:
  - 6.7.1. Poprawa jakości kształcenia branżowego, w szczególności poprzez dostosowanie go do wyzwań zawodów przyszłości (w tym Przemysłu 4.0), rozwój infrastruktury i wyposażenie szkół i placówek oraz wzmocnienie ich współpracy ze środowiskiem pracodawców.
  - 6.7.2. Poprawa jakości kształcenia na poziomie wyższym, w szczególności poprzez jego umiędzynarodowienie oraz modernizację i rozbudowę infrastruktury dydaktycznej.
  - 6.7.3. Upowszechnianie wysokiej jakości doradztwa edukacyjno-zawodowego na każdym etapie życia.
  - 6.7.4. Promocja uczenia się przez całe życie i rozwój edukacji ustawicznej, w tym w kierunku potwierdzenia kompetencji zawodowych w ramach Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

7. Rynek Pracy

- 7.1. Wsparcie na rzecz uzyskania dobrej jakości zatrudnienia:
  - 7.1.1. Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy.
  - 7.1.2. Wsparcie na rzecz zmiany zatrudnienia na dające lepsze perspektywy rozwoju zawodowego.
  - 7.1.3. Kompleksowe rozwiązania sprzyjające podejmowaniu przez cudzoziemców pracy długoterminowej, szczególnie w zawodach deficytowych.
  - 7.1.4. Systemowe działania ułatwiające reemigrantom podejmowanie aktywności zawodowej.
- 7.2. Działania wspierające aktywizację społeczno-zawodową adresowane do pracodawców:
  - 7.2.1. Wdrażanie rozwiązań z zakresu kształtowania przyjaznego, prozdrowotnego środowiska pracy, zwłaszcza w kontekście zagrożeń psychospołecznych.
  - 7.2.2. Upowszechnianie stosowania elastycznych form świadczenia pracy oraz wdrażanie rozwiązań (organizacyjnych, technologicznych) umożliwiających rozwój pracy zdalnej.
  - 7.2.3. Zwiększanie skłonności pracodawców do inwestowania w aktualizację wiedzy i rozwój kompetencji pracowników.
  - 7.2.4. Działania na rzecz wsparcia zatrudnienia, w szczególności osób z niepełnosprawnościami oraz osób powyżej 50. roku życia.
- 7.3. Programy przekwalifikowywania pracowników zagrożonych utratą pracy lub pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie.
- 7.4. Rozwój ekonomii społecznej.
- 7.5. Doskonalenie i dostosowywanie działań służb zatrudnienia do aktualnej sytuacji na rynku pracy.

1.5 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatu nowosądeckiego

Strategia Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego na lata 2011-2020 w 2018 roku została zastąpiona przez Program Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego do roku 2020. Program jest dokumentem, który przyjmuje w ramach poszczególnych obszarów zespół celów bezpośrednio związanych z zagadnieniami znajdującymi się w kręgu tematów poruszanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowosądeckiego. Wśród nich m.in. należy szczególnie wyróżnić kierunek rozwoju w obszarze ochrony zdrowia i pomocy społecznej, w którym przyjęto cel strategiczny pn. „Rozwój sfery społecznej powiatu poprzez wysoki poziom ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej, zachowanie bogactwa przyrody i kultury powiatu oraz likwidację bezrobocia”. Jest on realizowany poprzez przyjęte cele operacyjne, których brzmienie kształtuje się następująco:

- Wysoka jakość edukacji szkolnej i ustawicznej.
- Rozwój kultury i ochrona dziedzictwa kulturowego.
- Sprawnie funkcjonujący system opieki zdrowotnej i społecznej.
- Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury sportowej.
- Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.
- Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu społecznemu.

Powyższe cele wpisują się w potrzeby i obszary, w których Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych określa zwarty katalog celów i działań koniecznych do wyrównywania diagnozowanych nierówności i zaburzeń funkcjonowania na gruncie społeczno-ekonomicznym na terenie powiatu nowosądeckiego. Należy ponadto zaznaczyć, że w chwili opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nie powstał jeszcze nowy Program Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego, który będzie obowiązywał w nowej perspektywie czasowej.

2. Charakterystyka powiatu nowosądeckiego

Powiat nowosądecki zajmuje powierzchnię 1.550 km² i jest położony w południowej części województwa małopolskiego. Od południa graniczy z Republiką Słowacką (granica państwa), od wschodu z powiatem gorlickim, od północy z tarnowskim i brzeskim, a od zachodu z limanowskim i nowotarskim.

Geograficznie obszar powiatu nowosądeckiego położony jest na obszarach Beskidów: Sądeckiego, Niskiego i Wyspowego, które otaczają Kotlinę Sądecką. Natomiast znaczna część powiatu nowosądeckiego leży na terenach Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Poszczególne pasma górskie są rozdzielane dolinami rzek, wśród których istotne znaczenia ma

Dunajec

z jego rzekami dopływowymi: Popradem i Kamienicą. Na terenie powiatu nowosądeckiego ulokowany został sztuczny zbiornik wodny – jezioro Rożnowskie, którego długość sięga 20 km. Położenie takie czyni teren powiatu nowosądeckiego bardzo atrakcyjnym pod względem turystycznym. „Powiat nowosądecki leży, w przeważającej części, na płaszczynie magurskiej, którą podzielono na 3 serie tektoniczno-facjalne: strefę krynicką, strefę sądecką (bystrzycką) oraz strefę gorlicką (raczańską). Tereny powiatu to głównie obszary górzyste, pogórza oraz doliny rzeczne.”⁹

Schemat nr 2 - Usytuowanie powiatu nowosądeckiego względem powiatów sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Portal geostatystyczny GUS <https://geo.stat.gov.pl/imap/> (dostęp w dniu 9 sierpnia 2021 roku)

Powiat swoim zasięgiem obejmuje obszar 16 gmin. W jego skład wchodzi gminy: miejska - Grybów; miejsko-wiejskie: Krynica, Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Stary Sącz oraz gminy wiejskie: Chęłmiec, Gródek nad Dunajcem, Grybów, Kamionka Wielka, Korzenna, Łabowa, Łącko, Łososina Dolna, Nawojowa, Podegrodzie oraz Ryto. Powiat nowosądecki zamieszkiwany był przez 217 071 osób według stanu na koniec 2020 roku.

Schemat nr 3 - Gminy znajdujące się na terenie powiatu nowosądeckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Portal geostatystyczny GUS <https://geo.stat.gov.pl/imap/> (dostęp w dniu 9 sierpnia 2021 roku)

Na terenie powiatu nowosądeckiego według stanu na koniec pierwszego półrocza 2021 roku widniało w rejestrze REGON łącznie 19.620 podmiotów gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne). Najliczniejszą grupę stanowiły firmy zatrudniające do 9 pracowników – 18.996 podmiotów.

W sektorze prywatnym firm zarejestrowanych było 19.097, z czego 16.461 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Struktura podmiotów gospodarczych na terenie powiatu nowosądeckiego z uwzględnieniem klasyfikacji działalności PKD wskazuje, że dominującym sektorem jest budownictwo. Kolejną pod względem ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest działalność w obszarze handlu hurtowego i detalicznego. Trzecią z kolei grupę stanowią podmioty działające w sektorze działalności związanej z przetwórstwem przemysłowym, głównie w zakresie produkcji wyrobów z drewna.

Warto jednak podkreślić, że podmioty działające w sektorach: budownictwa, przetwórstwa przemysłowego oraz handlu w 2019 roku generowały 31% miejsc pracy na terenie powiatu nowosądeckiego. Natomiast najwięcej, bo co druga osoba pracująca, zatrudniona była w branżach związanych z rolnictwem i leśnictwem.

„Turystyka w ostatnich latach staje się motorem rozwoju Sądecczyzny. Przemysł turystyczny oferuje nowe miejsca pracy, generując popyt na usługi i handel, napędzając koniunkturę w innych dziedzinach gospodarki. Wciąż powiększa się i podwyższa standard, baza turystyczno-rekreacyjno-sanatoryjna, licząca obecnie około 13 050 miejsc noclegowych. Jedną z form turystyki, rozwijającą się na terenie powiatu nowosądeckiego, jest agroturystyka i turystyka wiejska, czyli wypoczynek na wsi w gospodarstwie rolnym.

Zasadnicze znaczenie dla ruchu komunikacyjnego w powiecie ma droga krajowa 75 [...] Brzesko – Nowy Sącz – Krzyżówka – Muszynka (granica Państwa) z połączeniami do przejść granicznych w Mniszku nad Popradem, Leluchowie i Muszynie. Pozostałe, przebiegające przez teren powiatu nowosądeckiego, drogi krajowe to:

- Nr 28 Zator – Wadowice – Rabka – Limanowa – Nowy Sącz – Gorlice – Jasło – Krosno – Sanok – Kuźmina – Bircza – Przemyśl – Medyka – granica państwa;
- Nr 87 Nowy Sącz – Stary Sącz – Piwniczna Zdrój – granica państwa.

Poza drogami krajowymi i wojewódzkimi zasadniczym elementem układu komunikacyjnego i transportowego powiatu nowosądeckiego są drogi powiatowe.”¹⁰

2.1 Pomoc Społeczna

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu

PCPR jest jednostką organizacyjną powiatu realizującą zadania wynikające w szczególności z ustaw: o pomocy społecznej, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jak również ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie skupia się w kilku najważniejszych obszarach działalności tj.:

---

10 Program Rozwoju Powiatu Nowosądeckiego do roku 2020 – s.8

1. sprawowanie nadzoru nad działalnością domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
2. świadczenie specjalistycznego poradnictwa,
3. wykonywanie zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie,
4. przyznawanie świadczeń i dodatków na rzecz rodzin zastępczych,
5. pomoc usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej,
6. przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
7. przyznawanie dofinansowań dla osób z niepełnosprawnościami w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
8. realizacja programów finansowanych ze środków PFRON.

W ramach swojej działalności PCPR dokonuje zmiany decyzji ustalających mieszkańcom skierowanym do domów przed dniem 1 stycznia 2004 r. opłaty za pobyt w DPS – w przypadku każdorazowej zmiany wysokości ich dochodu mającej wpływ na przedmiotowe opłaty.

Wpisując się w katalog zadań związanych ze świadczeniem specjalistycznego poradnictwa oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w ramach PCPR funkcjonuje Punkt Konsultacyjny Poradnictwa Specjalistycznego dla Rodzin i Dzieci, do którego zadań należy:

- specjalistyczne poradnictwo oraz współdziałanie z rodzinami w celu przezwyciężenia określonych problemów i sytuacji kryzysowych,
- wczesna pomoc o charakterze profilaktycznym: socjalna i psychologiczna,
- terapia rodzin i dzieci.

„Pomoc w zakresie specjalistycznych usług psychologiczno-terapeutycznych, prawnych i socjalnych osobom z terenu powiatu nowosądeckiego znajdującym się w nagłym lub przewlekłym kryzysie psychicznym, w sytuacji zagrożenia lub po traumatycznych przejściach, świadczona jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Nowym Sączu (OIK) na podstawie zawartego porozumienia pomiędzy Powiatem Nowosądeckim a Miastem Nowy Sącz. Ośrodek zapewnia także czasowe schronienie osobom z terenu powiatu nowosądeckiego doświadczającym przemocy w rodzinie (kobiety i matki z dziećmi) w hostelu OIK.”¹¹

Na szczególną uwagę zasługuje realizacja przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zadań w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego. Wymienić tu należy m.in. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, w tym organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka, organizowanie wsparcia dla istniejących rodzin zastępczych poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia, organizowanie pomocy wolontariuszy, prowadzenie poradnictwa i terapii, zapewnianie pomocy prawnej, a także przyznawanie świadczeń pieniężnych, dotyczących dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Wsparcie osób z niepełnosprawnością stanowi jeden z głównych obszarów działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu. Mieszkańcy mogą np. korzystać

---

11 Raport o stanie powiatu nowosądeckiego za 2020 rok – s. 118

z dofinansowań do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Na szczególną uwagę zasługuje aktywność w realizacji przez PCPR programów finansowanych ze środków PFRON do których należą m.in. programy: Aktywny Samorząd oraz Wyrównywanie Różnic Między Regionami.

Ośrodki Pomocy Społecznej

Realizują zadania z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, realizacji programów profilaktycznych oraz projektów systemowych.

Działają jako jednostki organizacyjne gmin. Pomoc społeczna zapewniona na poziomie ośrodków pomocy społecznej wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ponadto zapobiega trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Świadczenia z pomocy społecznej realizowane są w formie pieniężnej i niepieniężnej. Świadczenia pieniężne to: zasiłek stały - przyznawany dla osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, zasiłek okresowy – przyznawany ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, ewentualnie możliwość otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, zasiłek celowy – świadczenie przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Zasiłek celowy można również otrzymać na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi, specjalny zasiłek celowy – świadczenie przyznawane w szczególnie uzasadnionych przypadkach, osobie albo rodzinie, przekraczającym kryterium dochodowym.

Ośrodki pomocy społecznej udzielają wsparcia w ramach usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych realizowanych w miejscu zamieszkania podopiecznego. Usługi opiekuńcze to niepieniężne świadczenie z pomocy społecznej obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem osobie, która wymaga pomocy osób trzecich. Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania mają na celu zapewnienie możliwości dalszego (jak najdłuższego) funkcjonowania w swoim dotychczasowym środowisku, pomimo ograniczeń w samodzielnym zaspokajaniu podstawowych i niezbędnych potrzeb oraz barier w integracji ze środowiskiem. Dzięki zapewnieniu odpowiedniego wsparcia, powyższe ograniczenia oraz bariery powinny być niwelowane. Usługi opiekuńcze świadczone są adekwatnie do rozpoznanych potrzeb i zakładają partycypację w kosztach przez osoby objęte opieką. W trakcie realizacji usług opiekuńczych przyjmuje się założenie ścisłej współpracy z rodziną i najbliższym otoczeniem wnioskodawcy.

Efektami usług opiekuńczych są:

- a) poprawa sprawności fizycznej osoby korzystającej z usług lub utrzymanie jej na dotychczasowym poziomie, poprawa kondycji psychicznej oraz integracja ze społecznością adekwatnie do indywidualnych możliwości i potrzeb;
- b) utrzymanie stabilnego stanu zdrowia;
- c) uniknięcie powikłań związanych z hospitalizacją, długotrwałą lub przewlekłą chorobą;
- d) kompensowanie ograniczonej zdolności do samodzielnego poruszania się przy pomocy opiekuna;
- e) poprawa samopoczucia;
- f) podtrzymanie lub zwiększenie samodzielności i aktywności;
- g) zmniejszenie izolacji społecznej.

Przyznanie usług opiekuńczych następuje na podstawie decyzji administracyjnej, po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, podczas którego ustala się szczegółowy zakres i wymiar udzielanej pomocy. Przyznając usługi opiekuńcze ustala się indywidualny zakres usług ze wskazaniem konkretnych czynności, biorąc pod uwagę w szczególności:

- a) konieczność zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz inne uzasadnione potrzeby świadczeniobiorcy, odpowiadające celom i mieszczące się w możliwościach OPS,
- b) sytuację socjalno-bytową (w tym warunki mieszkaniowe) i rodziną świadczeniobiorcy
- c) rodzaj schorzenia i sprawność fizyczną świadczeniobiorcy,
- d) możliwości wykorzystania uprawnień i zasobów świadczeniobiorcy i jej otoczenia (np. pomoc sąsiedzka, wolontariat).

Usługi opiekuńcze są odpłatne, ich wysokość uzależniona jest od dochodu klienta. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

Poza usługami opiekuńczymi klientom przysługuje instytucjonalna pomoc w formie pobytu w domach pomocy społecznej. Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Ze względu na stan zdrowia osoby kierowane są do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, wśród których należy wymienić domy dla:

- 1) osób w podeszłym wieku;
- 2) osób przewlekle somatycznie chorych;
- 3) osób przewlekle psychicznie chorych;
- 4) dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie;

- 5) dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie;
- 6) osób niepełnosprawnych fizycznie;
- 7) osób uzależnionych od alkoholu.

Ponadto ośrodki pomocy społecznej wspierają rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewniona jest pomoc w formie wsparcia asystenta rodziny, który ma za zadanie zmienić stosunek osób w rodzinie do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na własne życie, oraz podnieść samoocenę. Indywidualna pomoc asystenta rodziny ma służyć rozwojowi kompetencji poszczególnych członków rodziny, osiąganiu wyznaczonych przez nich celów, wzbudzaniu w nich wiary we własne możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój. Asystent wspiera rodziny w których występują problemy rodzinne a także te, które potrzebują pomocy w odzyskiwaniu zdolności prawidłowego funkcjonowania. Wsparcie rodziny w takiej formie wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wsparcie to realizowane jest także przy uczestnictwie i pomocy przedstawicieli innych instytucji zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny. Wsparcie asystenta rodziny zakłada opracowanie z rodziną planu pracy, na podstawie którego realizowane są poszczególne działania, mające doprowadzić do usamodzielnienia się rodziny, nabyciu przez nią umiejętności samodzielnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych, trudnych; nabycia umiejętności racjonalnego gospodarowania budżetem rodziny; właściwego pełnienia funkcji rodzicielskich.

Ważnym elementem pracy ośrodków pomocy społecznej jest świadczenie pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników socjalnych. Metodyka działania pracownika socjalnego zakłada m.in. poprzedzenie analizy sytuacji rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia, opracowaniem z rodziną/osobą celu dalszej pracy socjalnej oraz jej realizacji. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą narzędzi takich jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. Świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji osoby/rodziny, edukowanie, poradnictwo specjalistyczne, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Istotą pracy socjalnej jest także podejmowanie różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej. Działaniem w ramach pracy socjalnej jest także występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji. Natomiast praca socjalna z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, polega głównie na monitorowaniu ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Na terenie powiatu nowosądeckiego działania w obszarze pomocy społecznej na szczeblu gminnym realizowane są przez poniżej wskazane ośrodki.

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gródku nad Dunajcem,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rytrze,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmcu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grybowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nawojowej,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Korzennej,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamionce Wielkiej,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Grybowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Łososinie Dolnej,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Sączu,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Krynicy-Zdrój,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Łabowej,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Łącku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Muszynie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Piwnicznej Zdrój,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Podegrodziu.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

„Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności został powołany Zarządzeniem Nr 1/2003 Starosty Nowosądeckiego z dnia 2 stycznia 2003 roku w sprawie Powołania Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Nowosądeckim. W skład Zespołu wchodzi co najmniej dwie osoby o specjalności podyktowanej rodzajem schorzenia, a także celem orzekania określonego przez osobę składającą wniosek. Wszyscy członkowie posiadają wymagane kwalifikacje. W składzie osobowym Zespołu Orzekającego są lekarze specjaliści: pediatra, psychiatra, okulista, ortopeda, neurolog, specjalista rehabilitacji medycznej, lek. chorób wewnętrznych oraz geriatra.”¹²

Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej

„Głównym celem PZAZ jest zatrudnianie osób niepełnosprawnych poprzez rehabilitację zawodową i społeczną, przygotowanie ich do życia w otwartym środowisku oraz pomoc w realizacji pełnego, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości, w tym pomoc w zatrudnieniu u innego pracodawcy na otwartym rynku pracy. W Zakładzie mogą znaleźć zatrudnienie osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz z orzeczonym umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,

u których stwierdzono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe oraz autyzm. [...] PZAZ zatrudnia 32 osoby z niepełnosprawnościami, w tym jedną osobę niepełnosprawną wchodzącą w skład personelu Zakładu. W placówce zostały uruchomione 3 pracownie:

---

12 Raport o stanie powiatu nowosądeckiego za 2020 rok – s. 120

- poligraficzno-fotograficzna: wykonanie m.in. plakatów, ulotek, broszur, wizytówek, zaproszeń, kalendarzy, nadruków na kubkach, koszulkach oraz innych gadżetach reklamowych;
- hodowlana: obsługa inwentarza żywego, przede wszystkim koni, usługi w zakresie nauki jazdy konnej i hipoterapii (zatrudnieni instruktorzy);
- ogrodnicza: koszenie traw, przycinanie żywopłotów, wykaszanie fos i rowów, produkcja i sprzedaż warzyw i owoców, drewna opałowego, w okresie zimowym wykonywanie ozdób świątecznych i okolicznościowych.

Ponadto od 2016 roku istnieje świetlica zajęć, pełniąca również funkcję kawiarenki, w której organizowane są imprezy okolicznościowe oraz pobyt dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym w ramach wycieczek edukacyjnych.”¹³

Powiatowe jednostki działające w obszarze pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej

Powiat nowosądecki dysponuje rozbudowaną siecią całodobowych i dziennych placówek, z pomocy których mogą skorzystać osoby starsze, niepełnosprawne oraz samotne lub ich rodziny. Na terenie powiatu nowosądeckiego, według stanu na koniec 2020 roku, prowadzone były trzy domy pomocy społecznej, łącznie dysponujące 253 miejscami; sześć warsztatów terapii zajęciowej łącznie dla 210 uczestników; dwa środowiskowe domy samopomocy dysponujące 74 miejscami oraz trzy placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego dla 42 wychowanków. Prowadzone są również dwa mieszkania chronione treningowe łącznie dla czterech osób. Szczegółowy ich wykaz został zaprezentowany w dalszej części niniejszego dokumentu.

2.2 Ochrona Zdrowia

Ambulatoryjna specjalistyczna opieka zdrowotna

Opierając się na danych GUS, analiza obszaru ochrony zdrowia patrząc przez pryzmat ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na terenie powiatu nowosądeckiego wskazuje, że według stanu na koniec 2020 roku funkcjonowało łącznie 8 specjalistycznych przychodni lekarskich podległych Powiatowi Nowosądeckiemu. W porównaniu do 2016 roku ich liczba powiększyła się o dwie przychodnie, co nastąpiło w 2017 roku. Jednocześnie w latach 2016-2019 miały one 13% udział w ogólnej liczbie przychodni specjalistycznych działających na terenie powiatu, których średnia liczba wówczas wyniosła 56.

Oceniając dostępność ambulatoryjnej opieki medycznej na terenie powiatu nowosądeckiego, należy stwierdzić, że w porównaniu do obszaru Polski oraz województwa małopolskiego, jest ona niższa. Świadczą o tym dane GUS, opisujące wskaźnik liczby przychodni przypadających na 10 tyś. mieszkańców. Według stanu na koniec 2020 roku,

---

13 Raport o stanie powiatu nowosądeckiego za 2020 rok – s. 133

wskaźnik ten wyniósł 4, gdy w tym samym czasie na terenie kraju i województwa małopolskiego osiągnął on wartość 6 przychodni przypadających na 10 tyś. mieszkańców.

Opierając się na danych Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia należy zauważyć, że na terenie powiatu nowosądeckiego końcem 2019 roku dostępnych było dla mieszkańców łącznie 24 specjalności w ramach 51 funkcjonujących ambulatoryjnych poradni specjalistycznych. Trzy czwarte z nich stanowiły poradnie: położniczo-ginekologiczne (8), okulistyczne (5), endokrynologiczne (4), dermatologiczne (3), otorynolaryngologiczne (3), neurologiczne (3), chirurgii ogólnej (3), reumatologiczne (3), diabetologiczne (2), chirurgii urazowo-ortopedycznej (2) oraz pracowni endoskopii (2).

W 2019 roku wszystkie ambulatoryjne poradnie specjalistyczne działające na terenie powiatu udzieliły łącznie 136,2 tyś. porad. Najczęściej pacjenci korzystali z poradni: chirurgii urazowo-ortopedycznej (19%), chirurgii ogólnej (15%), położniczo-ginekologicznych (11%), okulistycznych (9%), kardiologicznych (7%), endokrynologicznych (6%), dermatologicznych (5%) oraz neurologicznych (4%).¹⁴

Apteki i punkty apteczne

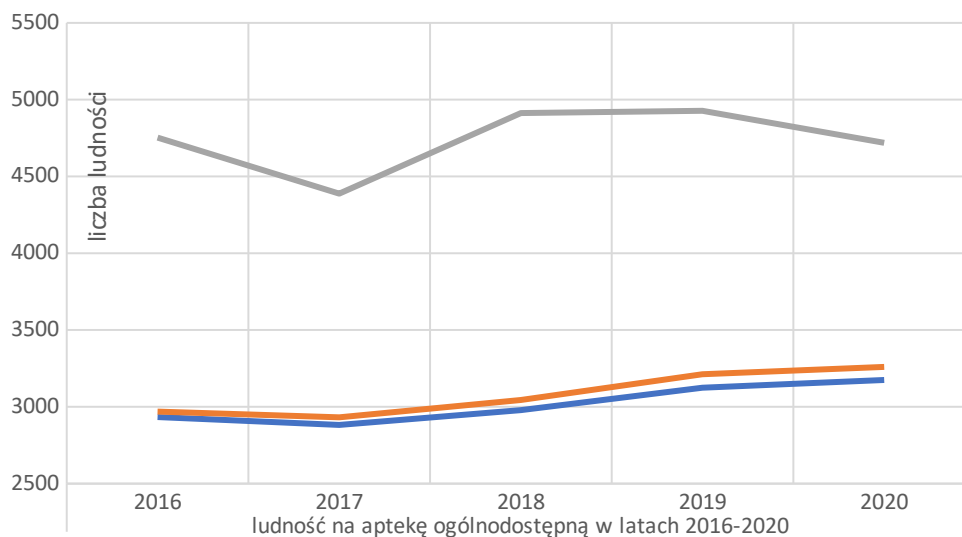
Analizując dostępność mieszkańców powiatu nowosądeckiego do aptek ogólnodostępnych, należy zauważyć, że w latach 2016-2020, była ona najniższa w porównaniu do obszarów: kraju i województwa małopolskiego. Jak wskazano na poniższym schemacie,

na terenie powiatu w analizowanym okresie jedna apteka przypadała średnio na 4.740 mieszkańców. Dla porównania w Polsce było to 3.018, a w województwie małopolskim – 3.083 mieszkańców. Jednocześnie warto podkreślić, że na terenach wszystkich analizowanych obszarów dostępność do aptek ogólnodostępnych od 2017 do 2019 roku systematycznie spadała. Najmocniej zjawisko to jest obserwowane na terenie powiatu, bowiem

w analizowanym okresie dostępność ta zmniejszyła się o 12%. W tym samym czasie na obszarze Polski zmniejszyła się ona o 8%, a województwa małopolskiego o 10%.

¹⁴ Opracowano na podstawie danych Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia, Baza Analiz Systemowych i Wdrożeniowych, <https://basiw.mz.gov.pl/>, (dostęp w dniu 6.08.2021 r.)

Schemat nr 4 - Liczba ludności w przeliczeniu na aptekę ogólnodostępną, na terenie powiatu nowosądeckiego w porównaniu do obszaru kraju i województwa małopolskiego w latach 2016-2020

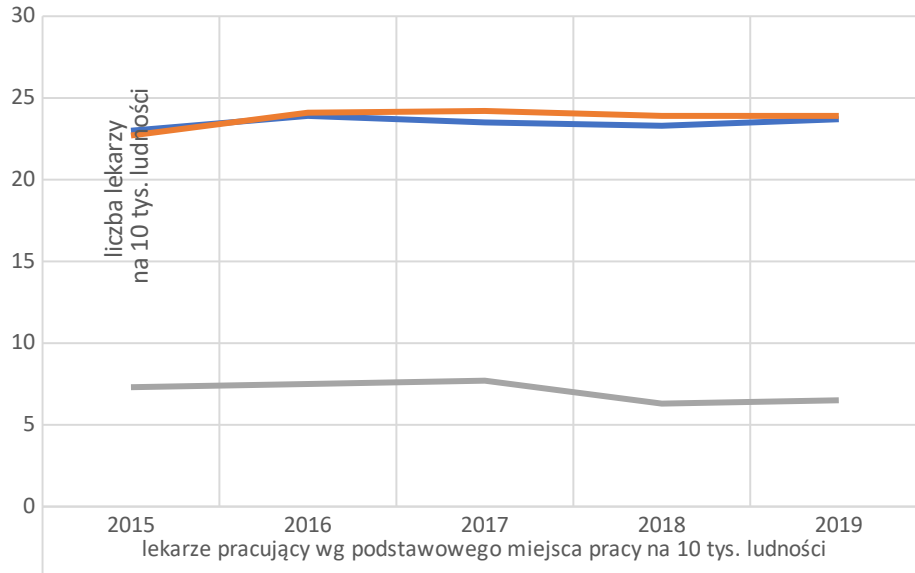
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kadra medyczna

Analizując wielkość i dostępność kadry medycznej na terenie powiatu nowosądeckiego należy zauważyć, że w porównaniu do obszarów Polski oraz województwa małopolskiego, liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców powiatu jest mniejsza o 70% niż na terenie kraju i województwa małopolskiego. Przywołane porównanie za lata 2015-2019 pokazuje liczbę lekarzy według podstawowego miejsca pracy. Szczegółowe dane za badany okres zostały pokazane na poniższym schemacie.

Schemat nr 5 - Liczba lekarzy pracujących, według podstawowego miejsca pracy, w przeliczeniu na 10 tyś. ludności, na terenie powiatu nowosądeckiego

w porównaniu do obszaru kraju i województwa małopolskiego w latach 2015-2019

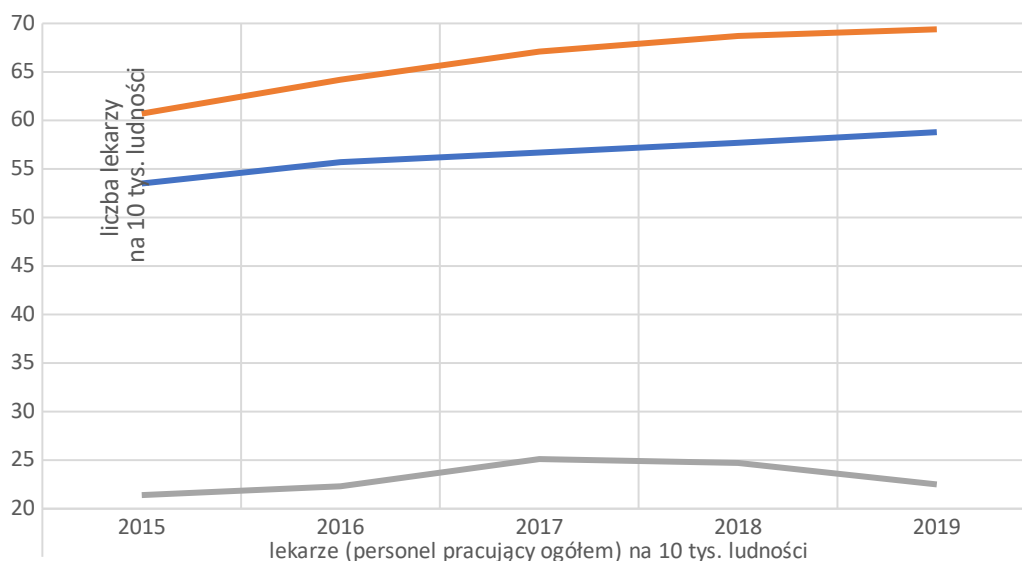

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc natomiast pod uwagę liczbę lekarzy pracujących ogółem w przeliczeniu 10 tyś. mieszkańców sytuacja powiatu nowosądeckiego również kształtuje się niekorzystnie. Bowiem w porównaniu do obszaru Polski liczba pracujących lekarzy ogółem na terenie powiatu w latach 2015-2019 przeciętnie była mniejsza o 59%, a do województwa małopolskiego o 65%. Szczegółową informację w tym zakresie za lata 2015-2019 zawiera poniższy schemat.

Schemat nr 6 - Liczba lekarzy pracujących ogółem w przeliczeniu na 10 tys. ludności, na terenie powiatu nowosądeckiego w porównaniu do obszaru kraju i województwa małopolskiego w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając wielkość grupy pielęgniarek i położnych w przeliczeniu na 10 tys. ludności na terenie powiatu nowosądeckiego, biorąc pod uwagę personel pracujący według podstawowego miejsca pracy, należy zauważyć, że w latach 2015-2019 ich liczba zmniejszyła się o 6% i końcem 2019 roku wyniosła prawie 26. Według tego samego kryterium i w tym samym czasie na terenie kraju liczba pielęgniarek i położnych zmniejszyła się o 2% i końcem 2019 roku wyniosła 56 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Natomiast na terenie województwa małopolskiego ich liczba nie zmieniła się i wyniosła w 2019 roku 60 pielęgniarek

i położnych. Analizując natomiast liczbę pielęgniarek i położnych pracujących ogółem w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dostrzec można, że sytuacja na terenie powiatu nowosądeckiego, pod względem przyrostu ich liczby, kształtuje się nieco lepiej. Ponieważ w latach 2015-2019 ich liczba zwiększyła się o 8%, czyli identycznie jak na obszarze kraju. Natomiast na terenie województwa małopolskiego wzrost ten wyniósł 10%. Końcem 2019 roku na terenie powiatu nowosądeckiego pracowało 35 pielęgniarek i położnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Porównując tę wielkość do obszaru kraju i województwa zauważamy, że w tym samym okresie wyniosły one odpowiednio: 73 i 79, a więc wyraźnie więcej.

Baza leczenia szpitalnego oraz pozaszpitalnego na terenie powiatu nowosądeckiego

Powiat nowosądecki w obszarze szpitalnej i pozaszpitalnej opieki medycznej końcem 2019 roku obsługiwany był przez 31 podmiotów, których działalność medyczna była realizowana w ramach oddziałów o 20 specjalnościach. Ich szczegółowe zestawienie zawiera poniższa tabela. W ramach opisywanej bazy, końcem 2019 roku, dostępne były łącznie na terenie powiatu 4.194 łóżka. W latach 2016-2019 łączna liczba łóżek na terenie całego powiatu zwiększyła się o 6%, bowiem w 2016 roku było ich 3.939. Proporcjonalnie największy przyrost liczby łóżek miał miejsce w ramach oddziałów szpitalnych i innych komórek opieki szpitalnej, ich liczba w 2019 roku zwiększyła się do 375 z 293 dostępnych na koniec 2016 roku, co odpowiada wzrostowi o 28%. W badanym okresie zwiększona została liczba łóżek

na oddziałach: rehabilitacyjnym (o 53%) oraz pediatrycznym (o 106%). Zmniejszeniu natomiast uległa liczba łóżek na oddziałach: chorób wewnętrznych (o 8%), położniczo-ginekologicznym (o 13%) oraz chirurgii urazowo-ortopedycznej (o 8%).

Największą liczbą łóżek powiat nowosądecki dysponował w latach 2016-2019 w ramach jednostek leczenia uzdrowiskowego, średnia roczna ich liczba wyniosła wówczas 3.604 łóżka. Jednocześnie ich liczba w badanym okresie uległa zwiększeniu o 5%.

Tabela nr 1 - Rodzaje oddziałów i liczba łóżek na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2016-2019

Wyszczególnienie	Rok			
	2016	2017	2018	2019
	liczba łóżek wg stanu na koniec roku			
Jednostki Lecznictwa Uzdrowiskowego	3 479	3 622	3 651	3 663
Oddział Uzdrowiskowy Sanatoryjny	3 171	3 419	3 448	3 538
Oddział Uzdrowiskowy Szpitalny	152	183	183	107
Oddział Uzdrowiskowy Rehabilitacji Sanatoryjnej	56	19	19	17
Oddział Uzdrowiskowy Rehabilitacji Szpitalnej	100	1	1	1
Oddziały Szpitalne I Inne Komórki Opieki Szpitalnej	293	353	357	375
Oddział Rehabilitacyjny	138	198	183	211
Oddział Chorób Wewnętrznych	48	48	48	44
Oddział Chirurgiczny Ogólny	30	30	30	30
Oddział Położniczo-Ginekologiczny	30	30	30	26
Oddział Pediatryczny	18	18	37	37
Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej	25	25	25	23
Oddział Anestezjologii I Intensywnej Terapii	4	4	4	4
Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze I Pielęgnacyjno-Opiekuńcze	131	125	130	136
Zakład/Oddział Opiekuńczo-Leczniczy	108	82	81	81
Hospicjum Stacjonarne /Stacjonarny Ośrodek Opieki Paliatywnej	23	25	25	31

Wyszczególnienie	Rok			
	2016	2017	2018	2019
	liczba łózek wg stanu na koniec roku			
Zakład/Oddział Pielęgnacyjno-Opiekuńczy	-	18	24	24
Ośrodki (Zespoły) Opieki Pozaszpitalnej	-	-	20	20
Ośrodek Leczenia Uzależnień Stacjonarny	-	-	10	10
Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu	-	-	10	10
Pracownie Diagnostyczne Lub Zabiegowe	36	-	-	-
Zakład Rehabilitacji Leczniczej	36	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia, Baza Analiz Systemowych i Wdrożeniowych, <https://basiw.mz.gov.pl/>, (dostęp w dniu 6 sierpnia 2021 roku)

Opieka długoterminowa

Na terenie powiatu nowosądeckiego końcem 2019 roku funkcjonowało trzynaście zakładów długoterminowej opieki medycznej. W okresie od 2016 do 2019 roku zauważany był wzrost liczby pacjentów pobierających świadczenia w ramach opieki długoterminowej. Szczegółowe zestawienie liczby pacjentów w zależności od rodzajów opieki długoterminowej i pobieranych świadczeń w latach 2016-2019 zawiera poniższa tabela. W badanym okresie na terenie powiatu nowosądeckiego średnio każdego roku udzielane były 453 świadczenia w pielęgniarstwie długoterminowej domowej oraz 208 świadczeń w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych lub opiekuńczo-leczniczych.

Tabela nr 2 - Liczba pacjentów, rodzajów opieki długoterminowej i pobieranych świadczeń na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2016-2019

Rodzaj opieki	Zakres świadczeń	Rok			
		2016	2017	2018	2019
		liczba pacjentów			
domowa	Świadczenia w pielęgniarstwie długoterminowej domowej	410	508	454	441
stacjonarna	Świadczenia w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym/opiekuńczo-leczniczym	173	205	212	242
Suma końcowa		583	713	666	683

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia, Baza Analiz Systemowych i Wdrożeniowych, <https://basiw.mz.gov.pl/>, (dostęp w dniu 6 sierpnia 2021 roku)

Opieka terminalna

Na terenie powiatu nowosądeckiego końcem 2019 roku funkcjonowały jeden zakład świadczący usługi medyczne w zakresie opieki terminalnej tj. Hospicjum im. Chrystusa Króla prowadzone przez Fundację Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Stróżach. W okresie od 2016 do 2019 roku z opieki terminalnej średnio każdego roku korzystało 115 pacjentów. Szczegółowe zestawienie ich liczby w zależności od rodzajów opieki terminalnej i pobieranych świadczeń w latach 2016-2019 zawiera poniższa tabela. W badanym okresie na terenie powiatu średnio każdego roku 22 pacjentów korzystało ze świadczeń w hospicjum domowym. Średnia roczna liczba pacjentów przebywających w oddziale medycyny paliatywnej lub hospicjum stacjonarnym wyniosła 71 w okresie od 2016 do 2019 roku.

Tabela nr 3 - Liczba pacjentów, rodzajów opieki terminalnej i pobieranych świadczeń na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2016-2019

Rodzaj opieki	Zakres świadczeń	Rok			
		2016	2017	2018	2019
		liczba pacjentów			
opieka domowa	Świadczenia w hospicjum domowym	29	29	24	18
	Świadczenia w hospicjum domowym dla dzieci	15	21	23	20
opieka stacjonarna	Świadczenia w oddziale medycyny paliatywnej/hospicjum stacjonarnym	68	74	69	73
Suma końcowa		112	124	116	111

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Analiz i Strategii Ministerstwa Zdrowia, Baza Analiz Systemowych i Wdrożeniowych, <https://basiw.mz.gov.pl/>, (dostęp w dniu 6 sierpnia 2021 roku)

2.3 Edukacja

W obszarze działalności edukacyjnej na terenie powiatu nowosądeckiego końcem 2020 roku funkcjonowała sieć placówek oświatowych wypełniających swoje zadania w zakresie kształcenia na poziomie szkolnictwa średniego dla młodzieży, specjalnego oraz poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.

W zakresie placówek oświatowych, dla których organem założycielskim jest Powiat Nowosądecki w 2020 roku funkcjonowały:

1. Liceum Ogólnokształcące im. Artura Grottgera w Grybowie
2. Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej Curie w Starym Sączu
3. Zespół Szkół im. Władysława Orkana w Marcinkowicach
4. Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Jana Pawła II w Krynicy Zdroju
5. Zespół Szkół im. Św. Kingi w Łącku
6. Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Grybowie
7. Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Wincentego Witosa w Nawojowej
8. Powiatowy Zespół Szkół w Muszynie
9. Zespół Szkół im. Ks. Prof. Józefa Tischnera w Starym Sączu
10. Zespół Szkół i Placówek w Piwnicznej Zdroju

łącznie w szkołach prowadzonych przez Powiat w 2020 roku pobierało naukę 3 239 uczniów w 132 oddziałach, co w porównaniu do 2018 roku oznacza wzrost o 23% uczniów. Natomiast liczba oddziałów w tym samym czasie zwiększyła się o 16%. Szczegółowe dane za 2020 rok zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 4 – Liczba oddziałów i uczniów w poszczególnych typach szkół na terenie powiatu nowosądeckiego w 2020 roku

Nazwa i siedziba jednostki	Typ szkoły	Liczba oddziałów	Liczba uczniów
LO w Grybowie	Liceum	16	378
LO w Starym Sączu	Liceum	11	272
PZS w Muszynie	Liceum	3	80
	Technikum	1	16
ZS w Łącku	Branżowa Szkoła I stopnia	6	155
	Technikum	7	170
ZS w Marcinkowicach	Liceum	9	223
ZS w Starym Sączu	Branżowa Szkoła I stopnia	6	147
	Technikum	21	507
ZSP w Krynicy-Zdroju	Liceum	5	125
	Technikum	17	424
ZSP w Nawojowej	Technikum	12	285
ZSZ w Grybowie	Branżowa Szkoła I stopnia	7	188
	Technikum	11	269
Razem		132	3239

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie powiatu nowosądeckiego za 2020 rok

Ponadto na terenie powiatu nowosądeckiego w 2020 roku działały niepubliczne placówki oświatowe, które w okresie tym były dotowane przez Powiat Nowosądecki. Należy wśród nich wymienić:

1. Branżową Szkołę I Stopnia „Praktyk” w Chełmcu
2. Branżową Szkołę I Stopnia „Praktyk” w Wielogłowach
3. Branżową Szkołę I Stopnia w Krynicy-Zdroju Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Nowym Sączu
4. Rzemieśniczą Branżową Szkołę I Stopnia w Złockim Cechu Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Nowym Sączu
5. Centrum Edukacyjno-Terapeutyczne „Iskierka” Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Grybowie

Edukacja specjalna na terenie powiatu nowosądeckiego, realizowana była m.in. przez Centrum Edukacyjno-Terapeutyczne „Iskierka” Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Grybowie.

Wszystkie szkoły na terenie powiatu nowosądeckiego w ramach swojej działalności realizują znaczącą liczbę projektów, których zadaniem jest poszerzanie kompetencji ich absolwentów. Są to m.in. programy współpracy z uczelniami wyższymi, podmiotami gospodarczymi oraz międzynarodowa współpraca pomiędzy szkołami partnerskimi. Udział w formach edukacji poza formalnej stwarza uczniom doskonałe warunki nabywania nowych umiejętności, kwalifikacji oraz kompetencji w tym również językowych. Młodzież zyskując nowe doświadczenie zwiększa swoją atrakcyjność na wymagającym rynku pracy. Należy również podkreślić, że w szkołach na terenie powiatu nowosądeckiego realizowana jest bardzo bogata oferta programów profilaktycznych w obszarach: ochrony zdrowia, uzależnień, przemocy w rodzinie, cyberprzemocy oraz radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.

Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

W obszarze diagnozowania dzieci i młodzieży na terenie powiatu nowosądeckiego funkcjonuje Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Nowym Sączu.

Do głównych zadań Poradni należą¹⁵:

- diagnozowanie poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci i młodzieży;
- wspomaganie dzieci i młodzieży odpowiednio do ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych;
- prowadzenie terapii dzieci i młodzieży, w zależności od rozpoznanych potrzeb;
- pomoc dzieciom i młodzieży w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowanie kształcenia i kariery zawodowej oraz wspieranie nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego;
- wspomaganie dzieci i młodzieży z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą;
- pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień dzieci i młodzieży;
- podejmowanie działań w zakresie profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom i młodzieży, z grup ryzyka oraz ich rodzicom;
- współpraca ze szkołami placówkami w rozpoznawaniu u uczniów specyficznych trudności w uczeniu się.

Diagnozowanie dzieci i młodzieży jest prowadzone w szczególności w celu określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, wyjaśnienia mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz wskazania sposobu rozwiązania tego problemu.

Ponadto „[...] Poradnia jest placówką bezpośrednio realizującą założenia programu wsparcia dla rodzin „Za Życiem” jako ośrodek koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczy. Wsparcie obejmuje szczególnie dzieci do 3 roku życia, u których zdiagnozowano zagrożenie

---

¹⁵ źródło: <https://poradnia-nowysacz.pl/o-nas/> (dostęp w dniu 06.08.2021 r.)

niepełnosprawnością oraz dzieci posiadających opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju oraz orzeczenie do kształcenia specjalnego. Pomoc organizowana jest w:

- PPPP w Nowym Sączu, ul. L. Waryńskiego 1,
- PPPP w Nowym Sączu filia w Starym Sączu, ul. Partyzantów 15,
- PPPP w Nowym Sączu filia w Krynicy-Zdrój, ul. Nadbrzeźna 3,

Wsparcie dla dzieci odbywa się również w placówkach, z którymi podpisane zostały porozumienia o bezpłatne użyczenie pomieszczeń, tj.:

- Prywatna Poliklinika Specjalistyczna „Zdrowie” – Nowy Sącz, ul. Wałowa 1,
- Poradnia Specjalistyczna „Remedium” – Nowy Sącz, ul. J. Poniatowskiego 2,
- Centrum Rehabilitacji „Neurokinezis” – Nowy Sącz, ul. Wiśniowieckiego 23,
- Niepubliczne Przedszkole Integracyjne „Piątka” – Krynica-Zdrój, ul. Źródłana 5,
- Punkt Przedszkolny (integracyjny) – Paszyn,
- Szkoła Podstawowa – Tylicz.”¹⁶

2.4 Bezpieczeństwo

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Nowym Sączu

Teren powiatu nowosądeckiego zabezpieczany jest w zakresie bezpieczeństwa pożarowego przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Nowym Sączu. Głównym obszarem działania jest walka z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami. Komenda PSP prowadzi aktywną współpracę ze strukturami OSP, polegającą na zabezpieczeniu gotowości operacyjnej jednostek OSP. Wśród najważniejszych należy wymienić: wyposażanie w sprzęt ratowniczo-gaśniczy, analizowanie potrzeb operacyjnych w celu włączenia jednostek OSP do KSRG, jak również wyposażanie w specjalistyczny sprzęt ratownictwa komunikacyjnego. Ponadto organizowane są szkolenia dla strażaków OSP. Na terenie powiatu nowosądeckiego funkcjonują 102 ochotnicze straże pożarne.

Komenda Miejska Policji w Nowym Sączu

Podejmuje działania w obszarze ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania. Ponadto prowadzona jest kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych.

Godnym zwrócenia uwagi jest podejmowanie działań w ramach tworzenia i realizacji, we współdziałaniu z organami samorządu terytorialnego oraz organizacjami i instytucjami pozarządowymi programów prewencyjnych ukierunkowanych na:

---

16 Raport o stanie powiatu nowosądeckiego za 2020 rok – s. 209

- a) zapewnienie osobom zamieszkałym na obszarze powiatu bezpieczeństwa i porządku w miejscach publicznych,
- b) zwalczanie przestępczości,
- c) ujawnianie, zapobieganie i zwalczanie zjawisk patologii społecznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Prowadzona jest również edukacja mieszkańców w zakresie uwarunkowań dotyczących utrzymywania porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz aktywnego udziału w przedsięwzięciach profilaktycznych podejmowanych na obszarze powiatu.

Edukacja mieszkańców obejmuje również, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży szkolnej - zagadnienia bezpiecznego korzystania z dróg i przeciwdziałania zagrożeniom w ruchu drogowym. Opracowywane i wdrażane są programy propagujące zasady bezpieczeństwa ruchu drogowego. Podejmowana jest stała współpraca z placówkami oświatowymi, samorządowymi i przedstawicielami lokalnej prasy, w tym organizowanie konkursów i zawodów w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego dla uczniów placówek oświatowych na terenie powiatu.

Komenda Miejska Policji podejmuje ponadto aktywne działania ukierunkowane na zwalczanie przestępczości oraz ograniczenie zjawisk kryminogennych poprzez ich rozpoznanie, zapobieganie, wykrywanie i ściganie. Prowadzona jest stała analiza stanu zagrożenia zjawiskami przestępczości i patologii społecznej w celu wypracowania modelowych rozwiązań i propagowanie sposobów ograniczania i skutecznego zapobiegania przestępczości, ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk patologicznych dotyczących dzieci i młodzieży.

2.5 Rynek Pracy

Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego

Głównym obszarem działania Powiatowego Urzędu Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego jest realizacja zadań określonych w: ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, innych właściwych przepisach prawa, w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Celem, do którego dąży PUP w ramach realizowanych działań jest osiągnięcie:

- 1) pełnego i produktywnego zatrudnienia,
- 2) rozwoju zasobów ludzkich,
- 3) osiągnięcie wysokiej jakości pracy,
- 4) wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej,
- 5) zwiększania mobilności na rynku pracy.

Zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Powiatowy Urząd Pracy opracowuje Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy dla Obszaru Powiatu Nowosądeckiego, w którym przyjmowane są cele i kierunki działań poprawiające warunki funkcjonowania lokalnego rynku pracy.

2.6 Organizacje Pozarządowe

Obszar powiatu nowosądeckiego charakteryzuje się bardzo dużym wskaźnikiem zaangażowania trzeciego sektora. Na jego terenie aktywnie działa, w różnych dziedzinach, na rzecz społeczności lokalnych 498 organizacji pozarządowych, 26 spośród nich posiada status organizacji pożytku publicznego. Należy zaznaczyć, że oprócz tego na terenie powiatu nowosądeckiego działają 102 ochotnicze straże pożarne.

Wśród organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych oraz seniorów, szczególną uwagę należy zwrócić na poniżej opisane.

Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Opiekunów "SPOSÓB NA ŻYCIE"

Ważnym zadaniem realizowanym przez Stowarzyszenie „SPOSÓB NA ŻYCIE” jest wspomaganie, wsparcie oraz integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym. Stowarzyszenie współpracuje przy organizacji niezliczonych spotkań integracyjnych organizowanych na terenie Powiatowego Ośrodka Wsparcia w Muszynie oraz spotkań integracyjno-wyjazdowych. Z myślą o uczestnikach zajęć Ośrodka i innych osobach niepełnosprawnych ze środowiska, Stowarzyszenie zorganizowało łącznie 22 wycieczki krajoznawczo-turystyczne, z których skorzystały 2.320 osób niepełnosprawne i ich opiekunowie.

Bardzo ważnym elementem działalności Stowarzyszenia jest szeroko pojęte zdrowie i kondycja fizyczna. Osoby niepełnosprawne mają możliwość wyjazdów na turnusy rehabilitacyjne które są finansowane lub dofinansowywane ze środków Stowarzyszenia. Ponadto mają możliwość korzystać z zabiegów rehabilitacyjnych i mają zapewniony dojazd na rehabilitację. Dbając o profilaktykę zdrowotną zorganizowano łącznie 5 akcji profilaktycznych na szeroką skalę, które dotyczyły profilaktyki: cukrzycy, tarczycy i prostaty. Udział w nich wzięło łącznie 715 osób z terenu powiatu nowosądeckiego. Zorganizowano również 10 Spartakiad Sportowo-Integracyjnych, w których udział wzięło łącznie 1.505 osób niepełnosprawnych z terenu powiatu nowosądeckiego. Jest to znakomita okazja do integrowania osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Istotnym elementem działalności Stowarzyszenia jest także organizowana akcja charytatywna pod hasłem „OTWÓRZ SERCE”. Jest to impreza cykliczna, która organizowana

jest od początku istnienia Stowarzyszenia. Jej głównym celem jest pozyskiwanie środków, które przeznaczane są potem na szeroko pojętą rehabilitację. Udało się w ten sposób zebrać łącznie kwotę w wysokości ponad 100 tys. zł. Impreza ta ma także ogromną wartość integracyjną, pozwalającą na włączenie się osób niepełnosprawnych w życie środowiska lokalnego.

STOWARZYSZENIE "KARPATIA"

Najistotniejszym działaniem Stowarzyszenia "KARPATIA" jest prowadzenie i nadzorowanie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej. Stowarzyszenie swoje cele realizuje m.in. poprzez:

- wspieranie osób niepełnosprawnych w usuwaniu barier architektonicznych i społecznych,
- organizowanie dowozu osób niepełnosprawnych i innych inicjatyw wymagających wsparcia z uwzględnieniem niezbędnej opieki,
- organizowanie zajęć edukacyjnych, sportowych i innych zajęć rozwijających zainteresowania uczestników WTZ,
- współpraca z administracją publiczną, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami społecznymi i zawodowymi z terenu powiatu nowosądeckiego.

Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych GNIAZDO

Działania Stowarzyszenia koncentrują się przede wszystkim na prowadzeniu Środowiskowego Domu Samopomocy dla 40 uczestników, niepełnosprawnych intelektualnie lub chorych psychicznie. Zajęcia organizowane są w trybie wsparcia dziennego obejmującego rehabilitację ruchową i społeczną, trening samoobsługi, terapię zajęciową, opiekę medyczną i psychologiczną, wsparcie rodzin, podopiecznych, organizowanie spotkań i imprez o charakterze integracyjnym.

Ponadto Stowarzyszenie skupia się na prowadzeniu Teatryku Integracyjnego, w którym występują niepełnosprawni podopieczni Stowarzyszenia i zdrowa młodzież i dzieci, uczniowie okolicznych szkół, oraz partnerzy ze Słowacji - także osoby niepełnosprawne i zdrowe. Teatrzyk działa od 2008 i od tamtej pory zostało zrealizowanych kilkanaście projektów, które zaowocowały wystawieniem kilkudziesięciu przedstawień. Działanie to jest skuteczną formą integracji społecznej i promocji osób niepełnosprawnych w środowisku.

W ramach działań w obszarze sportu i rekreacji Stowarzyszenie propaguje w środowisku lokalnym paraolimpijską dyscyplinę sportu o nazwie Boccia, która ze względu na jej walory rehabilitacyjne i integracyjne stanowi znakomitą platformę do rozwoju i wsparcia osób

z niepełnosprawnościami. Od 2007 roku corocznie organizowany jest powiatowy turniej w ramach tej dyscypliny sportu. Ponadto organizowane są: rajdy, wycieczki, zajęcia pilatesu dla osób starszych.

Stowarzyszenie Sądecki Uniwersytet Trzeciego Wieku

Jego głównym zadaniem jest prowadzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku dla osób starszych, z zastosowaniem różnorodnych form jak np. wykłady; warsztaty: psychologiczne, plastyczne, fotograficzne, dziennikarstwa obywatelskiego; kursy komputerowe; kursy języków obcych; zajęcia aktywności fizycznej - gimnastyczne na sali i w terenie, na basenie; wyjazdy i spacerunki edukacyjne. Ponadto Stowarzyszenie wydaje biuletyn Sądecki UTW.

Działalność UTW jest prowadzona w okresie od października do czerwca. W latach 2009-2019 Stowarzyszenie zajmowało się również organizacją Forum III Wieku na Forum Ekonomicznym w Krynicy Zdroju i Nowym Sączu.

Powiat Nowosądecki jest członkiem wspierającym Stowarzyszenie, a patronat naukowy sprawują PWSZ i WSB-NLU w Nowym Sączu. Przedstawiciele Sądeckiego UTW uczestniczą w pracach Małopolskiej Rady ds. Polityki Senioralnej, Zespołu ds. Osób Starszych przy Rzeczniku Praw Pacjenta i przy Rzeczniku Praw Obywatelskich.

Podejmowana jest ponadto współpraca z organizacjami seniorskimi, uniwersytetami trzeciego wieku i klubami seniora na terenie całego powiatu nowosądeckiego. Organizowane są wspólne spotkania edukacyjno-informacyjne o tematyce senioralnej, promowanie aktywnych sądeckich seniorów. Natomiast w okresie pandemii COVID-19 opracowano i udostępniano newslettery: "Latający Sądecki UTW" oraz "Informator Seniora Ziemi Sądeckiej", które powstały we współpracy i przy dofinansowaniu Powiatu Nowosądeckiego.

Stowarzyszenie podejmuje aktywną współpracę w zakresie oferowania nieodpłatnego doradztwa organizacyjno-prawnego, opracowania i realizacji projektów; szkoleń dla liderów i członków zarządów; konsultacji projektów aktów prawnych dot. organizacji pozarządowych i kwestii senioralnych. Ponadto współuczestniczy w organizacji Powiatowego Forum Organizacji Pozarządowych.

Szczegółową informację o fundacjach i stowarzyszeniach (bez pozostałych form organizacyjno-prawnych) działających na terenie powiatu nowosądeckiego zawiera poniższa tabela. Aktywnie działających fundacji i stowarzyszeń, według stanu na dzień 7 sierpnia 2021 roku, zarejestrowanych na terenie powiatu nowosądeckiego było 376.

Tabela nr 5 – Fundacje i stowarzyszenia działające na terenie powiatu nowosądeckiego

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa
ANDRZEJÓWKA	Fundacje	"FUNDACJA MOTO NADZIEJA"
BARCICE	Fundacje	ICHTIOZIS - FUNDACJA OSÓB CHORYCH NA RYBIĄ ŁUSKĘ
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE MIESZKAŃCÓW BARCIC
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY "ROZWIŃ SKRZYDŁA"
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU, POPULARYZACJI I POWSZECHNEGO DOSTĘPU DO INTERNETU "BARCICE.NET"
		TOWARZYSTWO HISTORYCZNE MIŁOŚNIKÓW BARCIC "BARCICE WCZORAJ I DZIŚ"
BARTKOWA-POSADOWA	Fundacje	FUNDACJA PODZIEL SIĘ DOBROCIĄ
BĄCZA-KUNINA	Fundacje	FUNDACJA DOBRY MOTYW
BEREST	Fundacje	FUNDACJA SPORTOWY ROZWÓJ
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW MAŁEJ OJCZYZNY BEREST
BIAŁA NIŻNA	Fundacje	FUNDACJA POMOCY DZIECIOM HABILIS
	Stowarzyszenia	MAŁOPOLSKIE STOWARZYSZENIE HODOWCÓW STRUSI AFRYKAŃSKICH
BICZYCE DOLNE	Fundacje	FUNDACJA IM. JÓZEFA BECKA
		FUNDACJA NOBILIS
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE BICZYCKI STRYCH SZTUKI
	Fundacje	FUNDACJA WSPIERANIA MŁODYCH TALENTÓW TADEX-POL
BINCZAROWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "Kobiet BINCZAROWSKICH"
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI BOGUSZA "JAWORZE"
BOGUSZA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE ROZWOJU WSI BOGUSZOWA
BOGUSZOWA	Stowarzyszenia	FUNDACJA "OSĄDŹ MNIE BOŻE..." IM. KS. WŁADYSŁAWA GURGACZA TJ
		STOWARZYSZENIE ADSUM
	Fundacje	STOWARZYSZENIE INTEGROWANEJ PRODUKCJI OWOCÓW "PODKARPACIE"
		STOWARZYSZENIE KOLARSTWA GÓRSKIEGO MTB "FUN RIDE TEAM"
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE REGIONALNY ZESPÓŁ PIEŚNI I TAŃCA BRZEŃNIOKI
		STOWARZYSZENIE TERRA SANDECIENCIS
BRZYNA	Fundacje	FUNDACJA "I CAN FLY"
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE BRZYNA TO MY
CHEŁMIEC	Fundacje	FUNDACJA GRA-FIT-AKCJA
		FUNDACJA ROZWOJU BESKIDU WYSPOWEGO
		MAŁOPOLSKA FUNDACJA AKTYWNEGO ROZWOJU
	Stowarzyszenia	FEDERACJA LGD MAŁOPOLSKA
		GMINNE STOWARZYSZENIE WSPIERANIA AKTYWNOŚCI LOKALNEJ W CHEŁMCU
LGD "KORONA SĄDECKA"		

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa
		STOWARZYSZENIE " NOWOCZESNA I PRZYJAZNA SZKOŁA - KU PRZYSZŁOŚCI"
		STOWARZYSZENIE AKTYWNI RAZEM W CHEŁMCU
		STOWARZYSZENIE CHEŁMIEC STARS
		STOWARZYSZENIE GMINNY KLUB SPORTOWY ISKRY CHEŁMIEC
		STOWARZYSZENIE INICJATYW OŚWIATOWYCH "ISKIERKA"
		STOWARZYSZENIE TERRA FUTURA
CHOMRANICE	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NOWA INICJATYWA
CENIAWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE CENIAWIANIE
CZACZÓW	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI CZACZÓW
CZARNY POTOK	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "DOLINA DUNAJCA"
CZERNIEC	Fundacje	OBYWATELSKA FUNDACJA EDUKACJI I ROZWOJU-PRO PUBLICO
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE MIESZKAŃCÓW WSI CZERNIEC
CZYRNA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI CZYRNA Z SIEDZIBĄ W CZYRNEJ
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPORTU
DĄBROWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE ROZWIŃ SKRZYDŁA
FLORYNKA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE FLORNIKOWA - WCZORAJ, DZIŚ, JUTRO
FRYCOWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE TRADYCJA I PRZYSZŁOŚĆ
GABOŃ	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW TAŃCA I ŚPIEWU REGIONALNEGO PREHYBIANIE
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI GABOŃ
GOSTWICA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE RODZICÓW PRZYJACIÓŁ DZIECI I OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "PROMYK"
		STOWARZYSZENIE "WCZORAJ, DZIŚ, JUTRO"
GRÓDEK NAD DUNAJCEM	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE KULTURALNE "GRÓDEK"
GRYBÓW	Fundacje	FUNDACJA "SOS TOBIE"
		FUNDACJA POMOCY RODZINOM OFIAR WYPADKÓW DROGOWYCH "AGATA"
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "KARPATIA"
		STOWARZYSZENIE "KOMITET ROZBUDOWY SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 2 W GRYBOWIE"
		STOWARZYSZENIE "NASZA ZIEMIA GRYBOWSKA"
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU AKTYWNOŚCI LOKALNYCH ARSENAŁ
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH "ZIEMIA SĄDECKA"
		STOWARZYSZENIE PRYWATNEGO HANDLU-USŁUG I RZEMIOSŁA "GRYBÓW 2003"
		STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ GIMNAZJUM IM. KS. STANISŁAWA KONARSKIEGO W GRYBOWIE
		STOWARZYSZENIE STARA BAŚŃ
		STOWARZYSZENIE WSPIERANIA INICJATYW LOKALNYCH - SOKÓŁ
		TOWARZYSTWO WSPIERANIA LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa
		IM. ARTURA GROTTGERA W GRYBOWIE
HOMRZYSKA	Fundacje	FUNDACJA ŚWIĘTEGO SPIRYDONA
JAMNICA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU JAMNICY
JANCZOWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE ROZWOJU WSI JANCZOWA "JANCZOWSKA WSPÓLNOTA"
JASIENNA	Fundacje	FUNDACJA ZIELONY ZAGONEK
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "JASIENIANKI"
JASTRZĘBIK	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE JASTRZĘBIK
KAMIANNA	Fundacje	FUNDACJA "SERCE DLA DZIECKA"
		FUNDACJA PO ZDROWIE DO NATURY
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE AKADEMIA ARS VITALIS
KAMIONKA WIELKA	Fundacje	FUNDACJA "MŁODA POLONIA"
	Stowarzyszenia	"TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW KAMIONKI WIELKIEJ"
		LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA "NASZE GÓRY"
		STOWARZYSZENIE KULTURALNE "Z TRADYCYJĄ W PRZYSZŁOŚĆ"
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU - "NOWE POKOLENIE"
KICZNIA	Fundacje	FUNDACJA IMIENIA ARCYBISKUPA ZYGMUNTA ZIMOWSKIEGO WSPÓŁPRACOWNICY PRAWDY I MIŁOSIERDZIA
KŁĘCZANY	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE GOSPODYŃ WIEJSKICH GMINY CHEŁMIEC
		STOWARZYSZENIE PROMOCJI I ROZWOJU GMINY CHEŁMIEC
		STOWARZYSZENIE RAZEM DLA KULTURY
KLIMKÓWKA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE ROZWOJU SOŁECTWA KLIMKÓWKA
KOKUSZKA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE INICJATYW TWÓRCZYCH KOKUSZKA
KONIUSZOWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE ROZWOJU WSI KONIUSZOWA
KORZENNA	Stowarzyszenia	LGD KORZENNA
		STOWARZYSZENIE "POGÓRZANIE"
		STOWARZYSZENIE AKTYWNI DLA ROZWOJU
		STOWARZYSZENIE BAJKOWY ŚWIAT
		STOWARZYSZENIE MOJA GMINA KORZENNA
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ INTEGRACJI, ROZWOJU I PROMOCJI GMINY KORZENNA - KORZENIE
		STOWARZYSZENIE WSPIERANIA INICJATYW AKTYWNYCH NAUCZYCIELI EMERYTÓW "BELFER"
KOSARZYSKA	Stowarzyszenia	POLSKIE STOWARZYSZENIE SNOWMOBILU
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ EKOLOGICZNEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY PIWNICZNA
KRÓLOWA GÓRNA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE DOLINA KRÓLÓWKI
KRYNICA-ZDRÓJ	Fundacje	BRATERSTWO - MAŁOPOLSKA FUNDACJA PRZYJAŹNI POLSKO-UKRAIŃSKO-SŁOWACKIEJ
		FUNDACJA "KRYNICKIE ZDROJE"
		FUNDACJA "KUŹNIA KOŁODZIEJA"
		FUNDACJA INICJATYW NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, EDUKACYJNEJ I KULTURALNEJ

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa		
	Stowarzyszenia	FUNDACJA KRYNICKA PRZYSTAŃ		
		FUNDACJA KULTURY ORDO CORDIS		
		FUNDACJA MAŁOPOLSKIE SERCE		
		FUNDACJA MARABUT PL		
		FUNDACJA POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM VITIUM		
		FUNDACJA ROZWOJU SZPITALA MIEJSKIEGO IM. DR JÓZEFA DIETLA W KRYNICY		
		FUNDACJA SOLFOT PL		
		FUNDACJA WSPIERANIA MŁODZIEŻY "WYŻEJ! MOCNIEJ! DALEJ!"		
		1928 KRYNICKIE TOWARZYSTWO HOKEJOWE KRYNICA-ZDRÓJ		
		KLUB SPORTOWY KRYNICKIE TOWARZYSTWO HOKEJOWE KRYNICA-ZDRÓJ		
		KRYNICKIE STOWARZYSZENIE DOROŻKARZY KONNYCH		
		KRYNICKIE STOWARZYSZENIE MOTOCYKLOWE "KSM"		
		KRYNICKIE STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ Z BAD SOODEN-ALLENDORF		
		KRYNICKIE STOWARZYSZENIE TWÓRCÓW GALERIA "POD KASZTANEM"		
		KRYNICKIE TOWARZYSTWO FOTOGRAFICZNE		
		KRYNICKIE TOWARZYSTWO HOKEJOWE KLUB MŁODZIEŻOWY KRYNICA		
		KRYNICKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE IM. JANA KIEPURY W KRYNICY		
		KRYNICKIE TOWARZYSTWO SPOŁECZNO-KULTURALNE "MODERATO"		
				POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE ODDZIAŁ W KRYNICY-ZDROJU IM. ROMANA NITRIBITTA
				REGIONALNE TOWARZYSTWO OŚWIATOWE "PRYMUS"
STOWARZYSZENIE ANIMATORZY KULTURY				
STOWARZYSZENIE DLA ROZWOJU ARTYSTYCZNEGO I KULTURALNEGO ARS PRO PUBLICO				
STOWARZYSZENIE DZIAŁKOWCÓW OGRODU "RÓWNIE"				
STOWARZYSZENIE GMIN UZDROWISKOWYCH RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ				
STOWARZYSZENIE KRYNICA CONVENTION BUREAU				
STOWARZYSZENIE KRYNICKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA				
STOWARZYSZENIE KRZEWIENIA KULTUR MNIEJSZOŚCIOWYCH NIKIFOR				
STOWARZYSZENIE KUPCÓW, RESTAURATORÓW I HOTELARZY "ŚWIAT BLIŻEJ KRYNICY"				
STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "PRZYSTAŃ"				
STOWARZYSZENIE OGRODOWE "RÓWNIE"				
STOWARZYSZENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "JESTEŚMY RAZEM" W KRYNICY-ZDROJU				

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa
		STOWARZYSZENIE POMOCY BEZROBOTNYM
		STOWARZYSZENIE PROMOCJI I ROZWOJU KRYNICY-ZDRÓJ ORAZ POWIATU NOWOSĄDECKIEGO "PRZYSZŁOŚĆ"
		STOWARZYSZENIE ROZWOJU REGIONALNEGO BESKIDY
		STOWARZYSZENIE UŻYTKOWNIKÓW DZIAŁEK OSIEDLOWYCH OGRÓD DZIAŁKOWY "CZARNY POTOK" W KRYNICY
		ŚWIATOWE STOWARZYSZENIE KULTURY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ IM. JANA PAWŁA II
		TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ KRYNICY
		TOWARZYSTWO PRZYJAŹNI MIAST "KRYNICA-AMERSHAM"
		TOWARZYSTWO UPOWSZECHNIANIA TRADYCJI I KULTURY ŁEMKÓW
KUNÓW	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE CHILLOUT VIBES
LIBRANTOWA	Fundacje	FUNDACJA "NOWA GALICJA"
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "HORYZONT" W LIBRANTOWEJ
		STOWARZYSZENIE "PROKULTURA"
		STOWARZYSZENIE KLUB SENIORA POGODNA JESIEŃ W LIBRANTOWEJ
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI LIBRANTOWA
LIPNICA WIELKA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "LIPNICZANIE"
ŁABOWA	Fundacje	FUNDACJA DZIEŃ DOBRY
		FUNDACJA OSOBISTA DOSKONAŁOŚĆ
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW HISTORII
		TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW ZIEMI ŁABOWSKIEJ
ŁAZY BIEGONICKIE	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE SPOŁECZNO-KULTURALNE "DOM" W ŁAZACH BIEGONICKICH
ŁĄCKO	Fundacje	FUNDACJA ROZWOJU GMINY ŁĄCKO
		FUNDACJA ROZWOJU ZIEMI SĄDECKIEJ
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "AMATORSKI RUCH ARTYSTYCZNY ZIEMI ŁĄCKIEJ"
		STOWARZYSZENIE "JAZZDA"
		STOWARZYSZENIE "ŁĄCKIE SMAKI"
		STOWARZYSZENIE BIAŁYCH GÓRALI I LACHÓW SĄDECKICH
		STOWARZYSZENIE ŁĄCKA DROGA OWOCOWA
		STOWARZYSZENIE PROMOCJI TRADYCJI I KULTURY LUDOWEJ "KIYRPECKI"
		STOWARZYSZENIE ROZWOJU ZIEM GÓRSKICH
		STOWARZYSZENIE WIEJSKIE SMAKI
		TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW ZIEMI ŁĄCKIEJ
ŁOMNICA-ZDRÓJ	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "MŁODA ŁOMNICA"
		STOWARZYSZENIE GÓRALE KARPAT
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI ŁOMNICA-ZDRÓJ "ŁOMNICZANIE"
ŁOPATA POLSKA	Stowarzyszenia	TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ DOLINY POPRADU
ŁOSOSINA DOLNA	Fundacje	FUNDACJA POMOCNE RĘCE

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "DOLINA INICJATYW" STOWARZYSZENIE KÓŁ GOSPODYŃ WIEJSKICH
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W MACIEJOWEJ"
MACIEJOWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE GOSPODYŃ "KONWALIA" W MAŁEJ WSI
MAŁA WIEŚ	Fundacje	FUNDACJA SĄDECKI SPOŁECZNIK
MARCINKOWICE	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZBUDOWY SZKOŁY PODSTAWOWEJ W MARCINKOWICACH STOWARZYSZENIE WSPIERANIA DZIECI I MŁODZIEŻY "WSZYSCY RAZEM" STOWARZYSZENIE "PARAFIAK" - CENTRUM KULTURY
MICHALCZOWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "JUSTA" IM. JANA PAWŁA II
MILIK	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "DLA MILIKA" STOWARZYSZENIE "NASZ MILIK" STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU MILIKA "MILICZANIE 2009" W MILIKU
MIŁKOWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE INICJATYW SPOŁECZNYCH KORZENNA
MŁODÓW	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE MŁODÓW-GŁĘBOKIE
MOCHNACZKA NIŻNA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE INICJATYW SPOŁECZNYCH "PROACTIVE" STOWARZYSZENIE WSPIERANIA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W MOCHNACZCE
MOCHNACZKA WYŻNA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH MOCHNACZKA WYŻNA
MOGILNO	Fundacje	FUNDACJA "PRAWDZIWY DOM"
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "MOGILSKIE CISY"
MOSTKI	Stowarzyszenia	STAROSĄDECKIE STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW KULTURY I TRADYCJI "MAŁOWANA SKRZYŃKA" STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA "BRAMA BESKIDU" STOWARZYSZENIE MOSTKI RAZEM
MOSZCZENICA NIŻNA	Fundacje	FUNDACJA NOUS FUNDACJA PROMOWANIA TRADYCJI I RZEMIOSŁA WIEJSKIEGO
MSZALNICA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "RĘCE I KORZENIE"
MUSZYNA	Fundacje	FUNDACJA - REWITALIZACJA UZDROWISKA ŻEGIESTÓW ZDRÓJ FUNDACJA PROXIMA FUNDACJA RODZICE DZIECIOM FUNDACJA ZDRÓJ
	Stowarzyszenia	MUSZYŃSKIE STOWARZYSZENIE MOTORYZACJI MUSZYŃSKIE TOWARZYSTWO TWÓRCZE HARNICY KULTURY NOWOSĄDECKIE STOWARZYSZENIE PEDAGOGÓW "STOP" STOWARZYSZENIE "KLUCZ MUSZYŃSKI" STOWARZYSZENIE GÓRSKIEJ TURYSTYKI KONNEJ W MUSZYNI STOWARZYSZENIE JUVENES

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa		
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ EDUKACJI I ROZWOJU DOLINY POPRADU		
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ OCHRONY DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO "EKO POPRAD"		
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA I RACJONALNEGO GOSPODAROWANIA ZASOBAMI NATURALNYMI MIASTA I GMINY UZDROWISKOWEJ MUSZYNA		
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH OPIEKUNÓW "SPOSÓB NA ŻYCIE" W MUSZYNIE		
		STOWARZYSZENIE PARALOTNIARZY CUMULUS 24		
		STOWARZYSZENIE PRZEDSIĘBIORCÓW MIASTA I GMINY UZDROWISKOWEJ MUSZYNA		
		STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ ALMANACHU MUSZYNY		
		STOWARZYSZENIE SPORT DZIECI I MŁODZIEŻY "SOKÓŁ" W MUSZYNIE		
		TOWARZYSTWO KRZEWIENIA KULTURY FIZYCZNEJ POPRAD MUSZYNA		
		TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW ZIEMI MUSZYŃSKIEJ W MUSZYNIE		
		MUSZYŃKA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI MUSZYŃKA
MYSTKÓW	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "FAUSTYNA-ALBERT"		
		STOWARZYSZENIE "MYSTKOWIANIE"		
		STOWARZYSZENIE MYSTKÓW-WOLA		
		TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW MUZYKI, MYSTKÓW - MSZALNICA		
MYŚLEC	Fundacje	FUNDACJA OGRÓD KWIATÓW		
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE ROZWOJU WSI MYŚLEC "SZANSA"		
NASZACOWICE	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI NASZACOWICE		
NAWOJOWA	Fundacje	FUNDACJA "HELP LIBERIA FOUNDATION"		
		FUNDACJA "JESTEM I BĄDŹMY RAZEM"		
		FUNDACJA AKADEMIA GOAL		
	Stowarzyszenia	ŁABOWSKIE STOWARZYSZENIE OŚWIATOWE		
		SĄDECKIE STOWARZYSZENIE INICJATYW SPOŁECZNYCH		
		STOWARZYSZENIE NAWOJOWSKA GRUPA WSPARCIA		
		STOWARZYSZENIE PAŁAC NAWOJOWA		
		STOWARZYSZENIE SPOŁECZNO-KULTURALNE "BABCYN KUFEREK"		
		NISKOWA	Fundacje	FUNDACJA "SĄDECZANIN"
				FUNDACJA FESTIWAL BIEGÓW
		FUNDACJA SĄDECKA		
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "KLUB SENIORA W NISKOWEJ"		
		STOWARZYSZENIE KLUB MOTOROWODNY BESKID - CHEŁMIEC		
		STOWARZYSZENIE KLUB SENIORA W NISKOWEJ		
		STOWARZYSZENIE LACHÓW SĄDECKICH		
		STOWARZYSZENIE ROZWOJU WSI NISKOWA		
		STOWARZYSZENIE ZESPOŁU REGIONALNEGO "NISKOWIOKI"		

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa
NOWY SĄCZ	Fundacje	FUNDACJA SZTUKA TEATRU
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE PASTELISTÓW POLSKICH
OBIDZA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE RZEMIEŚLNIKÓW, TWÓRCÓW I PRODUCENTÓW ZIEMI OBIDZKIEJ
OLSZANA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE RODZICE DZIECIOM I SZKOLE
		STOWARZYSZENIE ROZWOJU OŚWIATY ORAZ SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH "SERCOM"
OLSZANKA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI OLSZANKA
PASZYN	Stowarzyszenia	TOWARZYSTWO WSPIERANIA KULTURY I SZTUKI
PIĄTKOWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE INTEGRACJA I EDUKACJA OBYWATELSKA
PIWNICZNA-ZDRÓJ	Fundacje	FUNDACJA DOBRA TRADYCJA
	Stowarzyszenia	FUNDACJA ROZWOJU REGIONÓW
		RODZINNE STOWARZYSZENIE DUŻYCH I MAŁYCH "CHOŁPINA"
		STOWARZYSZENIE "AKTYWNE PENELOPY"
		STOWARZYSZENIE "BLACK PANTHERS"
		STOWARZYSZENIE "SZTUK WSZELAKICH"
		STOWARZYSZENIE DAR WODY
		STOWARZYSZENIE FOLKLORU PIWNICZAŃSKIEGO "DŹWIĘKI SPOD NIEMCOWEJ"
		STOWARZYSZENIE GÓRALI NADPOPRADZKICH
		STOWARZYSZENIE HORYZONTY MARZEŃ
		STOWARZYSZENIE INSPATIUM
		STOWARZYSZENIE KRZEWIENIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII I ELEKTROMOBILNOŚCI "SKOZE"
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB PRZEWLEKLE CHORYCH I DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH "NASZ DOM"
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU "SŁONECZNEJ DOLINY" - KOSARZYSKA
		STOWARZYSZENIE ODBIORCÓW WODY PITNEJ PIWNICZNA ZDRÓJ - ZAWODZIE
		STOWARZYSZENIE POMOCY DZIECIOM SPECJALNEJ TROSKI W PIWNICZNEJ
		TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW PIWNICZNEJ
		TOWARZYSTWO ROZWOJU PIWNICZNEJ
		FUNDACJA INSTYTUT RATOWNICTWA NA WODACH GÓRSKICH I POWODZIOWYCH
		FUNDACJA MOTYLEM BYĆ
		REGIONALNE STOWARZYSZENIE DIABETYKÓW W PODEGRODZIU
		STOWARZYSZENIE KRZEWIENIA KULTU ŚWIĘTEGO OJCA STANISŁAWA PAPCZYŃSKIEGO
		STOWARZYSZENIE LACHÓW PODEGRODZKICH
		STOWARZYSZENIE WSPIERANIA, MODERNIZACJI I POSTĘPU W HODOWLI I CHOWIE BYDŁA "ZAGRODA"
TOWARZYSTWO "ZAKŁAD BŁOGOSŁAWIONEJ KUNEGUNDY"		
PODEGRODZIE	Fundacje	FUNDACJA INSTYTUT RATOWNICTWA NA WODACH GÓRSKICH I POWODZIOWYCH
	Stowarzyszenia	FUNDACJA MOTYLEM BYĆ
		REGIONALNE STOWARZYSZENIE DIABETYKÓW W PODEGRODZIU
		STOWARZYSZENIE KRZEWIENIA KULTU ŚWIĘTEGO OJCA STANISŁAWA PAPCZYŃSKIEGO
		STOWARZYSZENIE LACHÓW PODEGRODZKICH
		STOWARZYSZENIE WSPIERANIA, MODERNIZACJI I POSTĘPU W HODOWLI I CHOWIE BYDŁA "ZAGRODA"
		TOWARZYSTWO "ZAKŁAD BŁOGOSŁAWIONEJ KUNEGUNDY"

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa
		W NOWYM SĄCZU, ZS. W PODEGRODZIU
		TOWARZYSTWO POMOCNA DŁOŃ
		TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ZIEMI PODEGRODZKIEJ
		IM. OJCA STANISŁAWA PAPCZYŃSKIEGO W PODEGRODZIU
PODOLE-GÓROWA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ ZESPOŁU SZKÓŁ W PODOLU-GÓROWEJ "DZIAŁAJMY RAZEM"
PODRZECZE	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "ZDROWIE JAK MARZENIE"
POLANY	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI POLANY
POPOWICE	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE KOBIET ZIEMI POPOWICKIEJ
		STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZBUDOWY SZKOŁY W POPOWICACH I ROZWOJU WSI
POWROŹNIK	Fundacje	FUNDACJA GENERATOR PRZESTRZENI
PRZYDONICA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE DLA ROZWOJU I INTEGRACJI WSI PRZYDONICA ZŁOTY ORKISZ
PRZYSIETNICA	Fundacje	FUNDACJA B-ECO
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE GÓRALI POPRADZKICH W PRZYSIETNICY
PTASZKOWA	Fundacje	FUNDACJA WIDOWISK MASOWYCH
	Stowarzyszenia	GRYBOWSKIE STOWARZYSZENIE WSPIERANIA AKTYWNOŚCI LOKALNEJ
		STOWARZYSZENIE KLUB SPORTOWY "ORZEŁ" PTASZKOWA
		STOWARZYSZENIE TURYSTYCZNA WIEŚ RETRO
RDZIOSTÓW	Fundacje	FUNDACJA ORLIK POLSKA
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "KORZENIE I SKRZYDŁA"
ROZTOKA-BRZEZINY	Fundacje	FUNDACJA OCHRONY I WSPARCIA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO "OSADA MŁYŃSKA"
ROŹNÓW	Stowarzyszenia	MAŁOPOLSKIE STOWARZYSZENIE TURYSTYKI WIEJSKIEJ "GOŚCINNY ROŹNÓW"
		POLSKIE TOWARZYSTWO PROMOCJI ZDROWEGO ŻYCIA I ŻYWNOSCI W TARNOWIE
		STOWARZYSZENIE SPOŁECZNO-KULTURALNE "POGÓRZE"
RYTRO	Fundacje	FUNDACJA COOL KIDS
		FUNDACJA EKOLOGICZNA "CHROŃMY DZIEWIĘĆSIŁA"
		FUNDACJA PERŁA POŁUDNIA
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ I TURYSTYCZNEJ "ROGAŚ" W RYTRZE
		STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW RYTRA
		STOWARZYSZENIE OD A DO Z - OD AKTYWNOŚCI DO ZDROWIA
		STOWARZYSZENIE PERŁY BESKIDU SĄDECKIEGO
		STOWARZYSZENIE ROZWOJU WSI SUCHA STRUGA
		STOWARZYSZENIE VISEGRAD MARATON RYTRÓ
SIENNA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE KULTURALNE "SIENNIĘSKIE WZGÓRZA"
SKRUDZINA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE ROZWOJU WSI SKRUDZINA "PRZYJAŹŃ"
STADŁA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE BANDERIA KONNA "ISKRA" DOLINA DUNAJCA
		STOWARZYSZENIE KLUB SPORTOWY "GRÓD CZOP PODEGRODZIE"

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa	
STARA WIEŚ STARY SĄCZ	Fundacje Fundacje	STOWARZYSZENIE KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH WSI STADŁA	
		STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA "PARTNERSTWO DLA ZIEMI SĄDECKIEJ" W STADŁACH	
STRÓŻE	Fundacje	FUNDACJA DIETERING	
		FUNDACJA "BĘDZIE DOBRZE"	
		FUNDACJA "FYLION"	
		FUNDACJA NOWE KIERUNKI	
		FUNDACJA ROZWOJU SĄDECCZYNY	
		FUNDACJA ROZWOJU ZIEM GÓRSKICH	
		FUNDACJA RÓŻNOSĄDECKA	
		FUNDACJA TWÓRCZEGO ŻYCIA	
		FUNDACJA UNIWERSYTECKA FIDES ET RATIO IM. JANA PAWŁA II WIELKIEGO	
		STAROSĄDECKA FUNDACJA KULTURY	
		Stowarzyszenia	SĄDECKIE STOWARZYSZENIE REGIONALNE
			SĄDECKIE TOWARZYSTWO EDUKACYJNE
	STAROSĄDECKIE STOWARZYSZENIE KOBIEC "JUNONA"		
	STAROSĄDECKIE STOWARZYSZENIE PRYWATNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI		
	STOWARZYSZENIE " POLSKA W EUROPIE"		
	STOWARZYSZENIE "AMICI HUNGARIAE"		
	STOWARZYSZENIE GRUPA TWÓRCZA WIDZI SIĘ		
	STOWARZYSZENIE MIASTO ŚWIĘTEJ KINGI		
	STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH "GNAZDO"		
	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH "PROWINCJA"		
	STOWARZYSZENIE SĄDECKI ALARM SMOGOWY		
	STOWARZYSZENIE SĄDECKIE RYCERSTWO ZAKONU KSIĘŻNEJ KINGI		
	STOWARZYSZENIE STAROSĄDECKIE KOŁO GOSPODYŃ MIEJSKICH		
	STOWARZYSZENIE ŚWIĘTEJ KINGI		
	STOWARZYSZENIE WĘDKARSKIE SĄDECKI KARP KLUB		
	TOWARZYSTWO MIŁOŚNIKÓW STAREGO SĄCZA		
	Fundacje	FUNDACJA ONLY FUTBOL	
		FUNDACJA POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM	
FUNDACJA PORTAFORTUNA			
FUNDACJA WSPIERANIA CENTRUM REHABILITACJI RUCHOWEJ W STRÓŻACH			
Stowarzyszenia		STOWARZYSZENIE "ZIEMIA GRYBOWSKA"	
		STOWARZYSZENIE EKOLOGICZNE "TERRA VIRDIS"	
	STOWARZYSZENIE NA RZECZ BUDOWY I MODERNIZACJI DROGI "KOWALNIA"		
	STOWARZYSZENIE REGIONALNE KOWALNIA		

Miejscowość	Forma organizacyjno - prawna	Nazwa
SZCZAWNIK	Fundacje	FUNDACJA "SANUS"
SZCZEREŻ	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE ROZWOJU WSI SĄDECKICH
ŚWINIARSKO	Fundacje	FUNDACJA AKADEMIA MŁODY TALENT
		FUNDACJA NA RATUNEK
		FUNDACJA WSPIERANIA INICJATYW SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH "JEDNOŚĆ SERC"
		POLSKO - AMERYKAŃSKA FUNDACJA ZDROWIA I SPORTU "VICTORIA"
		STOWARZYSZENIE KLUB SENIORA - INTEGRACJA W ŚWINIARSKU
TĘGOBORZE	Fundacje	FUNDACJA EDUKACJA ZAWODOWA
	Fundacje	FUNDACJA TRENUJ Z KRZYCHEM
	Stowarzyszenia	OGÓLNOPOLSKIE STOWARZYSZENIE PRZEWOŹNIKÓW DROGOWYCH GALICJA
		STOWARZYSZENIE MUZYKA DLA WSZYSTKICH
TRZETRZEWINA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE INWENCJA TRZETRZEWINA
		STOWARZYSZENIE "RÓWNIACHA"
TYLICZ	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE KULTURY FIZYCZNEJ "AKTYWNY TYLICZ"
		STOWARZYSZENIE PROMOCJI I ROZWOJU "ODKRYJ TYLICZ"
WIELOGŁOWY	Fundacje	FUNDACJA "ANDRASZ"
		FUNDACJA HORYZONT360
		FUNDACJA IM. GIZÓW PRZY ZESPOLE SZKÓŁ W WIELOGŁOWACH
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE "OJCOWIE W OBRONIE DZIECI I INTEGRALNOŚCI RODZINY"
	WIELOPOLE	Stowarzyszenia
WIERCHOMLA WIELKA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY
		TOWARZYSTWO WIERCHOMLAŃSKIE
WOLA KOSNOWA	Fundacje	FUNDACJA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI MŁODZIEŻOWEJ
ZAGORZYN	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH "NASZA ZIEMIA ZAGORZYN"
ZARZECZE	Fundacje	FUNDACJA DOMKI POD UGORKAMI
		FUNDACJA GINĄCE ZAWODY
	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE WSPIERANIA EDUKACJI I ROZWOJU WSI ZARZECZE
ZUBRZYK	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ INICJATYW LOKALNYCH ZUBRZYK
ŻEGIESTÓW	Fundacje	"FUNDACJA KLUB KOLARSKI AGNIESZKA SKALNIAK"
		FUNDACJA INICJATYW OŚWIATOWYCH W ŻEGIESTOWIE
	Stowarzyszenia	TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ŻEGIESTOWA
ŻELEŹNIKOWA MAŁA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE NA RZECZ BUDOWY SZKOŁY PODSTAWOWEJ I ROZWOJU WSI ŻELEŹNIKOWA MAŁA
ŻELEŹNIKOWA WIELKA	Stowarzyszenia	STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW MAŁEJ OJCZYZNY - ŻELEŹNIKOWEJ WIELKIEJ

Źródło: <https://ekrs.ms.gov.pl>, (dostęp w dniu 7 sierpnia 2021 roku)

3. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej

Rozdział poświęcony diagnozie sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu nowosądeckiego w swojej głównej strukturze obejmuje obszary z zakresu demografii, rynku pracy oraz zagadnień będących przedmiotem oddziaływania systemu pomocy społecznej.

3.1 Struktura ludności w powiecie

Powiat nowosądecki plasuje się na 2 miejscu, pośród powiatów ziemskich, pod względem ogólnej liczby mieszkańców województwa małopolskiego. Według stanu na koniec 2020 roku liczba mieszkańców powiatu wyniosła 217.071 osób, co stanowiło 6,4% ogółu populacji województwa. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 6 - Rozkład ludności województwa małopolskiego wg stanu na koniec 2020 roku

Wyszczególnienie		Ludność ogółem	Udział ludności powiatów w ogólnej liczbie mieszkańców województwa małopolskiego
Województwo	MAŁOPOLSKIE	3 410 441	100,0%
Powiaty	Powiat bocheński	106 947	3,1%
	Powiat brzeski	93 035	2,7%
	Powiat chrzanowski	123 664	3,6%
	Powiat dąbrowski	58 977	1,7%
	Powiat gorlicki	108 487	3,2%
	Powiat krakowski	281 440	8,3%
	Powiat limanowski	132 148	3,9%
	Powiat miechowski	48 464	1,4%
	Powiat myślenicki	127 972	3,8%
	Powiat nowosądecki	217 071	6,4%
	Powiat nowotarski	191 646	5,6%
	Powiat olkuski	110 471	3,2%
	Powiat oświęcimski	152 687	4,5%
Powiat proszowicki	43 057	1,3%	

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Udział ludności powiatów w ogólnej	
Powiat suski	83 761	2,5%	
Powiat tarnowski	201 230	5,9%	
Powiat tatrzański	68 049	2,0%	
Powiat wadowicki	159 662	4,7%	
Powiat wielicki	130 651	3,8%	
Miasta na prawach powiatu	Powiat m. Kraków	779 966	22,9%
	Powiat m. Nowy Sącz	83 558	2,5%
	Powiat m. Tarnów	107 498	3,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura ludności powiatu nowosądeckiego na przestrzeni ostatnich 5 lat, biorąc pod uwagę udział kobiet i mężczyzn, wykazuje się stabilnością, niedostrzegalne są znaczące odchylenia w rozkładzie tych grup populacji. Zauważalna jest natomiast nieznacząca tendencja powiększania się grupy kobiet w stosunku do liczby mężczyzn, zmiana ta przebiega w bardzo wolnym tempie. Średnia wielkość udziału kobiet w populacji mieszkańców powiatu w badanym okresie wyniosła 50,17%, a mężczyzn 49,83%. Szczegółowe dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela nr 7 - Stan ludności wg miejsca zamieszkania i płci (stan na koniec roku)

Wyszczególnienie	Powiat nowosądecki									
	2016		2017		Rok 2018		2019		2020	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	213 864	100,00%	214 999	100,00%	216 176	100,00%	216 796	100,00%	217 071	100,00%
mężczyźni	106 631	49,86%	107 145	49,84%	107 709	49,82%	108 002	49,82%	108 095	49,80%
kobiety	107 233	50,14%	107 854	50,16%	108 467	50,18%	108 794	50,18%	108 976	50,20%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę mieszkańców powiatu nowosądeckiego na przestrzeni lat 2018-2020 zauważalny był wzrost ogólnej ich liczby. Badając natomiast rozmieszczenie mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu, należy stwierdzić, że ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu wykazuje się względną stabilnością, w badanym okresie nie zachodziły istotne zmiany w tym obszarze. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 8 – Liczba mieszkańców powiatu nowosądeckiego wg miejsca zamieszkania w podziale na gminy w latach 2018-2020 (stan na koniec roku)

powiat / gmina	Rok					
	2018		2019		2020	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
Powiat nowosądecki	216 176	100,00%	216 796	100,00%	217 071	100,00%
m. Grybów	6 038	2,79%	6 026	2,78%	5 986	2,76%
Chelmec	28 572	13,22%	28 834	13,30%	28 959	13,34%
Gródek nad Dunajcem	9 239	4,27%	9 252	4,27%	9 243	4,26%
gm. Grybów	25 456	11,78%	25 579	11,80%	25 618	11,80%

powiat / gmina	2018		Rok 2019		2020	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
Kamionka Wielka	10 363	4,79%	10 432	4,81%	10 485	4,83%
Korzenna	14 500	6,71%	14 497	6,69%	14 546	6,70%
Krynica-Zdrój	16 777	7,76%	16 680	7,69%	16 596	7,65%
Łabowa	6 032	2,79%	6 089	2,81%	6 115	2,82%
Łącko	16 499	7,63%	16 522	7,62%	16 579	7,64%
Łososina Dolna	11 049	5,11%	11 144	5,14%	11 165	5,14%
Muszyna	11 574	5,35%	11 566	5,33%	11 535	5,31%
Nawojowa	8 703	4,03%	8 730	4,03%	8 788	4,05%
Piwniczna-Zdrój	10 650	4,93%	10 588	4,88%	10 520	4,85%
Podegrodzie	13 170	6,09%	13 279	6,13%	13 391	6,17%
Rytko	3 807	1,76%	3 777	1,74%	3 752	1,73%
Stary Sącz	23 747	10,99%	23 801	10,98%	23 793	10,96%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując dynamikę zmian liczby mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu nowosądeckiego należy stwierdzić, że na wyróżnienie zasługują pod tym względem gminy: Chełmiec, gm. Grybów, Kamionka Wielka, Łabowa, Łącko, Łososina Dolna, Nawojowa oraz Podegrodzie. W latach 2018-2020 wykazały się one dodatnią dynamiką przyrostu liczby ich mieszkańców, przekraczającą tempo wzrostu mieszkańców liczone dla całego powiatu, które w analizowanym okresie przyjęło wielkość 0,41%. W pozostałych gminach należących do powiatu nowosądeckiego przyrosty liczby ich mieszkańców odnotowały wartości poniżej średniej powiatowej. Najmniejsze tempo przyrostu liczby mieszkańców zarejestrowano na terenach gmin: Rytko, Piwniczna-Zdrój, Krynica-Zdrój, m. Grybów, Muszyna, Gródek nad Dunajcem, Stary Sącz oraz Korzenna. Jednocześnie należy zauważyć, że w gminach: Rytko, Piwniczna-Zdrój, Krynica-Zdrój, m. Grybów oraz Muszyna w badanym okresie dostrzegalne było zmniejszanie się wielkości ich populacji. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 9 – Dynamika zmian liczby mieszkańców w poszczególnych gminach za lata 2018-2020 (stan na koniec roku)

powiat / gmina	2018		Rok 2019		2020	
	liczba	liczba	miana [%] 2018=100	liczba	zmiana [%] 2018=100	
	Powiat nowosądecki	216 176	216 796	0,29%	217 071	0,41%
m. Grybów	6 038	6 026	-0,20%	5 986	-0,86%	
Chełmiec	28 572	28 834	0,92%	28 959	1,35%	
Gródek nad Dunajcem	9 239	9 252	0,14%	9 243	0,04%	
gm. Grybów	25 456	25 579	0,48%	25 618	0,64%	
Kamionka Wielka	10 363	10 432	0,67%	10 485	1,18%	
Korzenna	14 500	14 497	-0,02%	14 546	0,32%	

powiat / gmina	Rok				
	2018		2019		2020
	liczba	liczba	miana [%] 2018=100	liczba	zmiana [%] 2018=100
Krynica-Zdrój	16 777	16 680	-0,58%	16 596	-1,08%
Łabowa	6 032	6 089	0,94%	6 115	1,38%
Łącko	16 499	16 522	0,14%	16 579	0,48%
Łososina Dolna	11 049	11 144	0,86%	11 165	1,05%
Muszyna	11 574	11 566	-0,07%	11 535	-0,34%
Nawojowa	8 703	8 730	0,31%	8 788	0,98%
Piwniczna-Zdrój	10 650	10 588	-0,58%	10 520	-1,22%
Podegrodzie	13 170	13 279	0,83%	13 391	1,68%
Rytko	3 807	3 777	-0,79%	3 752	-1,44%
Stary Sącz	23 747	23 801	0,23%	23 793	0,19%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotną z punktu widzenia problemów społecznych jest struktura wiekowa mieszkańców powiatu. Skupiając się na grupie wiekowej powyżej 65 roku życia, która stanowi jeden z podstawowych obszarów oddziaływania jednostek pomocy społecznej, należy stwierdzić, że grupa ta z upływem lat ma coraz większy udział w populacji mieszkańców powiatu. We wszystkich gminach występuje jednoznacznie widoczny trend wzrostowy, co pokazują dane z lat 2018 – 2020, zaprezentowane w poniższej tabeli. Zwrócić należy uwagę na fakt, że udział mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu wyniósł ponad 13%, według stanu na koniec 2020 roku. Na terenie siedmiu gmin tj. Krynica-Zdrój, m. Grybów, Muszyna, Rytko, Piwniczna-Zdrój, Gródek nad Dunajcem oraz Stary Sącz powyższy wskaźnik przekroczył poziomy, które można było zaobserwować na obszarze całego powiatu. **Uwzględniając stałe tempo przyrostu liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia oraz ponadprzeciętny udział tej grupy wiekowej w ogólnej populacji na terenie powyżej wskazanych gmin, należy w okresie obowiązywania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych podjąć szereg działań, kierowanych do tej właśnie grupy społecznej.**

Tabela nr 10 – Liczba mieszkańców powiatu nowosądeckiego, z podziałem na gminy, w wieku 65 lat i więcej w latach 2018 – 2020 (stan na koniec roku)

powiat / gminy	Funkcjonalne grupy wieku	Rok					
		2018		2019		2020	
		liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
Powiat nowosądecki	ogółem	216 176	100,00%	216 796	100,00%	217 071	100,00%
	65 i więcej	27 591	12,76%	28 278	13,04%	28 788	13,26%
m. Grybów	ogółem	6 038	100,00%	6 026	100,00%	5 986	100,00%
	65 i więcej	973	16,11%	1 006	16,69%	999	16,69%
Chełmiec	ogółem	28 572	100,00%	28 834	100,00%	28 959	100,00%
	65 i więcej	3 189	11,16%	3 301	11,45%	3 353	11,58%
Gródek nad	ogółem	9 239	100,00%	9 252	100,00%	9 243	100,00%

powiat / gminy	Funkcjonalne grupy wieku	2018		Rok 2019		2020	
		liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
Dunajcem	65 i więcej	1 232	13,33%	1 255	13,56%	1 271	13,75%
gm. Grybów	ogółem	25 456	100,00%	25 579	100,00%	25 618	100,00%
	65 i więcej	3 022	11,87%	3 071	12,01%	3 125	12,20%
Kamionka Wielka	ogółem	10 363	100,00%	10 432	100,00%	10 485	100,00%
	65 i więcej	1 162	11,21%	1 171	11,23%	1 182	11,27%
Korzenna	ogółem	14 500	100,00%	14 497	100,00%	14 546	100,00%
	65 i więcej	1 704	11,75%	1 709	11,79%	1 717	11,80%
Krynica-Zdrój	ogółem	16 777	100,00%	16 680	100,00%	16 596	100,00%
	65 i więcej	2 977	17,74%	3 068	18,39%	3 172	19,11%
Łabowa	ogółem	6 032	100,00%	6 089	100,00%	6 115	100,00%
	65 i więcej	611	10,13%	645	10,59%	653	10,68%
Łącko	ogółem	16 499	100,00%	16 522	100,00%	16 579	100,00%
	65 i więcej	1 936	11,73%	1 966	11,90%	1 990	12,00%
Łososina Dolna	ogółem	11 049	100,00%	11 144	100,00%	11 165	100,00%
	65 i więcej	1 412	12,78%	1 430	12,83%	1 457	13,05%
Muszyna	ogółem	11 574	100,00%	11 566	100,00%	11 535	100,00%
	65 i więcej	1 754	15,15%	1 819	15,73%	1 873	16,24%
Nawojowa	ogółem	8 703	100,00%	8 730	100,00%	8 788	100,00%
	65 i więcej	989	11,36%	1 010	11,57%	1 021	11,62%
Piwniczna-Zdrój	ogółem	10 650	100,00%	10 588	100,00%	10 520	100,00%
	65 i więcej	1 479	13,89%	1 539	14,54%	1 562	14,85%
Podegrodzie	ogółem	13 170	100,00%	13 279	100,00%	13 391	100,00%
	65 i więcej	1 490	11,31%	1 524	11,48%	1 549	11,57%
Rytko	ogółem	3 807	100,00%	3 777	100,00%	3 752	100,00%
	65 i więcej	535	14,05%	546	14,46%	563	15,01%
Stary Sącz	ogółem	23 747	100,00%	23 801	100,00%	23 793	100,00%
	65 i więcej	3 126	13,16%	3 218	13,52%	3 301	13,87%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając strukturę wiekową grupy mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia, przeprowadzono analizę dynamiki jej przyrostu. Jako bazowy przyjęto 2018 rok i w odniesieniu do niego zaprezentowano tempo wzrostu liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 lat.

Analiza przedstawiona w poniższej tabeli pokazuje, że wraz z upływem czasu, wzrasta również w zdecydowanie większym tempie liczba mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia.

Wzrost ten na przestrzeni trzech lat 2018-2020 wyniósł ponad 4% w skali całego powiatu. Odnosząc tą zmianę do przyrostu mieszkańców ogółem, który w latach 2018-2020 osiągnął wartość zaledwie 0,4% - patrz poniższa tabela, należy stwierdzić, że przyrost liczby mieszkańców powiatu nowosądeckiego w grupie wiekowej 65+ był ponad dziesięciokrotnie większy w porównaniu do przyrostu liczby mieszkańców ogółem.

W najbliższej przyszłości będzie to miało ogromne znaczenie dla obciążenia powiatu oraz gmin w zakresie świadczeń socjalnych dla grupy seniorów. Jednakże wyżej opisywane zjawisko nie jest jednorodne dla wszystkich gmin powiatu. Szczególną uwagę należy zwrócić

na gminy: Łabowa, Muszyna, Krynica-Zdrój, Piwniczna-Zdrój, Stary Sącz, Rytro oraz Chełmiec. Charakteryzują się one bowiem tym, że dynamika przyrostu liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia jest znacznie większa w porównaniu do obszaru całego powiatu, przekraczając 4,34%.

W pozostałych gminach tempo przyrostu liczby mieszkańców analizowanej grupy wiekowej oscyluje w przedziale od 0,76% do 3,96%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Odnosząc powyższe wielkości do znacznie mniejszego tempa przyrostu liczby mieszkańców ogółem, należy uznać, że sytuacja demograficzna powiatu nowosądeckiego jednoznacznie wskazuje na rosnące wyzwania dla systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia w zakresie oddziaływań na rzecz seniorów.

Tabela nr 11 – Dynamika przyrostu mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w poszczególnych gminach powiatu nowosądeckiego (stan na koniec roku)

powiat / gminy	Funkcjonalne grupy wieku	Rok				
		2018 liczba	2019 liczba	2019 zmiana [%] 2018=100	2020 liczba	2020 zmiana [%] 2018=100
Powiat nowosądecki	ogółem	216 176	216 796	0,29%	217 071	0,41%
	65 i więcej	27 591	28 278	2,49%	28 788	4,34%
m. Grybów	ogółem	6 038	6 026	-0,20%	5 986	-0,86%
	65 i więcej	973	1 006	3,39%	999	2,67%
Chełmiec	ogółem	28 572	28 834	0,92%	28 959	1,35%
	65 i więcej	3 189	3 301	3,51%	3 353	5,14%
Gródek nad Dunajcem	ogółem	9 239	9 252	0,14%	9 243	0,04%
	65 i więcej	1 232	1 255	1,87%	1 271	3,17%
gm. Grybów	ogółem	25 456	25 579	0,48%	25 618	0,64%
	65 i więcej	3 022	3 071	1,62%	3 125	3,41%
Kamionka Wielka	ogółem	10 363	10 432	0,67%	10 485	1,18%
	65 i więcej	1 162	1 171	0,77%	1 182	1,72%
Korzenna	ogółem	14 500	14 497	-0,02%	14 546	0,32%
	65 i więcej	1 704	1 709	0,29%	1 717	0,76%
Krynica-Zdrój	ogółem	16 777	16 680	-0,58%	16 596	-1,08%
	65 i więcej	2 977	3 068	3,06%	3 172	6,55%
Łabowa	ogółem	6 032	6 089	0,94%	6 115	1,38%
	65 i więcej	611	645	5,56%	653	6,87%
Łącko	ogółem	16 499	16 522	0,14%	16 579	0,48%
	65 i więcej	1 936	1 966	1,55%	1 990	2,79%
Łososina Dolna	ogółem	11 049	11 144	0,86%	11 165	1,05%
	65 i więcej	1 412	1 430	1,27%	1 457	3,19%
Muszyna	ogółem	11 574	11 566	-0,07%	11 535	-0,34%
	65 i więcej	1 754	1 819	3,71%	1 873	6,78%
Nawojowa	ogółem	8 703	8 730	0,31%	8 788	0,98%
	65 i więcej	989	1 010	2,12%	1 021	3,24%
Piwniczna-Zdrój	ogółem	10 650	10 588	-0,58%	10 520	-1,22%

powiat / gminy	Funkcjonalne grupy wieku	Rok				
		2018 liczba	2019 liczba	zmiana [%] 2018=100	2020 liczba	zmiana [%] 2018=100
	65 i więcej	1 479	1 539	4,06%	1 562	5,61%
Podegrodzie	ogółem	13 170	13 279	0,83%	13 391	1,68%
	65 i więcej	1 490	1 524	2,28%	1 549	3,96%
Rytro	ogółem	3 807	3 777	-0,79%	3 752	-1,44%
	65 i więcej	535	546	2,06%	563	5,23%
Stary Sącz	ogółem	23 747	23 801	0,23%	23 793	0,19%
	65 i więcej	3 126	3 218	2,94%	3 301	5,60%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problem postępującego starzenia się społeczeństwa powiatu nowosądeckiego dostrzegalny jest również w aspekcie podziału mieszkańców na grupy w wieku: przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dodatkowo dla potrzeb prowadzonej analizy zostało wprowadzone rozróżnienie na kategorie wieku produkcyjnego mobilnego i niemobilnego. Kluczową kategorią obrazującą potencjał populacji jest udział w niej osób w wieku produkcyjnym, czyli ludność wykonującą pracę, która przynosi dochód lub bezrobotnych. Przedziały wiekowe opisujące wiek produkcyjny, przyjęte w statystyce dla potrzeb ekonomii klasyfikują:

- mężczyźni pomiędzy 18 - 64 rokiem życia,
- kobiety pomiędzy 18 - 59 rokiem życia.

Jak już wcześniej wspomniano kategoria wieku produkcyjnego została dodatkowo opisana podkategoriami:

- wieku produkcyjnego mobilnego – 18–44 lata mężczyźni i kobiety,
- wieku produkcyjnego niemobilnego – 45–64 lata mężczyźni i 45–59 lat kobiety.

Zaprezentowane w poniższej tabeli dane pokazują bardzo wyraźną tendencję, utrzymującą się na przestrzeni lat 2018-2020, charakteryzującą się stałym spadkiem udziału mieszkańców powiatu w wieku produkcyjnym. Jednocześnie w przyjętym przedziale czasowym odnotowywany jest stale rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza wcześniej wysnute wnioski na temat postępującego procesu starzenia się populacji mieszkańców powiatu nowosądeckiego. Zauważalny również jest niewielki spadek udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym co oznacza, że powstaje luka demograficzna pomiędzy osobami opuszczającymi rynek pracy i nowo wchodzącymi na niego.

Tabela nr 12 – Ludność powiatu nowosądeckiego w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2018-2020

Ludność w podziale na wiek	Powiat nowosądecki					
	2018		Rok 2019		2020	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	216 176	100,00%	216 796	100,00%	217 071	100,00%
w wieku przedprodukcyjnym	49 096	22,71%	48 939	22,57%	48 848	22,50%
w wieku produkcyjnym	133 974	61,97%	133 881	61,75%	133 555	61,53%
w wieku produkcyjnym mobilnym	87 383	40,42%	86 843	40,06%	86 182	39,70%
w wieku produkcyjnym niemobilnym	46 591	21,55%	47 038	21,70%	47 373	21,82%
w wieku poprodukcyjnym	33 106	15,31%	33 976	15,67%	34 668	15,97%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższe rozważania potwierdzają dane płynące z analizy wskaźnika obciążenia demograficznego. Liczba mieszkańców powiatu nowosądeckiego w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wykazuje od 2015 roku tendencję rosnącą. Wartość tego wskaźnika na koniec 2020 roku osiągnęła poziom 26. Oznacza to, że na każdą osobę w wieku powyżej 65 roku życia w przypadku mężczyzn i 60 w przypadku kobiet, przypadały niespełna cztery osoby w wieku produkcyjnym, gdzie w 2015 roku były to ponad cztery osoby. Należy jednak stwierdzić, że sytuacja demograficzna na terenie powiatu, analizowana przez pryzmat niniejszego wskaźnika, prezentuje się korzystniej w porównaniu do pozostałych analizowanych jednostek terytorialnych.

Niepokojąco kształtuje się liczba mieszkańców powiatu w wieku poprodukcyjnym przypadająca na sto osób w wieku przedprodukcyjnym. Odwołując się do poniższych danych można stwierdzić, że w 2020 roku na każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 71 osób w wieku poprodukcyjnym. Pozytywnym zjawiskiem jest to, że w całym analizowanym okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym była mniejsza w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Czego nie można było zaobserwować na terenie województwa czy kraju. Jednakże, różnica pomiędzy liczbą osób wychodzących

z rynku pracy, a liczbą osób wchodzących na niego, w całym badanym okresie zmniejszała się na terenie powiatu nowosądeckiego. Oznacza to, że w populacji mieszkańców powiatu od wielu lat zmniejsza się grupa osób wchodzących na rynek pracy w miejsce osób go opuszczających. Patrząc jednak na wartość opisywanego wskaźnika dla obszaru Polski, i województwa należy stwierdzić, że w tej relacji powiat nowosądecki odnotowywał wyraźnie lepsze wyniki.

Rosnący udział mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym, czyli osób w wieku 0-17 lat lub tych, którzy już wyszli z rynku pracy; w stosunku do osób w wieku produkcyjnym, skłania do przyjęcia negatywnej oceny sytuacji demograficznej powiatu nowosądeckiego. Na koniec 2020 roku na jedną osobę w wieku nieprodukcyjnym przypadało mniej jak 2 osoby w wieku

produkcyjnym. Wielkość ta stale maleje od 2015 roku, jednak dynamika tych zmian nie jest wysoka.

Korzystnym zjawiskiem charakterystycznym dla powiatu nowosądeckiego jest to, że w porównaniu do obszarów: kraju i województwa, wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu przyjmują, w wartościach nominalnych, lepsze odczyty. **Jednak ich poziomy i tempo zmian wskazują na konieczność podejmowania zintensyfikowanych działań w kierunku budowania sieci wsparcia dla seniorów. Potwierdzają to dane zobrazowane w postaci wskaźników: obciążenia demograficznego osobami starszymi oraz starości społeczeństwa.** Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 13 - Wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2015-2020

Jednostka terytorialna	Rok					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym						
POLSKA	60,1	61,7	63,4	65,1	66,7	68,0
MAŁOPOLSKIE	60,1	61,3	62,6	63,9	65,1	66,2
Powiat nowosądecki	60,5	60,7	60,9	61,4	61,9	62,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym						
POLSKA	109,1	112,7	115,5	118,3	121,0	122,8
MAŁOPOLSKIE	98,3	101,0	103,2	105,4	107,3	108,5
Powiat nowosądecki	62,0	63,7	65,7	67,4	69,4	71,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym						
POLSKA	31,4	32,7	34,0	35,3	36,5	37,5
MAŁOPOLSKIE	29,8	30,8	31,8	32,8	33,7	34,4
Powiat nowosądecki	23,2	23,6	24,1	24,7	25,4	26,0
współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi						
POLSKA	22,8	23,9	25,0	26,1	27,2	28,2
MAŁOPOLSKIE	22,1	23,0	23,8	24,6	25,5	26,2
Powiat nowosądecki	17,5	17,8	18,3	18,7	19,2	19,6
odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem						
POLSKA	15,8	16,4	17,0	17,5	18,1	18,6
MAŁOPOLSKIE	15,3	15,7	16,2	16,6	17,0	17,4
Powiat nowosądecki	12,0	12,3	12,5	12,8	13,0	13,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę ludności powiatu nowosądeckiego przez pryzmat przyrostu naturalnego należy stwierdzić, że charakterystyka w tym zakresie do końca 2019 wykazywała dobre odczyty. Saldo przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2015-2019 dla powiatu miało wartość dodatnią i zamykało się w przedziale od 4,5 do 5,4 dla wartości ogółem. Należy jednak zwrócić uwagę, że maksymalny odczyt niniejszego wskaźnika odnotowany został w 2017 i 2018 roku, po czym dynamicznie wkroczył na ścieżkę spadkową. Porównując tę wielkość z danymi opisującymi obszar województwa małopolskiego zauważamy, że odczyt ten jest korzystniejszy, bowiem na terenie województwa w badanym okresie zarejestrowany został zdecydowanie mniejszy przyrost naturalny, jednak w dalszym

ciągu przyjmujący wartości dodatnie. Odmiennie dane kształtowały się dla obszaru Polski, gdzie mieliśmy do czynienia ze spadającym tempem przyrostu naturalnego, a jego odczyty w całym badanym okresie przyjmowały wartości nieprzekraczające zera. Dostrzegalne jest również zjawisko występowania większego przyrostu naturalnego na terenach wiejskich w stosunku do miejskich, co jest charakterystyczne dla wszystkich badanych obszarów. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 14 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2015 - 2019

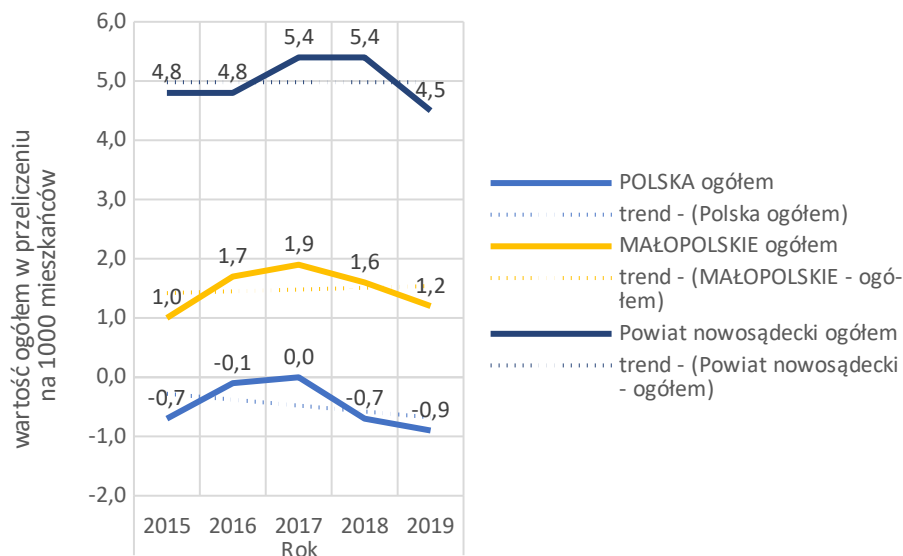
Region	Lokalizacje	Rok				
		2015	2016	2017	2018	2019
POLSKA	ogółem	-0,7	-0,1	0,0	-0,7	-0,9
	w miastach	-1,1	-0,5	-0,5	-1,2	-1,4
	na wsi	-0,1	0,3	0,7	0,0	-0,1
MAŁOPOLSKIE	ogółem	1,0	1,7	1,9	1,6	1,2
	w miastach	0,1	1,2	1,1	0,7	0,4
	na wsi	1,9	2,1	2,6	2,4	1,9
Powiat nowosądecki	ogółem	4,8	4,8	5,4	5,4	4,5
	w miastach	0,3	0,1	0,2	-1,5	0,6
	na wsi	5,8	5,7	6,5	6,8	5,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu graficznego zobrazowania tendencji występujących w zakresie kształtowania się przyrostu naturalnego posłużymy się poniższym schematem, na którym pokazane zostały trendy występujące w wartościach ogółem dla poszczególnych obszarów. Charakterystycznym jest to, że na terenie województwa utrzymuje się jeszcze wyraźny trend wzrostowy przyrostu naturalnego, jednocześnie przyjmujący wartości dodatnie. Natomiast na terenie kraju można było w tym samym okresie zaobserwować trend spadkowy. Wartości przyrostu naturalnego dla obszaru Polski były ujemne lub zerowe. Na terenie powiatu nowosądeckiego w dalszym ciągu odczyty dla przyrostu naturalnego były dodatnie i wyższe porównaniu do województwa małopolskiego, choć w przeciwieństwie do niego, znajdujące się w trendzie horyzontalnym. Taki obraz generuje niepokojące sygnały w zakresie kształtowania się sytuacji demograficznej na terenie powiatu nowosądeckiego.

Schemat nr 7 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2015 - 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejnym czynnikiem wpływającym na sytuację demograficzną terenu powiatu nowosądeckiego jest zjawisko migracji wewnętrznych. Analiza salda migracji w latach 2015-2019 pokazuje, że z roku na rok coraz mniej osób decyduje się na osiedlenie w powiecie. Tendencja ta ma wyraźnie charakter spadkowy. Szczególnie widoczne jest ujemne saldo migracji w gminach: Krynica-Zdrój, Łącko, Muszyna, Piwniczna-Zdrój oraz Stary Sącz. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 15 – Migracja wewnętrzna ludności powiatu nowosądeckiego na tle województwa małopolskiego w latach 2015-2019

Jednostka terytorialna	saldo migracji wewnętrznych				
	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
MAŁOPOLSKIE	3770	3376	3760	4842	5914
Powiat nowosądecki	-147	-35	-83	-145	-450
m. Grybów	-26	-10	-34	-39	-24
Chełmiec	125	133	97	179	65
Gródek nad Dunajcem	-43	-26	8	-25	-12
gm. Grybów	5	-25	40	14	-20
Kamionka Wielka	2	23	33	-46	5
Korzenna	8	31	-31	12	-51
Krynica-Zdrój	-78	-49	-77	-91	-96
Łabowa	6	0	6	-7	-4
Łącko	-4	3	2	-53	-82
Łososina Dolna	-9	-4	-7	-13	17
Muszyna	-42	-34	-17	-43	-51
Nawojowa	4	1	10	10	-23

Jednostka terytorialna	saldo migracji wewnętrznych				
	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Piwniczna-Zdrój	-50	-28	-10	-59	-76
Podegrodzie	26	6	-24	18	-5
Rytro	-6	-20	-29	-4	-42
Stary Sącz	-65	-36	-50	2	-51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając zjawisko migracji należy odnieść się również do migracji zagranicznej, która dla obszaru powiatu nowosądeckiego nie ma szczególnie znaczącego wpływu na sytuację demograficzną. Należy zauważyć, że odczyty salda migracji zagranicznej w poszczególnych gminach przyjmują wartości jednostkowe. Porównując je do ogólnej liczby mieszkańców, należy uznać, że nie są one istotne z demograficznego punktu widzenia. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 16 - Migracja zagraniczna mieszkańców powiatu nowosądeckiego na tle województwa małopolskiego w latach 2016-2019

Jednostka terytorialna	saldo migracji zagranicznych			
	Rok			
	2016	2017	2018	2019
MAŁOPOLSKIE	296	346	679	958
Powiat nowosądecki	51	33	54	53
m. Grybów	2	0	3	0
Chełmiec	28	23	21	29
Gródek nad Dunajcem	3	1	5	0
gm. Grybów	-5	3	6	-5
Kamionka Wielka	-1	0	-2	1
Korzenna	1	2	1	4
Krynica-Zdrój	4	-4	-3	-6
Łabowa	5	4	0	5
Łącko	-3	-4	0	-5
Łososina Dolna	6	3	10	11
Muszyna	-18	-10	-5	-2
Nawojowa	9	3	2	2
Piwniczna-Zdrój	9	5	4	2
Podegrodzie	7	2	3	6
Rytro	-7	-1	-2	0
Stary Sącz	11	6	11	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2 Rynek pracy i bezrobocie

Rynek pracy na terenie powiatu nowosądeckiego daje zatrudnienie w przeważającej większości w sektorach gospodarki związanych z: rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem, które w badanym okresie średnio stanowiły 51% ogółu zatrudnionych. Na drugim miejscu należy wskazać sektor przemysłu i budownictwa, który dawał zatrudnienie prawie jednej piątej osób pracujących na terenie powiatu nowosądeckiego. Trzecią grupę pod względem liczebności stanowiły osoby zatrudnione w sektorze usług pozostałych. W latach 2015-2019, znalazła tam zatrudnienie podobna liczba pracujących jak w przypadku przemysłu i budownictwa. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 17 – Liczba pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki w latach 2015-2019

Sektory gospodarki	Powiat nowosądecki				
	liczba osób pracujących w poszczególnych latach				
	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	51 072	52 791	53 779	53 940	55 033
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27 300	27 306	27 291	27 274	27 302
przemysł i budownictwo	8 621	9 350	9 788	9 912	10 190
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	5 664	6 319	6 765	6 600	7 059
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	415	461	426	453	451
pozostałe usługi	9 072	9 355	9 509	9 701	10 031

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza struktury bezrobocia w powiecie nowosądeckim wykazuje jedną podstawową cechę, która jest właściwa dla większości obszaru Polski, to jest dodatnia korelacja stopy bezrobocia w powiecie ze stopą krajową i wojewódzką. Oznacza to, że wzrost i spadek bezrobocia przebiegają w tych samych kierunkach w analizowanej jednostce czasu dla wszystkich obszarów. Charakterystycznym jest również to, że poziom bezrobocia rejestrowanego na terenie powiatu nowosądeckiego, przez cały analizowany okres, jest wyraźnie wyższy od poziomów rejestrowanych na obszarze województwa i kraju. W 2020 roku zauważalne były również pierwsze symptomy kryzysu wywołanego przez pandemię wirusa SARS-CoV-2, którego efektem był wzrost stopy bezrobocia na terenach wszystkich analizowanych obszarów. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 18 - Stopa bezrobocia rejestrowanego wg stanu na koniec roku w latach 2011-2020

Obszar	stopa bezrobocia rejestrowanego [%]
--------	-------------------------------------

	Rok									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
POLSKA	12,5	13,4	13,4	11,4	9,7	8,2	6,6	5,8	5,2	6,2
MAŁOPOLSKIE	10,5	11,4	11,5	9,7	8,3	6,6	5,3	4,7	4,1	5,3
Powiat nowosądecki	17,3	18	17,6	14,6	13,6	10,2	8,6	8,1	7,8	9,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Reprezentacja bezrobotnych powiatu nowosądeckiego według płci w latach 2016-2020 została zaprezentowana w poniższej tabeli. Z danych w niej zawartych wynika, że na przestrzeni badanych lat średni udział kobiet w tej grupie wyniósł 65%, a mężczyzn 35%. Zauważalna była również tendencja powiększającej się grupy bezrobotnych kobiet w porównaniu do grupy mężczyzn.

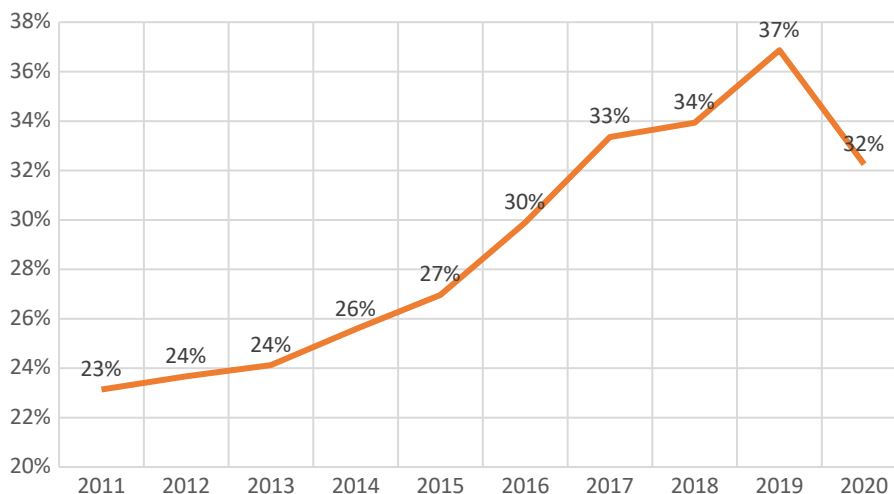
Tabela nr 19 - Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2016-2020

Osoby bezrobotne	Powiat nowosądecki									
	2016		2017		2018		2019		2020	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	7 592	100,00%	6 461	100,00%	6 154	100,00%	5 981	100,00%	7 147	100,00%
mężczyźni	3 036	39,99%	2 309	35,74%	1 990	32,34%	1 951	32,62%	2 422	33,89%
kobiety	4 556	60,01%	4 152	64,26%	4 164	67,66%	4 030	67,38%	4 725	66,11%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Należy jednocześnie zauważyć, że w latach 2011 – 2020 znacząco wzrosła liczba kobiet, które nie podejmowały zatrudnienia po urodzeniu dziecka. Skala tego zjawiska w 2020 roku uległa osłabieniu, jednak pozostawała powyżej poziomu obserwowanego do końca 2016 roku. Przebieg opisywanych zmian został zaprezentowany na poniższym schemacie.

Schemat nr 8 - Udział kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2011 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując populację bezrobotnych powiatu nowosądeckiego pod względem grup wiekowych łatwo jest dostrzec, że najliczniejszą reprezentację stanowiły osoby w wieku 25–34 lat, niespełna co trzeci bezrobotny na przestrzeni 2016-2020 roku mieścił się właśnie w tej grupie wiekowej. Niewiele mniejszą grupę liczyły osoby bezrobotne w wieku 35-44 lat. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Pozytywnym zjawiskiem jest stosunkowo niski udział liczby osób bezrobotnych w wieku powyżej 55 roku życia. Udział poszczególnych grup wiekowych na przestrzeni analizowanego okresu utrzymywał się na stałych poziomach, nie można było dostrzec znaczących zmian w rozkładzie populacji osób bezrobotnych, analizowanym pod względem ich wieku. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 20 - Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w latach 2016-2020 (według stanu na koniec czwartego kwartału)

Osoby bezrobotne według wieku	Powiat nowosądecki									
	2016		2017		Rok 2018		2019		2020	
	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział	liczba	udział
ogółem	7 592	100,00%	6 461	100,00%	6 154	100,00%	5 981	100,00%	7 147	100,00%
18-24 lat	1 451	19,11%	1 028	15,91%	973	15,81%	905	15,13%	1 208	16,90%
25-34 lat	2 371	31,23%	2 092	32,38%	2 054	33,38%	1 945	32,52%	2 262	31,65%
35-44 lat	1 557	20,51%	1 410	21,82%	1 355	22,02%	1 326	22,17%	1 586	22,19%
45-54 lat	1 295	17,06%	1 088	16,84%	995	16,17%	985	16,47%	1 167	16,33%
55 lat i więcej	918	12,09%	843	13,05%	777	12,63%	820	13,71%	924	12,93%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura bezrobotnych powiatu nowosądeckiego, analizowana pod kątem poziomu ich wykształcenia na przestrzeni lat 2016-2020, wskazuje na utrzymujący się udział grupy osób

z wyższym wykształceniem, który oscyluje wokół średniej 15,5%. Lekko zmniejszył się natomiast udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym o 1,8% w porównaniu do końca 2016 roku, jednak należy pamiętać, że udział tej grupy bezrobotnych był największy w ogólnej liczbie osób bezrobotnych.

Kolejną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Prawie co czwarta osoba bezrobotna posiadała właśnie takie wykształcenie. Od końca 2016 roku udział liczby osób bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim wzrósł o 2,2%.

Niemalą grupę bezrobotnych, bowiem niespełna jedna na siedem osób, stanowili bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Jednak spadek udziału tej grupy bezrobotnych na przestrzeni lat 2016-2020 szacuje się na 1,5%. W badanym okresie największy przyrost osób bezrobotnych został zanotowany w grupie legitymującej się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 21 - Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w latach 2016-2020 (stan na koniec czwartego kwartału)

Wykształcenie	Powiat nowosądecki				
	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
wyższe	15,16%	15,57%	16,04%	15,77%	15,24%
policealne oraz średnie zawodowe	26,99%	27,43%	28,13%	28,16%	29,23%
średnie ogólnokształcące	9,84%	10,20%	10,06%	10,15%	10,84%
zasadnicze (zawodowe)	33,18%	32,04%	31,41%	32,00%	31,41%
gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	14,83%	14,77%	14,36%	13,93%	13,28%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Osoby długotrwale bezrobotne na terenie powiatu nowosądeckiego w badanym okresie (średniorocznie) stanowiły grupę ponad 42% ogółu bezrobotnych. Prawie jeden na trzech mężczyzn pozostawał bez pracy przez okres dłuższy niż rok. W przypadku kobiet zjawisko to można było zaobserwować u co drugiej osoby. **Równie znamienne jest, że w grupie bezrobotnych w wieku 55-64 lat w okresie 2016-2020 roku, średniorocznie prawie co druga osoba była długotrwale bezrobotna. Grupa ta wymaga szczególnego zainteresowania ze strony służb rynku pracy, konieczne są działania ukierunkowane na ich aktywizację zawodową.** Niekorzystnie należy postrzegać tempo wzrostu zjawiska długotrwałego bezrobocia na terenie powiatu nowosądeckiego, powiększyło się ono bowiem o 7% w okresie od końca 2016 roku. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 22 - Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w latach 2016-2020

Udział bezrobotnych, pozostających bez pracy dłużej niż rok, w grupach:	Powiat nowosądecki				
	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
	[%]				
ogółem w % bezrobotnych ogółem	38,8	40,3	44,9	44,4	45,6
mężczyźni w % bezrobotnych mężczyzn	27,7	26,8	29,6	27,1	30,0
kobiety w % bezrobotnych kobiet	46,2	47,9	52,2	52,8	53,5
w % ludności aktywnej zawodowo	4,0	3,5	3,6	3,4	4,2
bezrobotni w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w	53,1	44,6	54,3	48,9	56,4
bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem					

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura osób bezrobotnych na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2016-2020 analizowana z perspektywy niepełnosprawności pokazuje, że udział tej grupy w ogóle bezrobotnych sukcesywnie spadał. Prawie co siódma bezrobotna osoba z niepełnosprawnością posiadała prawo do zasiłku. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 23 - Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Powiat nowosądecki				
	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
osoby bezrobotne niepełnosprawne - ogółem					
ogółem	315	295	274	267	243
mężczyźni	154	147	138	146	140
kobiety	161	148	136	121	103
z prawem do zasiłku					
ogółem	40	51	41	46	31
mężczyźni	22	26	26	24	16
kobiety	18	25	15	22	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę bezrobocia w powiecie nowosądeckim pod względem stażu pracy osób bezrobotnych, wnioskować należy, że najliczniejszą grupę stanowili bezrobotni posiadający staż pracy 1-5 lat. W badanym okresie przeszło co czwarta osoba bezrobotna należała do tej właśnie grupy, a jej udział w latach 2016-2020 wzrósł o 3%.

Drugą grupę pod względem wielkości udziału w ogóle bezrobotnych tworzyły osoby posiadające staż pracy do 1 roku, niespełna jedna na sześć osób zarejestrowanych jako bezrobotne mieściła się w tym przedziale posiadanego stażu pracy.

Natomiast na trzecim miejscu wskazać należy grupę osób posiadającą staż pracy 5-20 lat. Średni ich udział stanowił ponad 16% na przestrzeni badanego okresu. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 24 - Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy w okresie 2016-2020 (według stanu na koniec roku)

Staż pracy osób bezrobotnych	Powiat nowosądecki				
	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
bez stażu pracy	14,20%	12,18%	11,78%	10,75%	11,11%
1 rok i mniej	17,54%	18,70%	18,82%	18,17%	18,81%
1 - 5 lat	24,25%	24,47%	25,54%	27,15%	27,17%
5 - 10 lat	16,04%	17,10%	17,78%	17,35%	17,06%
10 - 20 lat	16,24%	16,67%	16,07%	16,27%	15,84%

20 - 30 lat	8,56%	8,22%	7,56%	7,59%	7,40%
powyżej 30 lat	3,16%	2,66%	2,45%	2,71%	2,62%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3 Profil społeczny osób korzystających z pomocy społecznej

Diagnoza sytuacji osób korzystających z pomocy społecznej w powiecie nowosądeckim została przeprowadzona w oparciu o kryterium powodów jej przyznania. Szczegółowe zestawienie wszystkich zidentyfikowanych powodów na terenie gmin należących do powiatu za okres trzech pełnych lat tj. 2018–2020, zawiera poniższa tabela.

W większości, wskazanych w poniższej tabeli, głównych kategorii problemów społecznych na terenie powiatu nowosądeckiego występuje tendencja spadkowa, zarówno w zakresie liczby rodzin jaki i osób je zamieszkujących. Analizując te kategorie przez pryzmat liczby rodzin, zostało wyszczególnionych łącznie siedem problemów, które wymagają szerszego omówienia. Wśród nich należy wymienić: ubóstwo, długotrwałą lub ciężką chorobę, niepełnosprawność, potrzebę ochrony macierzyństwa, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz alkoholizm.

W dalszej części niniejszej diagnozy zostaną omówione wszystkie te problemy z uwzględnieniem skali, w jakiej pojawiają się w poszczególnych gminach należących do powiatu.

Tabela nr 25 – Powody przyznania pomocy w latach 2018-2020 na terenie gmin powiatu nowosądeckiego

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Powiat nowosądecki					
	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
	Rok					
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
UBÓSTWO	2 906	2 379	2 118	9 957	7 739	6 568
SIEROCTWO	6	5	2	12	12	4
BEZDOMNOŚĆ	34	34	33	36	35	34
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	1 648	1 558	1 392	9 180	8 678	7 749
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	1 528	1 427	1 287	8 705	8 146	7 320
BEZROBOCIE	1 412	1 201	1 120	4 702	3 913	3 488
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	2 321	2 060	1 785	5 780	4 912	4 172
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	2 703	2 472	2 101	6 993	6 111	5 080
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	517	343	280	2 078	1 351	1 142
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	238	167	140	744	502	440
RODZINY WIELODZIETNE	179	115	83	1 021	659	476
PRZEMOC W RODZINIE	69	40	68	284	172	261

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Powiat nowosądecki					
	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
	Rok					
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
ALKOHOLIZM	159	144	125	438	386	289
NARKOMANIA	1	4	6	1	4	7
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	18	16	28	21	22	42
ZDARZENIE LOSOWE	39	94	47	110	242	127
SYTUACJA KRYZYSOWA	11	8	9	35	19	24
KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	-	16	19	-	43	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.1 Ubóstwo

Najczęściej występującym obszarem, w którym zaangażowane były zasoby służb pomocy społecznej, jest ubóstwo. W skali całego powiatu średnio 2.468 rodzin rocznie korzystało

z tej formy wsparcia w latach 2018-2020. Biorąc pod uwagę liczbę osób w rodzinach objętych pomocą, możemy mówić o średniej liczbie 8.088 osób rocznie, w analizowanym okresie. Charakterystycznym jednak jest to, że problem ubóstwa systematycznie malał na przestrzeni tego okresu. Na terenie całego powiatu od 2018 roku liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem ubóstwa zmniejszała się o 34%, a rodzin o 27%. Tendencja ta jest z pewnością efektem wdrożenia transferów socjalnych oraz rosnącego minimalnego wynagrodzenia za pracę. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Wyjątek stanowiła jedynie gmina Krynica-Zdrój, na terenie której, w badanym okresie liczba rodzin doświadczających ubóstwa zwiększyła się o 9%, równocześnie spadła liczba osób w tego typu rodzinach o 12%. Porównując udział liczby osób w rodzinach dotkniętych ubóstwem w stosunku do liczby osób ogółem zamieszkujących gminę, zidentyfikowano gminy, w których proporcja ta przekracza medianę. Należą do nich następujące gminy: Łącko, Rytro, Łabowa, Piwniczna-Zdrój, Nawojowa, Stary Sącz, Łososina Dolna oraz Podegrodzie.

Tabela nr 26 – Problem ubóstwa na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

gmina	UBÓSTWO					
	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
	Rok					
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Chełmiec	407	323	277	1 400	1 016	825
gm. Grybów	317	115	85	1 180	403	278
Gródek nad Dunajcem	38	31	25	78	46	32
Kamionka Wielka	81	63	52	226	180	168

gmina	UBÓSTWO					
	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
	Rok			Rok		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Korzenna	168	120	88	638	428	295
Krynica-Zdrój	145	162	158	342	372	301
Łabowa	109	103	99	390	351	306
Łącko	303	305	266	1 027	1 080	903
Łososina Dolna	127	139	119	513	508	449
m. Grybów	87	74	77	235	189	187
Muszyna	113	108	91	283	273	235
Nawojowa	110	104	105	467	418	399
Piwniczna-Zdrój	229	158	157	840	559	518
Podegrodzie	188	152	118	719	571	442
Rytro	68	62	57	239	217	192
Stary Sącz	416	360	344	1 380	1 128	1 038
Suma końcowa	2 906	2 379	2 118	9 957	7 739	6 568

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.2 Długotrwała lub ciężka choroba

Drugim pod względem częstotliwości występowania obszarem, w którym zaangażowane były zasoby służb pomocy społecznej, było zjawisko długotrwałej lub ciężkiej choroby.

W analizowanym okresie na terenie powiatu nowosądeckiego średnio rocznie dotkniętych nim było 2.425 rodzin. Najczęściej zjawisko to występowało w gminie Chelmiec. Drugą pod względem liczby występowania przypadków długotrwałej lub ciężkiej choroby była gmina Stary Sącz. Największą liczbę osób w rodzinach z doświadczających długotrwałej lub ciężkiej choroby w stosunku do liczby mieszkańców w 2020 roku odnotowano w gminach: Łabowa, Kamionka Wielka, Łącko, Piwniczna-Zdrój, m. Grybów. Statystycznie prawie czterech na stu mieszkańców tychże gmin doświadczyło problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby w swojej rodzinie, natomiast w gminie Łabowa wskaźnik ten sięgnął aż 6% w 2020 roku. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

W badanym okresie zaobserwowano na terenie powiatu nowosądeckiego spadek liczby rodzin doświadczających długotrwałej lub ciężkiej choroby o 22%, a liczby osób w rodzinach o 27%.

Tabela nr 27 – Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

gmina	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA					
	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
	Rok			Rok		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Chelmiec	469	369	310	1 142	854	711

gm. Grybów	284	288	206	813	810	618
Gródek nad Dunajcem	101	82	68	307	231	193
Kamionka Wielka	147	142	118	456	411	357
Korzenna	196	180	144	567	480	366
Krynica-Zdrój	165	172	149	253	236	187
Łabowa	148	147	135	444	410	368
Łącko	265	242	218	635	628	544
Łososina Dolna	127	116	93	418	385	291
m. Grybów	94	98	93	207	206	159
Muszyna	23	40	24	46	85	55
Nawojowa	32	25	26	86	65	70
Piwniczna-Zdrój	178	151	132	440	360	309
Podegrodzie	137	117	89	398	335	256
Rytko	18	11	13	31	16	17
Stary Sącz	319	292	283	750	599	579
Suma końcowa	2 703	2 472	2 101	6 993	6 111	5 080

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Wśród głównych przyczyn zgonów na terenie powiatu nowosądeckiego, w latach 2015-2019, wskazać należy: choroby układu krążenia, nowotwory oraz choroby układu oddechowego. Statystycznie prawie co druga przyczyna zgonu na terenie powiatu spowodowana była chorobą układu krążenia, było to o kilka punktów procentowych więcej niż można było w tym samym czasie zaobserwować na terenie Polski. Jednak w porównaniu do obszaru województwa małopolskiego powiat nowosądecki w badanym okresie odnotował mniejszy udział przyczyn zgonów powodowanych tego typu schorzeniami.

Na drugim miejscu pod względem częstotliwości występowania przyczyn zgonu były choroby nowotworowe, które w badanym okresie na terenie powiatu nowosądeckiego występowały w prawie jednym na cztery przypadki. Natomiast zgony powodowane chorobami układu oddechowego rejestrowane były u prawie co osiemnastej osoby w latach 2015-2019.

W badanym okresie zauważalny był lekki trend spadkowy liczby zgonów powodowanych chorobami nowotworowymi oraz chorobami układu oddechowego. Natomiast w przypadku zgonów wynikających z chorób układu krążenia, ich liczba wzrosła o 0,5% na koniec 2019 roku w porównaniu do 2015 roku. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 28 – Przyczyny zgonów na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2015-2019

Przyczyny zgonów	Obszar	Rok				
		2015	2016	2017	2018	2019
choroby układu krążenia	POLSKA	45,7%	43,3%	41,5%	40,5%	39,4%

	MAŁOPOLSKIE	50,2%	49,0%	46,9%	47,2%	46,1%
	Powiat nowosądecki	45,2%	42,9%	46,1%	46,8%	45,7%
	POLSKA	26,7%	27,3%	26,5%	26,4%	26,5%
nowotwory	MAŁOPOLSKIE	28,1%	28,1%	26,6%	26,9%	26,4%
	Powiat nowosądecki	26,8%	27,3%	23,5%	25,7%	23,4%
	POLSKA	6,1%	5,9%	6,5%	6,7%	6,6%
choroby układu oddechowego	MAŁOPOLSKIE	4,6%	4,6%	6,5%	6,4%	6,9%
	Powiat nowosądecki	5,9%	4,9%	6,4%	5,3%	5,6%
	POLSKA	21,5%	23,5%	25,5%	26,4%	27,4%
pozostałe przyczyny	MAŁOPOLSKIE	17,1%	18,4%	20,0%	19,5%	20,6%
	Powiat nowosądecki	22,2%	24,9%	24,0%	22,2%	25,3%
	POLSKA	21,5%	23,5%	25,5%	26,4%	27,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3.3 Niepełnosprawność

Problem niepełnosprawności w powiecie nowosądeckim jest jednym z kilku obszarów, które znacząco absorbują zasoby struktur pomocy społecznej. W skali całego powiatu, w latach 2018-2020, średniorocznie 2.055 rodzin było objętych działaniami, jednocześnie w analizowanym okresie liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem niepełnosprawności wyniosła średnio 4.955 rocznie.

Diagnostując zjawisko niepełnosprawności w poszczególnych gminach powiatu w latach 2018-2020, zauważamy, że w większości z nich występował wyraźny trend spadkowy w zakresie liczby osób w rodzinach doświadczających niepełnosprawności. Podobna tendencja widoczna była w zakresie liczby rodzin. Wyjątek stanowiły gminy: Łącko i Rytko, gdzie w przypadku pierwszej liczba osób w rodzinach zwiększyła się o 1%, natomiast na terenie gminy Rytko liczba rodzin wzrosła o 3% oraz osób w rodzinach o 9%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 29 – Liczba rodzin i osób w rodzinach, które otrzymały wsparcie gmin z tytułu niepełnosprawności na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

gmina	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					
	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Chęlmiec	357	289	237	846	663	518
gm. Grybów	256	261	201	652	655	526
Gródek nad Dunajcem	109	91	81	307	247	214
Kamionka Wielka	95	86	70	248	224	187
Korzenna	184	134	101	526	366	253
Krynica-Zdrój	146	125	122	235	209	195

gmina	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					
	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
	Rok					
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Łabowa	53	50	50	128	109	111
Łącko	193	198	188	445	504	451
Łososina Dolna	86	64	49	343	181	135
m. Grybów	90	91	69	167	165	117
Muszyna	95	78	76	159	120	135
Nawojowa	65	60	58	220	177	186
Piwniczna-Zdrój	152	124	116	369	304	273
Podegrodzie	113	92	71	326	270	200
Rytko	38	38	39	85	82	93
Stary Sącz	289	279	257	724	636	578
Suma końcowa	2 321	2 060	1 785	5 780	4 912	4 172

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Zaprezentowaną powyżej analizę poszerzymy o badania liczby osób niepełnosprawnych, które w poszczególnych latach otrzymały orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydawane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nowym Sączu. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 30 – Liczba osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 16 roku życia na terenie powiatu nowosądeckiego otrzymujących orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2016-2020.

Płeć osób niepełnosprawnych	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
Kobiety	1 045	1 016	979	1 145	955
Mężczyźni	1 012	937	986	1 172	1 006
Suma końcowa	2 057	1 953	1 965	2 317	1 961

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZON

Jak wynika z powyższych danych w latach 2016 – 2020 średnio każdego roku 2.051 osób w wieku powyżej 16 roku życia otrzymywało orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Badaną grupę, średnio w 49,9% stanowili mężczyźni, natomiast kobiety 50,1%, spośród otrzymujących orzeczenia o niepełnosprawności.

Tabela nr 31 – Łączna liczba osób niepełnosprawnych na terenie powiatu nowosądeckiego otrzymujących orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności - osoby powyżej 16 roku życia	2 057	1 953	1 965	2 317	1 961
Liczba orzeczeń o niepełnosprawności - osoby do 16 roku życia	430	376	387	361	474
RAZEM	2 487	2 329	2 352	2 678	2 435

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZON

Na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2016–2020 liczba osób, które otrzymywały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, wahała się w poszczególnych latach w przedziale od 2 329 do 2 678 osób. Statystycznie prawie co piąta osoba niepełnosprawna była w wieku do 16 roku życia. Szczegółowe dane zawiera powyższa tabela.

Ponadto w latach 2016-2020 średnio każdego roku składanych było 2.235 wniosków o dofinansowanie ze środków PFRON w ramach rehabilitacji społecznej. Liczba ta utrzymywała się na zbliżonym poziomie na przestrzeni od 2017 do 2019 roku. Natomiast od 2020 roku, obserwowany był dynamiczny wzrost ich liczby, głównie za sprawą uruchomienia Modułu III - „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”. Biorąc pod uwagę liczbę zrealizowanych wniosków w niniejszym obszarze należy zauważyć, że statystycznie każdego roku realizowanych było przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu średnio 1.901 wniosków. Na przestrzeni badanego okresu tempo realizacji wniosków było proporcjonalne do liczby składanych wniosków. W badanym okresie znacząca część zadań w ramach rehabilitacji społecznej na terenie powiatu nowosądeckiego, związana była z dofinansowaniem: przedmiotów ortopedycznych oraz turnusów rehabilitacyjnych. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 32 – Liczba wniosków o dofinansowanie ze środków PFRON w latach 2016 - 2020

Wyszczególnienie	Rok					
	2016	2017	2018	2019	2020	
Aktywny Samorząd	Liczba złożonych wniosków	132	95	86	139	122
	Liczba zrealizowanych wniosków	117	87	83	121	108

Wyszczególnienie		Rok				
		2016	2017	2018	2019	2020
Likwidacja barier	Liczba złożonych wniosków	148	98	91	133	170
	Liczba zrealizowanych wniosków	89	74	69	117	154
Moduł III ¹⁷	Liczba złożonych wniosków	-	-	-	-	972
	Liczba zrealizowanych wniosków	-	-	-	-	832
Przedmioty ortopedyczne	Liczba złożonych wniosków	1 614	1 436	1 287	1 285	1 165
	Liczba zrealizowanych wniosków	1 582	1 357	1 201	1 254	1 152
Turnusy rehabilitacyjne	Liczba złożonych wniosków	607	453	414	393	336
	Liczba zrealizowanych wniosków	191	208	267	269	177

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

3.3.4 Potrzeba ochrony macierzyństwa

Kolejnym obszarem, który w strukturze problemów społecznych powiatu nowosądeckiego ma znaczący udział jest potrzeba ochrony macierzyństwa. Analizując to zagadnienie na przestrzeni lat 2018-2020, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, które otrzymały pomoc w tym zakresie, należy stwierdzić, że ich liczba zmalała z 1.648 do 1.392 na koniec 2020 roku. Oznacza to zmianę o ponad 16% w skali trzech lat. Dokonując podobnej analizy w zakresie liczby osób w tych rodzinach, odnotowujemy również spadek z 9.180 osób

w 2018 roku do 7.749 na koniec 2020 roku w skali całego powiatu. Odpowiada to porównywalnemu spadkowi tej wielkości, jak można było zaobserwować w przypadku liczby rodzin.

Analizując powyżej opisane dane należy stwierdzić, że spadki te powstały w badanym okresie za sprawą sytuacji panującej w większości gmin leżących na terenie powiatu z wyjątkiem Łososiny Dolnej oraz Muszyny, w których liczba rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa zwiększyła się w skali trzech lat. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

¹⁷ W latach 2016 – 2019 zadanie nie było realizowane.

Tabela nr 33 – Problem ochrony macierzyństwa na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

gmina	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
		Rok					
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
Chętniec	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	197	165	149	1 097	911	814
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	185	152	136	1 048	860	763
gm. Grybów	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	326	296	268	1 818	1 651	1 503
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	299	270	250	1 710	1 546	1 430
Gródek nad Dunajcem	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	122	107	89	700	628	516
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	122	107	89	700	628	516
Kamionka Wielka	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	107	96	80	593	539	445
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	101	76	69	575	442	389
Korzenna	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	206	176	161	1 153	989	901
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	201	174	159	1 134	979	892
Krynica-Zdrój	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	44	46	37	253	261	217
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	41	44	37	239	254	217
Łabowa	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	41	43	39	231	244	223
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	39	40	37	222	232	214
Łącko	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	134	145	122	762	818	683
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	127	137	116	731	790	660
Łososina Dolna	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	15	27	32	91	162	185
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY	15	27	32	91	162	185

gmina	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
		Rok			Rok		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
	WIELODZIETNOŚCI						
m. Grybów	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	33	32	30	180	168	158
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	29	31	27	162	164	145
Muszyna	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	20	25	36	102	124	186
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	14	14	26	81	83	147
Nawojowa	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	90	76	62	512	439	365
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	82	71	58	477	420	349
Piwniczna- Zdrój	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	-	-	-	-	-	-
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	-	-	-	-	-	-
Podegrodzie	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	119	111	91	652	611	502
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	105	100	82	597	568	467
Rytro	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	-	25	22	-	139	125
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	-	25	22	-	139	125
Stary Sącz	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	194	188	174	1 036	994	926
	W TYM: WIELODZIETNOŚĆ / POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	168	159	147	938	879	821

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Udział rodzin wielodzietnych, objętych działaniami w obszarze ochrony macierzyństwa, w poszczególnych gminach, na przestrzeni lat 2018-2020 oscyluje w przedziale pomiędzy 56,0% a 100,0%. Jednostkowe dane dla gmin zostały zawarte w poniższej tabeli. Statystycznie największy udział rodzin wielodzietnych, otrzymujących pomoc w zakresie ochrony macierzyństwa w badanym okresie odnotowały gminy: Gródek nad Dunajcem,

Krynica-Zdrój, Łososina Dolna oraz Rytro. Natomiast najmniejszy ich udział charakterystyczny był dla gminy Muszyna.

Tabela nr 34 - Udział rodzin wielodzietnych w ogólnej liczbie rodzin doświadczających problemów w zakresie potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2018-2020

gmina	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	Rok		
		2018	2019	2020
Chełmiec	udział rodzin wielodzietnych	93,9%	92,1%	91,3%
gm. Grybów		91,7%	91,2%	93,3%
Gródek nad Dunajcem		100,0%	100,0%	100,0%
Kamionka Wielka		94,4%	79,2%	86,3%
Korzenna		97,6%	98,9%	98,8%
Krynica-Zdrój		93,2%	95,7%	100,0%
Łabowa		95,1%	93,0%	94,9%
Łącko		94,8%	94,5%	95,1%
Łososina Dolna		100,0%	100,0%	100,0%
m. Grybów		87,9%	96,9%	90,0%
Muszyna		70,0%	56,0%	72,2%
Nawojowa		91,1%	93,4%	93,5%
Piwniczna-Zdrój		-	-	-
Podegrodzie		88,2%	90,1%	90,1%
Rytro		-	100,0%	100,0%
Stary Sącz		86,6%	84,6%	84,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.5 Bezrobocie

Problem bezrobocia został szeroko omówiony w rozdziale 3.2 – Rynek pracy i bezrobocie. Obecnie zjawisko to zostanie zaprezentowane z perspektywy liczby rodzin, które

z powodu bezrobocia zostały objęte wsparciem systemu pomocy społecznej. W ujęciu tym widoczna jest tendencja spadkowa w większości gmin na terenie powiatu w latach 2018-2020. Jednakże z uwagi na wysokie wartości zaprezentowane w poniższej tabeli, problem bezrobocia pozostaje wciąż bardzo istotny i wymagający podejmowania działań ze strony zarówno służb pomocy społecznej jak również rynku pracy. Statystycznie w analizowanym okresie, na terenie całego powiatu w rodzinach dotkniętych problemem bezrobocia zamieszkiwało średnio 4.034 osób każdego roku.

Tabela nr 35 – Problem bezrobocia na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

gmina	BEZROBOCIE
-------	------------

	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Chełmiec	230	204	192	790	669	614
gm. Grybów	136	116	108	487	401	358
Gródek nad Dunajcem	27	25	27	72	70	61
Kamionka Wielka	81	67	75	264	218	264
Korzenna	103	68	53	324	200	168
Krynica-Zdrój	90	78	82	240	196	184
Łabowa	48	49	44	194	175	149
Łącko	116	125	110	396	447	374
Łososina Dolna	76	49	34	311	191	126
m. Grybów	42	28	17	146	89	55
Muszyna	48	38	32	148	131	105
Nawojowa	62	61	60	236	230	197
Piwniczna-Zdrój	87	54	54	241	144	142
Podegrodzie	81	63	49	276	199	171
Rytro	22	19	18	70	77	61
Stary Sącz	163	157	165	507	476	459
Suma końcowa	1 412	1 201	1 120	4 702	3 913	3 488

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.6 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie powiatu nowosądeckiego na przestrzeni lat 2018-2020, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, wykazywał tendencję spadkową. Wyjątek stanowiły jedynie gminy: Łososina Dolna, m. Grybów, Krynica-Zdrój oraz Rytro, na terenie których liczba rodzin doświadczających bezradności opiekuńczo-wychowawczej wzrosła odpowiednio o: 167%, 78%, 71% i 50%, licząc od końca 2018 roku.

W pozostałych gminach zaobserwować można było spadek liczby rodzin doświadczających bezradności, który w analizowanym okresie mieścił się w przedziale od 0% do -80%. Największe efekty w redukcji zjawiska bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych można było zaobserwować na terenach gmin: Piwniczna-Zdrój, Łącko i Korzenna. Szczegółowe dane w tym zakresie zostały zawarte w poniższej tabeli.

W badanym okresie na terenie powiatu nowosądeckiego statystycznie ponad co druga rodzina, doświadczająca bezradności opiekuńczo-wychowawczej, była rodziną niepełną. Natomiast analizując udział rodzin wielodzietnych wśród rodzin doświadczających bezradności należy stwierdzić, że na terenie powiatu jedna na trzy rodziny była wielodzietną.

Biorąc pod uwagę czynnik wielodzietności w większym stopniu, niż miało to miejsce na terenie pozostałej części powiatu, jego wpływ może być przyczyną bezradności opiekuńczo-wychowawczej na terenach gmin: gm. Grybów, Korzenna, Łososina Dolna, Muszyna oraz Piwniczna-Zdrój. W wymienionych gminach wskaźnik udziału rodzin

wielodzietnych wśród rodzin doświadczających bezradności był większy od średniej liczonej dla całego powiatu nowosądeckiego. Natomiast biorąc pod uwagę liczbę rodzin niepełnych, wyróżniały się pod tym względem gminy: Chełmiec, Gródek nad Dunajcem, Kamionka Wielka, Łabowa, Łącko, Łososina Dolna, m. Grybów oraz Nawojowa, gdzie udział liczby rodzin niepełnych przewyższał średnią jego wielkość liczona dla całego powiatu.

Tabela nr 36 - Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w poszczególnych gminach powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

gmina	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
		2018	2019	2020	Rok		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
Chełmiec	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	123	89	63	420	312	234
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	71	48	41	218	141	139
	RODZINY WIELODZIECNE	28	25	15	156	141	89
gm. Grybów	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	29	28	28	165	138	138
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	3	4	4	8	11	11
	RODZINY WIELODZIECNE	24	20	20	148	115	115
Gródek nad Dunajcem	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	27	19	16	92	72	62
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	23	11	8	63	31	23
	RODZINY WIELODZIECNE	5	4	0	33	24	0
Kamionka Wielka	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	15	23	10	52	84	43
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	11	15	5	35	43	13
	RODZINY WIELODZIECNE	3	7	1	16	40	7
Korzenna	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	81	53	36	357	202	134
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	25	25	20	67	69	57
	RODZINY WIELODZIECNE	48	20	12	271	112	64

gmina	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
		2018	2019	2020	Rok		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
Krynica-Zdrój	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	7	14	12	24	63	61
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	5	3	3	15	9	7
	RODZINY WIELODZIETNE	1	3	3	6	18	18
Łabowa	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	8	9	6	33	41	25
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	7	7	6	28	30	25
	RODZINY WIELODZIETNE	2	3	1	12	17	6
Łącko	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	49	7	12	161	22	52
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	44	5	7	143	11	26
	RODZINY WIELODZIETNE	2	2	1	9	11	6
Łososina Dolna	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	3	7	8	11	28	26
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	0	5	7	0	15	22
	RODZINY WIELODZIETNE	3	2	1	11	13	4
m. Grybów	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	9	12	16	24	40	53
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	5	10	13	10	33	37
	RODZINY WIELODZIETNE	0	1	2	0	8	13
Muszyna	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	5	4	5	25	18	25
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	1	3	2	6	13	10
	RODZINY WIELODZIETNE	2	1	3	11	5	18
Nawojowa	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	10	11	7	42	41	24

gmina	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
		Rok			Rok		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	7	7	5	25	20	15
	RODZINY WIELODZIENTNE	1	1	0	4	4	0
Piwniczna- Zdrój	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	113	25	23	518	118	104
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	18	5	5	60	14	15
	RODZINY WIELODZIENTNE	50	16	13	290	89	70
Podegrodzie	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	7	9	7	35	38	29
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	2	6	4	14	23	14
	RODZINY WIELODZIENTNE	2	2	2	12	12	12
Rytro	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	6	7	9	21	30	39
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	3	2	3	8	6	8
	RODZINY WIELODZIENTNE	3	1	2	12	6	11
Stary Sącz	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	25	26	22	98	104	93
	W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	13	11	7	44	33	18
	RODZINY WIELODZIENTNE	5	7	7	30	44	43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.7 Alkoholizm

Problem alkoholizmu w powiecie nowosądeckim należy do jednego z siedmiu najistotniejszych zagadnień, w których w ciągu najbliższych lat służby pomocy społecznej będą musiały angażować swoje zasoby. Poniższa tabela prezentuje liczbę rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej na skutek alkoholizmu w poszczególnych gminach

na przestrzeni lat 2018-2020. Dane pokazują, że w gminach: Chelmiec, gm. Grybów oraz Piwniczna-Zdrój nominalnie najwięcej, spośród wszystkich pozostałych gmin, udzielanej było pomocy związanej problemem alkoholizmu. Jednakże, należy zwrócić uwagę, że w gminach tych w latach 2018-2020 można było zaobserwować spadającą liczbę rodzin

doświadczających problemu alkoholizmu. W pozostałych gminach wchodzących w skład powiatu nowosądeckiego nie obserwowano istotnie wysokich poziomów występowania zjawiska alkoholizmu, patrząc z punktu widzenia pomocy udzielanej przez OPS.

Należy równocześnie podkreślić, że spośród wszystkich gmin powiatu nowosądeckiego, 52% rodzin, które doświadczały problemów związanych z alkoholizmem w badanym okresie zogniskowane było właśnie w gminach: Chełmiec, gm. Grybów oraz Piwniczna-Zdrój.

Tabela nr 37 – Problem alkoholizmu na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

gmina	ALKOHOLIZM					
	Liczba rodzin - ogółem			Liczba osób w rodzinach		
	Rok					
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Chełmiec	29	22	20	63	30	24
gm. Grybów	39	33	32	131	107	94
Gródek nad Dunajcem	9	9	8	25	29	28
Kamionka Wielka	11	9	5	27	26	15
Korzenna	3	1	2	10	1	5
Krynica-Zdrój	1	3	3	1	6	3
Łabowa	4	10	6	16	33	22
Łącko	6	5	5	16	11	13
Łososina Dolna	2	3	2	10	12	2
m. Grybów	9	7	9	16	17	13
Muszyna	3	4	2	15	15	6
Nawojowa	1	3	4	5	10	10
Piwniczna-Zdrój	21	16	12	47	40	24
Podegrodzie	7	9	7	27	25	15
Rytro	2	1	-	2	1	-
Stary Sącz	12	9	8	27	23	15
Suma końcowa	159	144	125	438	386	289

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Patrząc na problem alkoholizmu przez pryzmat działań gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych charakterystycznym jest, że w latach 2018-2020, średnio co piąty z wniosków jakie wpłynęły do GKRPA, przesłany był do sądu celem zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego. Ponadto w 2020 roku w porównaniu do 2018 roku odnotowany został istotny spadek liczby wniosków kierowanych do GKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 38 - Wnioski GKRPA z terenu powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

gmina	Rok		
	2018	2019	2020
Wnioski do GKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe	305	336	275
Chełmiec	33	38	36
gm. Grybów	51	47	53
Gródek nad Dunajcem	14	19	9
Kamionka Wielka	17	17	12
Korzenna	31	30	12
Krynica Zdrój	37	43	33
Łabowa	7	11	7
Łącko	20	11	26
Łososina Dolna	-	-	-
m. Grybów	18	25	22
Muszyna	11	8	6
Nawojowa	-	-	-
Piwniczna-Zdrój	29	30	22
Podegrodzie	15	7	9
Rytko	7	5	5
Stary Sącz	15	45	23
Wnioski GKRPA przesłane do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	74	76	43
Chełmiec	25	13	6
gm. Grybów	6	12	9
Gródek nad Dunajcem	2	8	1
Kamionka Wielka	2	3	2
Korzenna	17	18	4
Krynica Zdrój	6	6	3
Łabowa	2	2	-
Łącko	3	1	4
Łososina Dolna	-	-	-
m. Grybów	1	3	2
Muszyna	-	-	-
Nawojowa	-	-	-
Piwniczna-Zdrój	4	1	6
Podegrodzie	3	3	6
Rytko	-	-	-
Stary Sącz	3	6	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA

Należy ponadto stwierdzić, że w stosunku do wydanych sądowych nakazów leczenia odwykowego prawie dwukrotnie więcej wykazano przypadków dobrowolnego poddania się leczeniu odwykowemu. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 39 – Leczenie odwykowe w poszczególnych gminach powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

gmina	Rok		
	2018	2019	2020
Ilość osób z wydanym nakazem sądowym kierującym na przymusowe leczenie odwykowe	29	41	23
Chełmiec	b.d.	3	1
gm. Grybów	6	10	9
Gródek nad Dunajcem	2	8	1
Kamionka Wielka	2	1	-
Korzenna	-	-	2
Krynica Zdrój	5	4	3
Łabowa	-	-	-
Łącko	3	1	3
Łososina Dolna	-	-	-
m. Grybów	1	3	-
Muszyna	-	-	-
Nawojowa	-	3	-
Piwniczna-Zdrój	3	-	-
Podegrodzie	4	2	4
Rytko	-	-	-
Stary Sącz	3	6	-
Ilość osób, które dobrowolnie poddały się terapii odwykowej	60	58	55
Chełmiec	2	6	5
gm. Grybów	11	10	17
Gródek nad Dunajcem	5	2	4
Kamionka Wielka	6	3	2
Korzenna	-	-	-
Krynica Zdrój	15	12	5
Łabowa	4	2	2
Łącko	6	6	2
Łososina Dolna	-	3	2
m. Grybów	6	5	10
Muszyna	-	-	-
Nawojowa	1	2	-
Piwniczna-Zdrój	1	2	3
Podegrodzie	-	3	1
Rytko	2	1	-
Stary Sącz	1	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA

3.4 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie nowosądeckim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu. Uchwałą Nr 212/XIX/21 z dnia 29 kwietnia 2021 roku Rada Powiatu Nowosądeckiego przyjęła trzyletni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej. W latach 2021-2023 głównym jego celem jest tworzenie warunków do skutecznego rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie Nowosądeckim z ukierunkowaniem na formy rodzinne. Ponadto w programie przyjęto następujące cele szczegółowe / zadania:

1. Przygotowanie i koordynacja warunków do rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem limitów zawodowych rodzin zastępczych.
3. Współpraca ze środowiskiem lokalnym.
4. Objęcie pomocą psychologiczno - pedagogiczną rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci.
5. Zapewnienie pomocy prawnej.
6. Szkolenia i poradnictwo dla rodzin zastępczych.
7. Szkolenie dla kadry pracującej z rodzinami zastępczymi.
8. Finansowanie świadczeń pieniężnych.
9. Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocena rodziny zastępczej.
10. Przygotowanie rodzin i prowadzących rodzinne domy dziecka na przyjęcie dziecka.
11. Przeprowadzanie oceny kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
12. Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego. Założeniem jest podejmowanie wszelkich możliwych, w ramach kompetencji, działań mających na celu doprowadzenie do powrotu dziecka do środowiska rodzinnego.
13. Poprawa sytuacji i funkcjonowania w życiu społecznym wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Przeprowadzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Sączu analiza podejmowanych działań przez szeroki krąg podmiotów na terenie powiatu nowosądeckiego wykazała, że we wszystkich gminach zostały uchwalone przez rady gminy programy wspierania rodziny. Stwierdzono występowanie zbieżności problemów związanych z funkcjonowaniem rodzin zagrożonych kryzysem i wymagających wsparcia. Uznano więc, że cele postawione do realizacji w ramach wszystkich programów ukierunkowane są na podobne działania. Główne założenie programów to ukierunkowanie na pracę z rodziną w połączeniu z jej własną aktywnością. Wspieranie rodziny powinno opierać się na eliminowaniu sytuacji, w których dziecko musi opuścić rodzinę biologiczną, a tym samym na podejmowaniu działań profilaktycznych, poprzez współpracę różnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym jednostek gminnych, powiatowych, organizacji pozarządowych i oświatowych. W przypadku, gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, praca z rodziną biologiczną powinna uwzględniać działania związane z jak najszybszym powrotem dziecka do rodziny. Realizacja programów przez gminy odbywa się w oparciu o środki własne, jak również poprzez pozyskiwanie dotacji z budżetu państwa, programy rządowe z zakresu wspierania rodziny oraz fundusze Unii Europejskiej.

W trakcie obowiązywania niniejszej Strategii będą opracowywane kolejne trzyletnie edycje Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej. Uwzględniane przy tym będą wnioski i doświadczenia z realizacji dotychczasowych programów. W swojej treści będą one odpowiedzią na istniejące i nowe wyzwania stojące przed powiatowym systemem pieczy zastępczej.

3.4.1 Struktura systemu pieczy zastępczej

W powiecie nowosądeckim funkcjonuje system rodzinnej pieczy zastępczej, na który składają się rodziny zastępcze: spokrewnione, niezawodowe, zawodowe oraz zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, nie ma natomiast rodzin: zawodowych specjalistycznych oraz rodzinnych domów dziecka. Szczegółowe zestawienie i liczbę rodzin dla obszaru powiatu za okres od 2018 do 2020 roku zawiera poniższa tabela. Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny spokrewnione, których liczba od końca 2018 roku powiększyła się o 10%. Jednocześnie, druga pod względem liczby, grupa rodzin zastępczych niezawodowych zmniejszyła się o 2% w analogicznym okresie.

Natomiast biorąc pod uwagę system instytucjonalnej pieczy zastępczej, według stanu na koniec 2020 roku, na terenie powiatu nowosądeckiego funkcjonowały dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze, w tym jedna była prowadzona przez inny podmiot na zlecenie powiatu. Pełniły one funkcję socjalizacyjną. Łącznie dysponowały w tym czasie 42 miejscami, z czego 14 w placówce prowadzonej na zlecenie powiatu. Uchwałą Nr 203/XVIII/2021 Rady Powiatu Nowosądeckiego z dnia 19 lutego 2021 r. placówka prowadzona przez Powiat Nowosądecki została podzielona na dwie odrębne posiadające wspólną obsługę finansową, administracyjną, organizacyjną i specjalistyczną.

Tabela nr 40 - Informacja statystyczna na temat rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Liczba rodzin zastępczych / rodzinnych domów dziecka (ogółem)					
	2018		2019		2020	
	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze	I półrocze	II półrocze
Rodziny zastępcze spokrewnione, z tego:	49	50	50	52	54	55
z 1 przyjętym dzieckiem	35	37	38	40	42	46
z 2 przyjętych dzieci	9	8	8	8	7	4
z 3 i więcej przyjętych dzieci	5	5	4	4	5	5
Rodziny zastępcze niezawodowe, z tego:	49	47	45	42	46	46
z 1 przyjętym dzieckiem	16	27	25	26	29	28
z 2 przyjętych dzieci	25	13	14	9	12	12
z 3 przyjętych dzieci	5	5	4	4	3	4

Wyszczególnienie	Liczba rodzin zastępczych / rodzinnych domów dziecka (ogółem)					
	2018		2019		2020	
	I	II	I	II	I	II
	półrocze	półrocze	półrocze	półrocze	półrocze	półrocze
z 4 i więcej przyjętych dzieci	3	2	2	3	2	2
Rodziny zastępcze zawodowe, z tego:	4	4	2	4	5	6
z 1 przyjętym dzieckiem	-	-	-	-	-	1
z 2 przyjętych dzieci	-	-	-	1	1	1
z 3 przyjętych dzieci	2	3	2	1	1	3
z 4 i więcej przyjętych dzieci	2	1	-	2	3	1
Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, z tego:	-	-	-	1	1	1
z 1 przyjętym dzieckiem	-	-	-	1	-	1
z 2 przyjętych dzieci	-	-	-	-	1	-
Rodzinne domy dziecka, z tego:	1	-	-	-	-	-
bez dziecka	1	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Analizując strukturę pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego, patrząc z perspektywy liczby dzieci należy stwierdzić, że najliczniej umieszczane były one w rodzinach zastępczych niezawodowych. Niespełna co trzecie dziecko trafiło właśnie do tego typu rodzin na przestrzeni lat 2018-2020, najczęściej były to dzieci pomiędzy 7-17 rokiem życia.

Kolejną pod względem liczebności była grupa dzieci przebywających w pieczy zastępczej realizowanej przez rodziny spokrewnione. Statystycznie, na przestrzeni analizowanego okresu, było to 36% dzieci, które najczęściej były w wieku pomiędzy 7-17 rokiem życia.

Na trzecim miejscu, pod względem liczby umieszczanych dzieci była forma instytucjonalnej pieczy zastępczej realizowanej przez placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego. W tego typu ośrodkach, na przestrzeni badanych lat, umieszczane było statystycznie niespełna co szóste dziecko. Najczęściej występującą grupą wiekową pojawiającą się w POW, były dzieci pomiędzy 14-17 rokiem życia.

Najrzadziej przebywały dzieci w pieczy zastępczej realizowanej przez rodziny zastępcze zawodowe, było to niespełna jedno na dwanaście dzieci. Najczęściej były to dzieci w wieku pomiędzy 7-13 rokiem życia.

Należy ponadto zauważyć, że w okresie od 2018-2020 roku średnia liczba dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej zwiększyła się o 2%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 41 - Liczba dzieci w pieczy zastępczej z uwzględnieniem grup wiekowych - wartości uśrednione

Forma pieczy zastępczej	Wiek dzieci	Rok		
		2018	2019	2020
		średnia liczba dzieci ¹⁸		
Rodziny zastępcze spokrewnione	Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	68	67	70
	poniżej 1 roku	-	1	1
	od 1 roku do 3 lat	6	3	4
	4- 6 lat	9	10	9
	7-13 lat	17	20	18
	14-17 lat	22	20	23
	18-24 lat	14	14	17
Rodziny zastępcze niezawodowe	Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	82	73	73
	poniżej 1 roku	1	2	-
	od 1 roku do 3 lat	4	3	-
	4- 6 lat	4	2	4
	7-13 lat	33	28	32
	14-17 lat	23	21	17
	18-24 lat	18	18	20
Rodziny zastępcze zawodowe (ogółem)	Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	14	14	20
	poniżej 1 roku	-	-	2
	od 1 roku do 3 lat	2	1	4
	4- 6 lat	3	1	1
	7-13 lat	4	8	7
	14-17 lat	4	4	4
	18-24 lat	2	1	2
Placówki opiekuńczo-wychowawcze (ogółem)	Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	30	32	35
	poniżej 1 roku	1	-	1
	od 1 roku do 3 lat	1	3	2
	4- 6 lat	1	2	1
	7-13 lat	4	10	8
	14-17 lat	17	10	19
	18-24 lat	7	8	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej podyktowane jest najczęściej zewnętrznymi czynnikami społecznymi, które powodują, że rodziny biologiczne tracą okresowo lub na stałe swoje zdolności opiekuńcze i wychowawcze. Szczegółowe zestawienie przyczyn umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej dla obszaru powiatu nowosądeckiego za okres od 2018 do 2020 roku zawiera poniższa tabela.

18 W wyniku uśrednienia wartości mogą nie sumować się w poszczególnych kategoriach.

Tabela nr 42 - Liczba dzieci w pieczy zastępczej z uwzględnieniem przyczyn umieszczenia - wartości uśrednione

Forma pieczy zastępczej	przyczyna umieszczenia	Rok		
		2018	2019	2020
		średnia liczba dzieci ¹⁹		
	Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	67	67	69
	sieroctwa	8	7	7
	pólsieroctwa	5	4	6
	uzależnienia rodziców, w tym:	29	30	31
	od alkoholu	25	24	23
	przemocy w rodzinie	3	3	4
Rodziny zastępcze spokrewnione	bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	4	3	1
	niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	6	6	2
	długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	3	5	9
	pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	1	2	-
	inne	10	9	11
	Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	81	73	73
	sieroctwa	10	7	7
	pólsieroctwa	6	10	10
	uzależnienia rodziców, w tym:	41	38	40
	od alkoholu	41	38	38
	przemocy w rodzinie	2	1	-
Rodziny zastępcze niezawodowe	bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	-	2	2
	niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	11	6	-
	długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	4	5	8
	pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	1	-	-
	inne	8	4	6
Rodziny zastępcze zawodowe (ogółem)	Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	14	14	20
	sieroctwa	1	1	2
	uzależnienia rodziców, w tym:	7	5	9
	od alkoholu	7	5	9
	przemocy w rodzinie	1	-	-
	bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	-	-	3
	niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	3	4	3

¹⁹ Z uwagi na fakt, że niektóre dzieci zostały zaklasyfikowane do więcej niż jednej przyczyny umieszczenia w pieczy zastępczej, dane w kolumnach nie sumują się dla poszczególnych form pieczy zastępczej.

Forma pieczy zastępczej	przyczyna umieszczenia	Rok		
		2018	2019	2020
		średnia liczba dzieci		
	długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	3	4	3
	inne	1	1	2
	Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	28	32	34
	pólsieroctwa	2	1	-
	uzależnienia rodziców, w tym:	14	16	11
	od alkoholu	14	14	11
	przemocy w rodzinie	5	9	7
	bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	6	4	15
	niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	1	-	-
	długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	1	1	2
	pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	-	1	-
	inne	1	2	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Wśród głównych przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego w okresie od 2018 do 2020 roku należy wymienić: uzależnienie rodziców, sieroctwo oraz długotrwałą lub ciężką chorobę co najmniej jednego z rodziców. W pierwszym przypadku prawie połowa dzieci umieszczanych było w pieczy zastępczej, głównie za sprawą uzależnienia od alkoholu. Natomiast niespełna co dwunaste dziecko umieszczane było w pieczy z powodu: sieroctwa oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 43 - Główne przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

Przyczyna umieszczenia w pieczy zastępczej	Udział procentowy w całości
uzależnienie rodziców, w tym:	47%
od alkoholu	43%
sieroctwo	8%
długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	8%
pólsieroctwo	8%
niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	7%
bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	6%

Przyczyna umieszczenia w pieczy zastępczej	Udział procentowy w całości
przemocy w rodzinie	6%
pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	1%
inne	9%
Suma końcowa	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

3.4.2 Wydatki ponoszone przez powiat nowosądecki w ramach systemu pieczy zastępczej

Opisując wydatki ponoszone w ramach działania systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej można przede wszystkim wyróżnić trzy grupy podstawowe, którymi są:

- wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- wydatki na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Analiza rozkładu wyżej wymienionych wydatków została zaprezentowana w poniższych tabelach. Skala przyznawanych i wypłacanych świadczeń, w latach 2018-2020, jest wprost proporcjonalna do liczby rodzin i dzieci objętych systemem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny

i systemie pieczy zastępczej gminy właściwe ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, zobowiązane są do współfinansowania wydatków w tym zakresie.

Tabela nr 44 - Liczba świadczeń ogółem w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Rok		
	2018	2019	2020
Liczba świadczeń - ogółem			
Świadczenia dla rodzin zastępczych lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka			
Rodziny zastępcze spokrewnione	773	700	768
Rodziny zastępcze niezawodowe	908	841	793
Rodziny zastępcze zawodowe	219	250	284
Rodzinny dom dziecka	4	-	124
Pomoc dla osoby usamodzielnianej			
Rodziny zastępcze spokrewnione	94	74	59
Rodziny zastępcze niezawodowe	48	71	67
Rodziny zastępcze zawodowe	12	5	3

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Rok		
	2018	2019	2020
	Liczba świadczeń - ogółem		
Rodzinny dom dziecka	24	13	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Tabela nr 45 – Liczba świadczeń na opiekę i wychowanie dziecka pokrytych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Rok		
	2018	2019	2020
	Liczba świadczeń - ogółem		
Rodziny zastępcze spokrewnione	419	424	509
Rodziny zastępcze niezawodowe	559	517	508
Rodziny zastępcze zawodowe	82	85	152
Rodzinny dom dziecka	5	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Tabela nr 46 - Wysokość wydatków na świadczenia w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Rok		
	2018	2019	2020
	Wydatki w złotych		
Świadczenia dla rodzin zastępczych lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka			
Rodziny zastępcze spokrewnione	510 154	475 742	520 926
Rodziny zastępcze niezawodowe	861 243	804 900	770 770
Rodziny zastępcze zawodowe	195 439	220 144	257 718
Rodzinny dom dziecka	800	-	68 745
Pomoc dla osoby usamodzielnianej			
Rodziny zastępcze spokrewnione	73 409	59 352	40 075
Rodziny zastępcze niezawodowe	58 757	69 235	35 926
Rodziny zastępcze zawodowe	6 182	2 630	1 459
Rodzinny dom dziecka	6 182	10 095	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Tabela nr 47 - Wysokość wydatków na opiekę i wychowanie dziecka współfinansowanych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	Rok		
	2018	2019	2020
	Wydatki w złotych		
Rodziny zastępcze spokrewnione	117 823	123 106	137 811
Rodziny zastępcze niezawodowe	215 453	227 121	226 457
Rodziny zastępcze zawodowe	54 679	79 340	110 448
Rodzinny dom dziecka	120	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Tabela nr 48 - Wysokość wydatków na instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Rok		
	2018	2019	2020
	Wydatki w złotych		
Placówki opiekuńczo-wychowawcze, z tego typu:	709 410	671 791	599 315
socjalizacyjnego	677 374	671 791	593 944
interwencyjnego	32 036	-	5 371
Pomoc dla osoby usamodzielnianej, z tego:	74 383	57 419	56 940
na kontynuowanie nauki	52 304	52 372	39 908
na usamodzielnienie	17 348	3 470	13 878
na zagospodarowanie	4 731	1 577	3 154

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Tabela nr 49 - Wysokość średnich miesięcznych wydatków ponoszonych przez gminy na instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Rok		
	2018	2019	2020
	Wydatki w złotych		
Wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, poniesionych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej	212 634	148 510	155 969
Wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych	-	-	-

Wyszczególnienie	Rok		
	2018	2019	2020
	Wydatki w złotych		
na utrzymanie dziecka w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, poniesionych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

3.5 System pomocy społecznej powiatu nowosądeckiego w ujęciu instytucjonalnym

Powiat nowosądecki dysponował na koniec 2020 roku rozbudowaną strukturą jednostek organizacyjnych działających w ramach systemu pomocy społecznej, oferującą opiekę całodobową i dzienne formy wsparcia. W jej skład wchodziły: trzy domy pomocy społecznej, dwa środowiskowe domy samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dwa mieszkania chronione - treningowe. Łącznie na terenie powiatu funkcjonujące jednostki dysponowały 331 miejscami w różny sposób sprofilowanymi. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 50 - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej powiatu nowosądeckiego wg stanu na koniec 2020 roku

Podmiot prowadzący	Wyszczególnienie	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba korzystających
Powiat nowosądecki	DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	3	253	290
	OŚRODKI WSPARCIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI – Środowiskowy Dom Samopomocy	2	74	76
	MIESZKANIA CHRONIONE TRENINGOWE	2	4	-
	Suma	7	331	366

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Analiza struktury jednostek organizacyjnych na terenie powiatu nowosądeckiego wskazuje, że jest ona adekwatna do aktualnych potrzeb. Funkcjonujące na terenie powiatu podmioty, świadczące usługi w obszarach: pomocy społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej, tworzą spójny system oparcia dla mieszkańców powiatu. Szczegółowe zestawienie jednostek prowadzonych, zleczanych bądź dofinansowywanych przez powiat nowosądecki zostało zaprezentowane w poniższej tabeli.

Ponadto poddano analizie skalę nadwyżki liczby osób korzystających w stosunku do liczby miejsc w DPS na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020. Na podstawie zgromadzonych danych należy stwierdzić, że wielkości te w poszczególnych latach wyniosły odpowiednio: 2018 r. – 4 osoby, 2019 r. – 3 osoby, 2020 r. – 37 osób. W stosunku

do liczby miejsc wielkości te stanowiły udział odpowiednio w: 2018 r. - 2%; 2019 r. - 1%; 2020 r. - 15%. Oznacza to, że na przestrzeni badanych lat, incydentalnie w 2020 roku zwiększyła się liczba osób korzystających z domów pomocy społecznej na terenie powiatu nowosądeckiego. Biorąc pod uwagę charakter zidentyfikowanego wzrostu zapotrzebowania na miejsca w DPS należy w perspektywie nadchodzących lat monitorować potrzeby powiatu w zakresie rozbudowy liczby dostępnych miejsc w domach pomocy społecznej.

Tabela nr 51 – Jednostki prowadzone, zlecane lub dofinansowane przez powiat nowosądecki wg stanu na koniec 2020 roku

Typ jednostki	Nazwa jednostki	Organ prowadzący	Adres	Liczba miejsc
Dom Pomocy Społecznej	Dom Pomocy Społecznej w Klęczanach	Powiat Nowosądecki	33-394 Klęczany 169	66
	Dom Pomocy Społecznej w Muszynie	Powiat Nowosądecki	ul. Zielona 26, 33-370 Muszyna	65
	Dom Pomocy Społecznej w Zbyszycach	Powiat Nowosądecki	33-318 Zbyszycy 12	122
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza	Katolicka Placówka Wychowawcza „Nasz Dom” w Mochnacze Niższej	Zgromadzenie Sióstr Św. Michała Archanioła	Mochnaczka Niżna 29, 33-383 Tylicz	14
	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Dom Dziecka w Klęczanach	Powiat Nowosądecki	33-394 Klęczany 239	28
Powiatowy Ośrodek Wsparcia	Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Muszynie – Środowiskowy Dom Samopomocy	Powiat Nowosądecki	ul. Piłsudskiego 119, 33-370 Muszyna	42
	Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Zbyszycach - Środowiskowy Dom Samopomocy	Powiat Nowosądecki	33-318 Zbyszycy 12	32
Warsztaty Terapii Zajęciowej	Warsztat Terapii Zajęciowej	Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym	33-331 Stróże 778	42
		Gmina Grybów	Siołkowa 31, 33-330 Grybów	42
		Gmina Korzenna	Bukowiec 94, 33-322 Korzenna	31
		Stowarzyszenie „Dolina Dunajca”	Czarny Potok 159 a, 33-390 Łącko	30
		Stowarzyszenie „Karpattia”	ul. Grunwaldzka 14, 33-330 Grybów	35
		Stowarzyszenie „Promyk”	Gostwica 27, 33-386 Podegrodzie	30

Źródło: dane PCPR

Zaprezentowane powyżej dane pokazują jednostki organizacyjne pomocy społecznej o zasięgu ponad gminnym – prowadzone w ramach zadań własnych lub zleconych z zakresu administracji rządowej ze środków na pomoc, integrację społeczną oraz rehabilitację zawodową lub społeczną.

Warto również podkreślić, że na terenie powiatu nowosądeckiego funkcjonują cztery Środowiskowe Domy Samopomocy w: Muszynie, Zbyszycach, Krynicy Zdrój i Starym Sączu. W większości przeznaczone są one dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnościami intelektualnymi. Obsługują one przede wszystkim tereny gmin: Krynica Zdrój, Muszyna, Piwniczna Zdrój, Chęłmiec, Gródek nad Dunajcem oraz Stary Sącz, jednocześnie oferując wsparcie dla mieszkańców gmin sąsiadujących, w sytuacji dysponowania wolnymi miejscami.

Według informacji uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu nowosądeckiego w dalszym ciągu istnieje potrzeba uruchomienia ŚDS typu A dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenach gmin: Podegrodzie, m. Grybów, Rytro, Łabowa, Korzenna, Kamionka Wielka oraz Nawojowa. Łącznie z takiej formy wsparcia z terenu wskazanych gmin mogłoby skorzystać 51 osób.

Ponadto gminy: Piwniczna-Zdrój, Podegrodzie, Rytro, Kamionka Wielka, Łabowa oraz Korzenna zgłaszają potrzebę uruchomienia ŚDS typu B dla osób z upośledzeniem umysłowym, w którym według ich szacunków wsparcie mogłoby znaleźć 65 osób.

Badając potrzeby w zakresie uruchomienia nowych warsztatów terapii zajęciowej na terenach gmin: Stary Sącz, Gródek nad Dunajcem, Rytro, Piwniczna-Zdrój, Łabowa oraz Kamionka Wielka dostrzega się potrzeby w tym zakresie. Szacuje się, że dodatkowe 52 osoby, mogłoby skorzystać z takiej formy rehabilitacji społecznej.

Jednocześnie zgłaszane jest zapotrzebowanie na uruchomienie zakładu opiekuńczo-leczniczego na terenach gmin: Stary Sącz, Łososina Dolna, Kamionka Wielka, Podegrodzie, Nawojowa oraz Rytro. Ma to niewątpliwie związek z procesem postępującego starzenia się społeczeństwa oraz intensywnie występującym zjawiskiem długotrwałej lub ciężkiej choroby. Szacunkowe dane wskazują, że w powiecie identyfikowanych jest łącznie 43 osoby, potencjalnie kwalifikujące się do takiej formy wsparcia. Należy podkreślić, że tylko z gminy Stary Sącz zostało zgłoszone zapotrzebowanie na 25 miejsc.

Ponadto z terenu poszczególnych gmin powiatu nowosądeckiego zgłaszane było zapotrzebowanie na uruchomienie różnych form wsparcia adresowanych do mieszkańców powiatu. Wśród najistotniejszych należy wymienić:

1. DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz w podeszłym wieku,
2. kluby seniora,
3. mieszkania chronione dla samotnych matek, osób opuszczających rodzinne zastępczą, MOW itp.,
4. mieszkania dla osób doznających przemocy w rodzinie,
5. mieszkania socjalne,
6. noclegownia dla osób bezdomnych,
7. ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
8. placówka dziennej opieki i aktywizacji dla osób starszych,
9. placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,

10. pomoc - odciążenie dla rodziny wychowujących dzieci i dorosłych z niepełnosprawnościami (opieka wytchnieniowa),
11. rodzinny dom pomocy,
12. rozbudowa sieci wsparcia psychologiczno-psychiatrycznego, medycznego, rehabilitacyjnego.

W ramach diagnozy instytucji działających w obszarze systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia, poddano również analizie potrzeby w zakresie wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Zebrane dane wskazują, że na przestrzeni badanego okresu, tylko w gminie Chełmiec w 2018 i 2019 roku, udzielono takiej pomocy dla jednej osoby, w każdym ze wskazanych lat.

Pomoc w zakresie wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oferowana była w: Domu Matki i Dziecka - Caritas Archidiecezji Krakowskiej oraz Domu dla Matek

z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Cięży w Łabuniach. Biorąc pod uwagę skalę omawianego problemu, na chwilę obecną, nie znajduje się przesłanek do rozbudowy sieci domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży na terenie powiatu nowosądeckiego.

3.6 Wnioski z diagnozy czynników społeczno-ekonomicznych

1. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa powiatu nowosądeckiego w kolejnych latach będzie generował dla systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia szereg dodatkowych wymagań. Konieczne będzie utworzenie struktury instytucjonalnej oraz systemowej, która zapewni osobom w wieku powyżej 65 roku życia warunki do odpowiedniej ochrony zdrowia, rehabilitacji, opieki i integracji.
2. Pomimo spadającej stopy bezrobocia utrzymuje się na istotnie wysokim poziomie udział osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat. Ponadto w grupie osób bezrobotnych w wieku 55-64 lat w okresie 2016-2020 roku, średniorocznie prawie co druga osoba była długotrwale bezrobotna. Grupa ta wymaga szczególnego zainteresowania ze strony służb rynku pracy, konieczne są działania ukierunkowane na ich aktywizację zawodową.
3. Obserwuje się bardzo wysoki udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwagi na ubóstwo. Szczególnie wyróżniają się pod tym względem gminy: Łącko, Ryto, Łabowa, Piwniczna-Zdrój, Nawojowa, Stary Sącz, Łososina Dolna oraz Podegrodzie. Pomimo, że w latach 2018-2020 spadała liczba rodzin i osób w rodzinach doświadczających ubóstwa, w dalszym ciągu zjawisko to jest najczęstszą z przyczyn przyznawania pomocy społecznej na terenie powiatu nowosądeckiego.
4. W badanym okresie utrzymywała się na znaczących poziomach liczba rodzin i osób w rodzinach doświadczających zjawiska długotrwałej lub ciężkiej choroby. Głównie zjawisko to obserwowane było na terenach gmin: Łabowa, Kamionka Wielka, Łącko, Piwniczna-Zdrój oraz m. Grybów. Może to rodzić konieczność rozbudowy struktury zakładów terminalnej opieki medycznej dla mieszkańców tej części powiatu nowosądeckiego.
5. Dodatkowo należy zauważyć, że pomimo spadającej liczby rodzin otrzymujących wsparcie z ośrodków pomocy społecznej z uwagi na zjawisko niepełnosprawności,

utrzymywała się na istotnie wysokim poziomie ich liczba na terenie całego powiatu w latach 2018-2020. W związku z tym konieczna będzie rozbudowa sieci wsparcia instytucjonalnego dla osób z niepełnosprawnościami, oferującej różne formy rehabilitacji dostosowane do rodzajów niepełnosprawności. Konieczne będą ponadto działania ukierunkowane na dalszą likwidację barier utrudniających codzienne funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami. Jak również należy zwrócić uwagę na rozbudowę sieci asystentury osób niepełnosprawnych.

6. Należy zwrócić uwagę, że wśród głównych przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej były: uzależnienie rodziców (głównie od alkoholu), sieroctwo oraz długotrwała i ciężka choroba jednego z rodziców. Biorąc pod uwagę, że zjawisko alkoholizmu wymieniane jest wśród głównych problemów na terenie powiatu nowosądeckiego, rodzi się konieczność podejmowania intensywniejszych działań w kierunku profilaktyki uzależnień. Istotną jest również praca z rodzinami niewydolnymi wychowawczo.

4. Prognoza zmian najistotniejszych czynników społeczno-ekonomicznych na lata 2021-2027

Przeprowadzona diagnoza społeczno-ekonomiczna dla powiatu nowosądeckiego wskazała obszary społeczne, w których należy w ciągu najbliższych lat spodziewać się wzrostów skali ich występowania i problemów im towarzyszących. Prognoza obejmuje również obszary, gdzie nieodnotowywany będzie ich wzrost, jednak spodziewać się należy pozostawania ich na istotnie wysokim poziomie. Z dużą dozą prawdopodobieństwa sytuacja taka może wystąpić w następujących obszarach:

- wzrost liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie ubóstwa wśród mieszkańców powiatu,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu niepełnosprawności,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie deficytów w zakresie potrzeby ochrony macierzyństwa,
- utrzymujący się na wysokim poziomie udział osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat przy spadającej ogólnej stopie bezrobocia,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wśród mieszkańców powiatu,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu alkoholizmu.

Dla wskazanych powyżej problemów społecznych wykonana została prognoza ich dalszych zmian z uwzględnieniem tempa i skali występowania. Prognozę wykonano na okres obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nowosądeckim do 2027 roku. W zależności od rozkładu danych w poszczególnych obszarach, przy

prognozowaniu użyto funkcji matematycznych, które wykazywały najbardziej zbliżony przebieg i dopasowanie do danych historycznych.

4.1 Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia

Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej powiatu nowosądeckiego wskazuje jednoznacznie na występujący trend wzrostowy w zakresie liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia. Powiększający się udział tej grupy wiekowej w populacji mieszkańców, będzie na przestrzeni kolejnych lat wymagać podejmowania działań ukierunkowanych na zabezpieczenie potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

Szacowany wzrost liczby mieszkańców w tej grupie wiekowej wskazuje, że w stosunku do końca 2020 roku spodziewany przyrost liczby mieszkańców w analizowanej grupie wiekowej osiągnie poziom w przedziale 15-26%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 52 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 lat dla powiatu nowosądeckiego na okres 2021 – 2027 roku

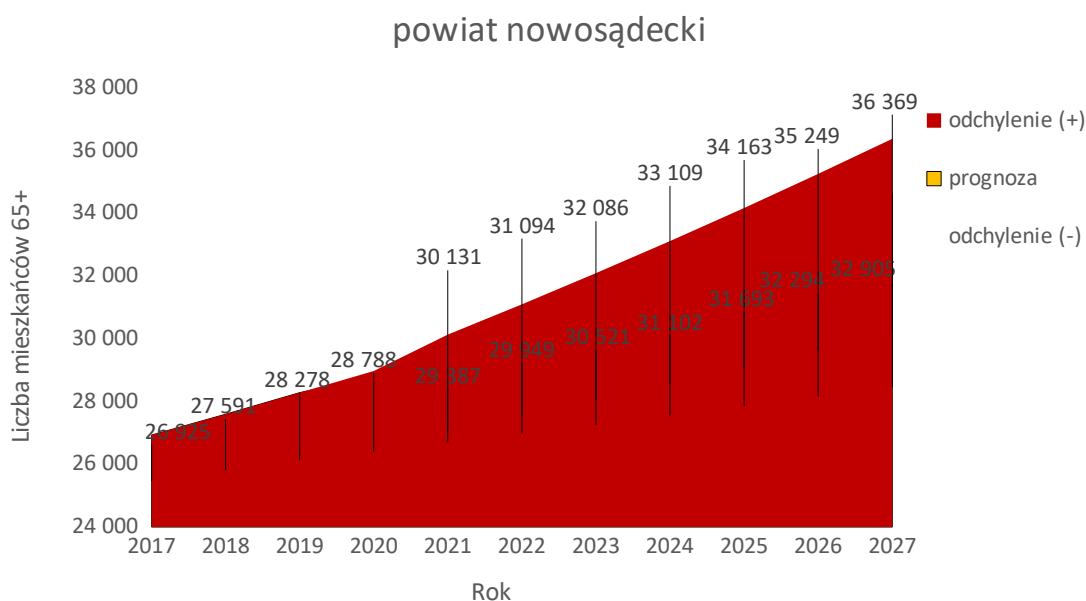
obszar	liczba mieszkańców w wieku 65 lat i więcej										
					prognoza						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
powiat nowosądecki	26 925	27 591	28 278	28 788	29 759	30 521	31 303	32 105	32 928	33 772	34 637

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prezentacja graficzna prognozowanych zmian liczby mieszkańców w wieku 65+ dla powiatu nowosądeckiego na przestrzeni lat 2021-2027 została pokazana na poniższym schemacie.

Schemat nr 9 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 65+ dla powiatu nowosądeckiego na okres 2021 – 2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.2 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem

Problem ubóstwa na terenie powiatu nowosądeckiego należy do grupy najpowszechniej występujących zjawisk identyfikowanych przez służby pomocy społecznej w poszczególnych gminach. Pomimo, że wykazują one z roku na rok tendencje spadkową, to wymaga szczególnej uwagi i zastosowania odpowiednich działań eliminujących. Prognozując skalę ubóstwa należy stwierdzić, że zauważalny jest w większości gmin wyraźny trend spadkowy w tym obszarze. Przy zachowaniu dotychczas podejmowanych działań na niezmiennym poziomie, skala tego zjawiska powinna w kolejnych latach obowiązywania Strategii tracić na znaczeniu, biorąc pod uwagę ogólną ocenę funkcjonowania całego systemu pomocy społecznej. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

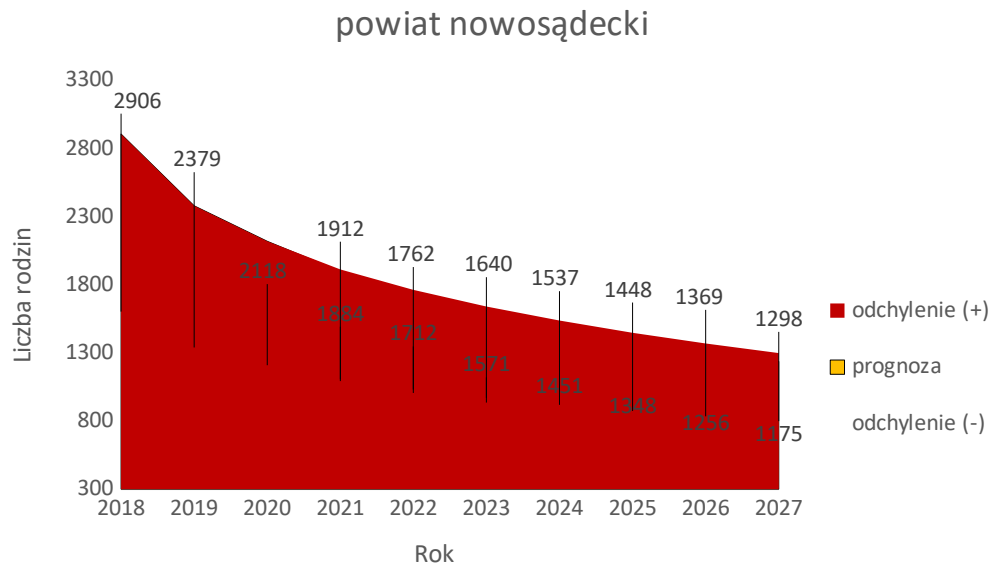
Tabela nr 53 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM									
	UBÓSTWO									
	prognoza									
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
powiat nowosądecki	2906	2379	2118	1898	1737	1605	1494	1398	1313	1237

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Ujęcie graficzne prognozy ubóstwa na terenie całego powiatu zostało pokazane na poniższym schemacie.

Schemat nr 10 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.3 Prognozowana zmiana liczby rodzin i osób dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą

Kolejnym pod względem istotności wśród problemów diagnozowanych na terenie gmin powiatu nowosądeckiego jest zjawisko długotrwałej lub ciężkiej choroby. Podobnie jak ma to miejsce w przypadku niepełnosprawności działania systemu pomocy społecznej oraz służby zdrowia mogą skupiać się jedynie na eliminowaniu niekorzystnych jego skutków. Należy jednocześnie zauważyć, że na terenie powiatu dostrzegalna jest tendencja spadkowa w tym zakresie, jednak skala tego zjawiska w wartościach bezwzględnych pozostaje na dość wysokim poziomie. Prognoza na lata 2021-2027 dla całego powiatu została zawarta w poniższej tabeli.

Tabela nr 54 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

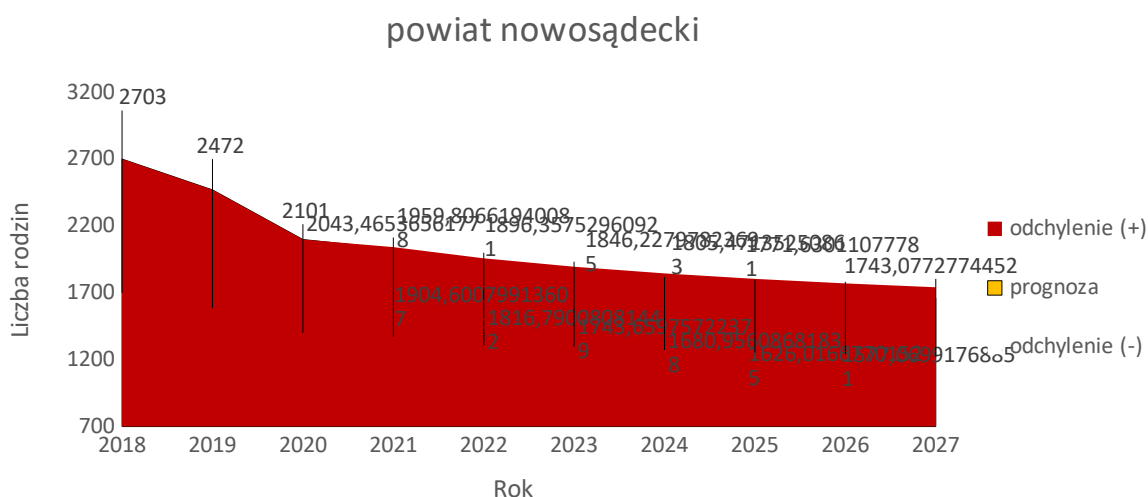
obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM									
	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA									
	prognoza									
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027

powiat nowosądecki	2703	2472	2101	2029	1932	1857	1795	1743	1699	1660
--------------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Ujęcie graficzne prognozy problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby dla całego obszaru powiatu nowosądeckiego na lata 2021-2027 zostało zaprezentowane na poniższym schemacie. Widać wyraźnie dostrzegalną tendencję spadkową, co z pewnością należy odczytywać jako czynnik pozytywny. Ważnym jednak jest, że skala tego zjawiska będzie generować w następnych latach dodatkowe obciążenie dla systemów: pomocy społecznej oraz ochrony zdrowia.

Schemat nr 11 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.4 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z niepełnosprawnością

Kolejnym zagadnieniem, które zostało ujęte w katalogu obszarów podlegających prognozie jest problem niepełnosprawności. Z racji swojej natury jest on niemożliwy do wyeliminowania, jednak dostępny wachlarz środków stwarza bardzo duże możliwości do niwelowania jego skutków. Na terenie powiatu nowosądeckiego problem niepełnosprawności należy do grupy najliczniej występujących i wymagających szczególnej uwagi ze strony systemu pomocy społecznej. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

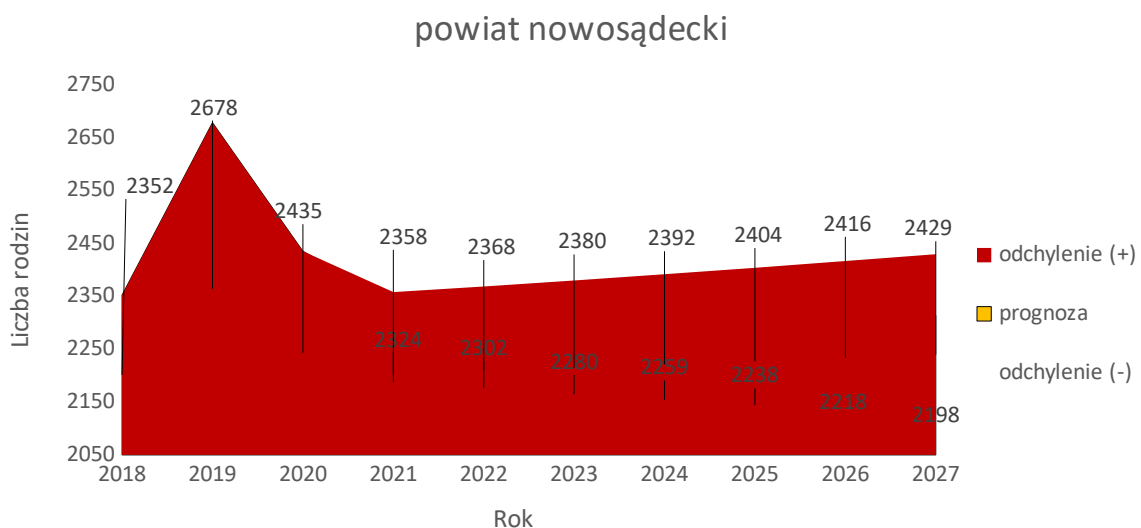
Tabela nr 55 – Prognozowana zmiana liczby osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

obszar	Liczba osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności									
	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ									
				prognoza						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
powiat nowosądecki	2352	2678	2435	2341	2335	2330	2325	2321	2317	2314

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZON

Estymacja danych dla okresu 2021-2027 w obszarze całego powiatu nowosądeckiego została pokazana na poniższym schemacie. Dane wskazują w tym zakresie, że liczba osób otrzymujących orzeczenia o niepełnosprawności będzie utrzymywać się na stałym poziomie co determinuje konieczność podejmowania szeroko zakrojonych działań niwelujących jego skutki. Należy ponadto zwrócić uwagę, że liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością, wyrażona w wartościach bezwzględnych, będzie się znajdować na istotnie wysokich poziomach.

Schemat nr 12 – Prognozowana zmiana liczby osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PZON

4.5 Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa

Wnioski płynące z wykonanej diagnozy problemów społecznych wskazują, że kolejnym obszarem wymagającym intensywnego wsparcia ze strony służb pomocy społecznej w nadchodzących latach będą rodziny wykazujące potrzebę ochrony macierzyństwa. Analiza wykazała, że problem ten znajduje się na piątym miejscu, pod względem liczby rodzin wykazujących deficyty obszarze działań systemu pomocy społecznej. Estymacja pokazuje, że w 2027 roku na terenie powiatu nowosądeckiego liczba rodzin odczuwających potrzebę ochrony macierzyństwa będzie się mieścić w przedziale 1.132-1.251. Przewidywana jest poprawa sytuacji w tym zakresie, ponieważ w stosunku do 2020 roku oznacza to spadek liczby tych rodzin o 10-19%. Ponadto biorąc pod uwagę stosunkowo dużą częstotliwość występowania problemów towarzyszących ochronie macierzyństwa, należy wykorzystywać dostępne środki i działania przeciwdziałające niekorzystnym skutkom ich występowania. Szczegółowe dane opisujące liczbę rodzin wykazujących potrzeby w zakresie ochrony macierzyństwa w latach 2021-2027 zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

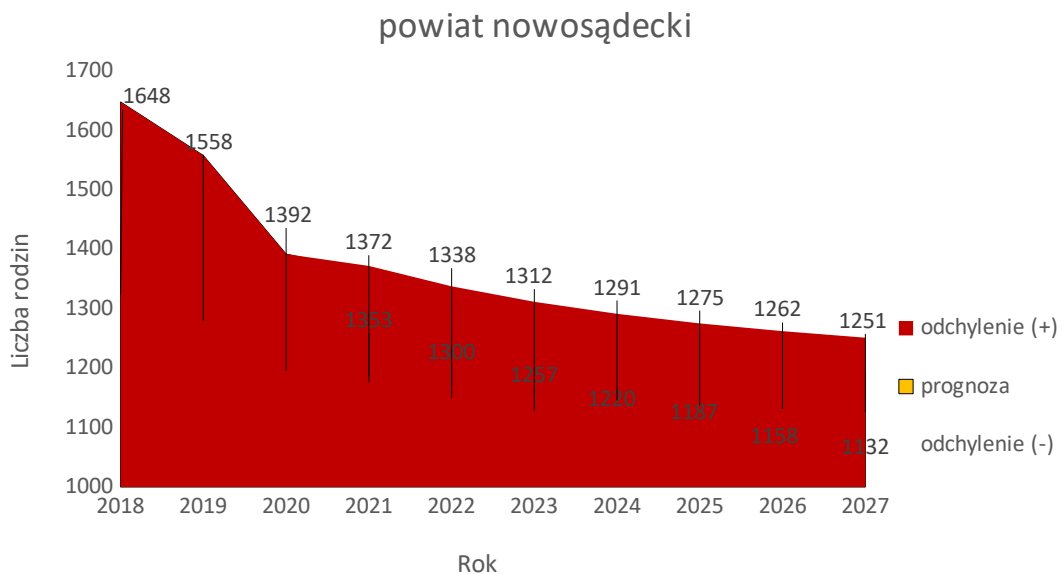
Tabela nr 56 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM									
	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA									
				prognoza						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
powiat nowosądecki	1648	1558	1392	1362	1319	1284	1256	1231	1210	1192

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Graficzne ujęcie zmian w obszarze potrzeb ochrony macierzyństwa na terenie powiatu w latach 2021-2027 zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 13 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.6 Prognozowana zmiana liczby osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat

Kolejnym czynnikiem determinującym konieczność podejmowania działań zapobiegawczych jest utrzymujący się na stosunkowo wysokim poziomie udział osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych. Charakterystycznym jest to, że pomimo spadku stopy bezrobocia, udział tej grupy w ogóle bezrobotnych utrzymuje się na istotnie wysokim poziomie i stale rośnie. Tendencja taka obserwowana była nieprzerwanie

w okresie od 2016 do 2018 roku, co zostało pokazane we wcześniejszej części opracowania. Wobec powyższego koniecznym jest koncentrowanie działań, w obszarze rynku pracy, ukierunkowanych na grupę osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat w celu ich aktywizacji. Estymacja tego zjawiska przeprowadzona na lata 2021-2027 pokazuje, że można się spodziewać lekkiej poprawy sytuacji tej grupy osób na rynku pracy. Jednak zagrożenia powodowane utrzymująca się pandemią wirusa SARS-CoV-2 mogą być kluczowym czynnikiem obniżającym efektywność podejmowanych działań w tym obszarze. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

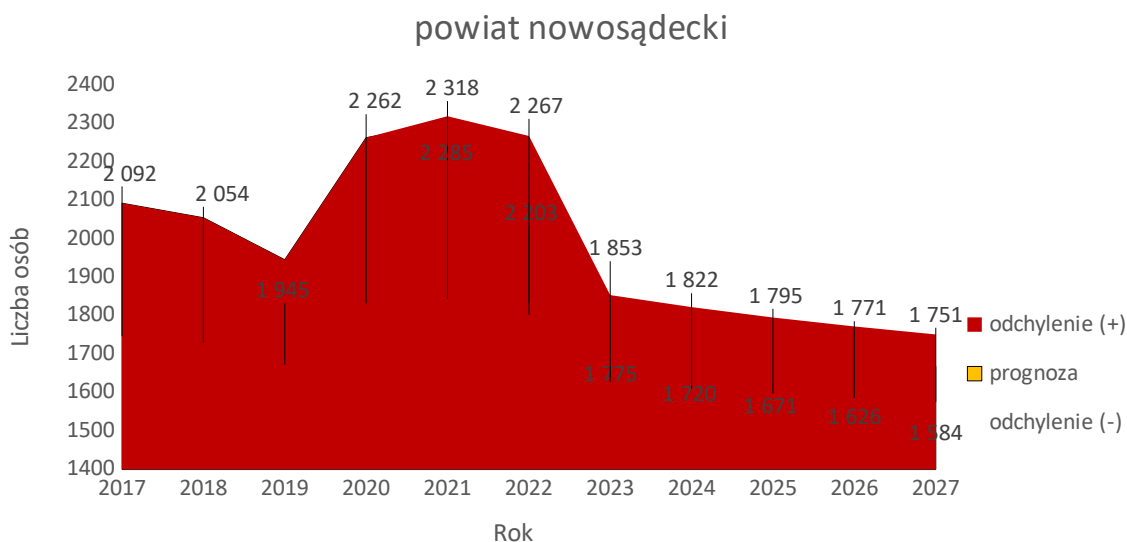
Tabela nr 57 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

bezrobotni	powiat nowosądecki										
	Rok										
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
					prognoza						
	liczba osób										
liczba osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat	2092	2054	1945	2262	2301	2235	1814	1771	1733	1699	1667

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane w wartościach bezwzględnych nie wykazują trendu wzrostowego. Jednakże wraz z obniżającą się stopą bezrobocia, proporcjonalny udział osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat nie spada w takim samym tempie. Prognozę graficzną liczby osób w tej grupie bezrobotnych zaprezentowano na poniższym schemacie.

Schemat nr 14 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.7 Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Kolejnym i zarazem bardzo istotnym problemem, który wymaga zaprojektowania odpowiednich działań na kolejne lata jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Należy przypomnieć, że problem ten jest identyfikowany jako szósta najczęściej występująca przyczyna umieszczania dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego. Ogólna ocena tego zjawiska i prognozowanych jego wielkości skłania

do przyjęcia wniosku, że intensywność występowania powinna z roku na rok maleć. Potwierdzają to dane zawarte w poniższej tabeli.

Tabela nr 58 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO									
	progniza									
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
powiat nowosądecki	517	343	280	199	146	108	79	58	43	32

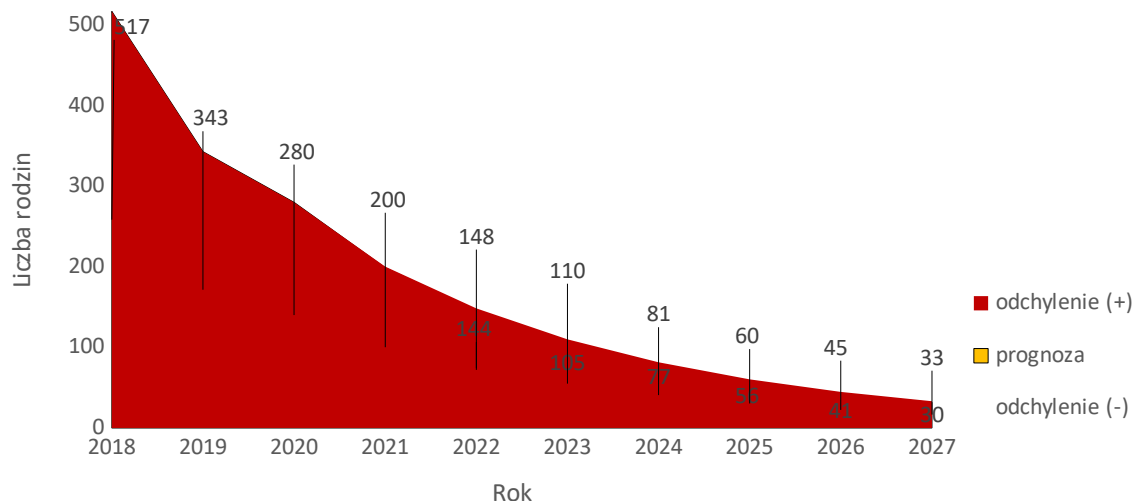
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Analizując zagadnienie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z perspektywy całego powiatu widać wyraźną tendencję spadkową, co zostało ukazane na poniższym schemacie.

Schemat nr 15 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

powiat nowosądecki

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.8 Prognoza zmian zachodzących w zakresie problemów związanych z alkoholizmem

Wnioski płynące z wykonanej diagnozy problemów społecznych wskazują, że kolejnym obszarem wymagającym intensywnego wsparcia ze strony służb pomocy społecznej w nadchodzących latach będą rodziny dotknięte alkoholizmem. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Estymacja wskazuje, że w 2027 roku na terenie powiatu nowosądeckiego liczba rodzin dotkniętych alkoholizmem będzie się mieścić w przedziale 87-96, co wskazuje na spadek liczby rodzin doświadczających tego problemu. W stosunku do 2020 roku zmiana ta może mieścić się w przedziale od -23% do -30%.

W związku z powyższym uzasadniony jest wniosek, że można oczekiwać w przeciągu następnych lat wyraźnego spadku liczby rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu. Należy również pamiętać, że problem uzależnień rodziców jest najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego.

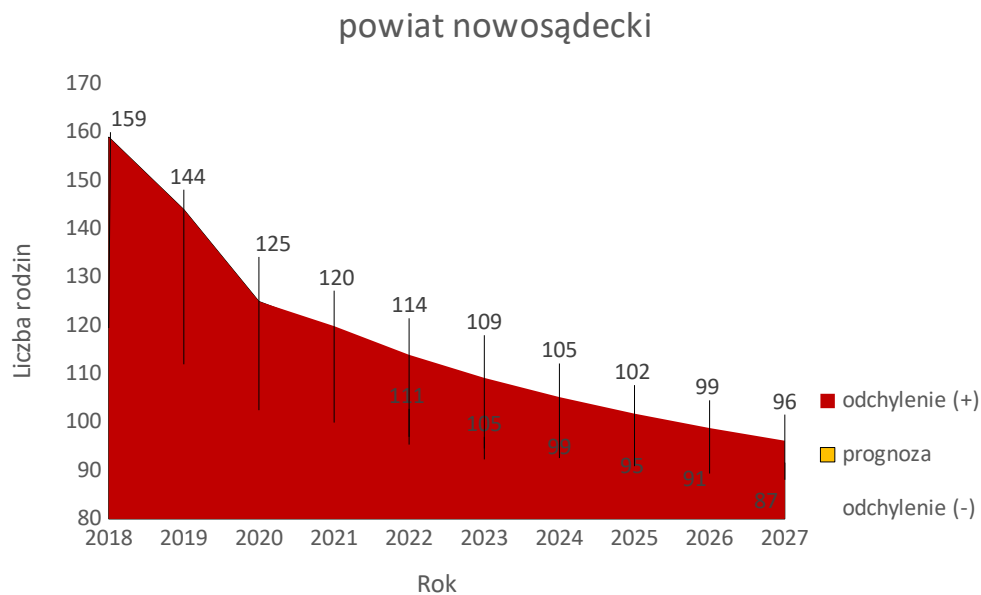
Tabela nr 59 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

obszar	LICZBA RODZIN OGÓŁEM ALKOHOLIZM									
	prognoza									
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
powiat nowosądecki	159	144	125	119	112	107	102	98	95	92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Graficzne ujęcie zmian w obszarze alkoholizmu na terenie powiatu w latach 2021-2027 zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Schemat nr 16 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

4.9 Analiza SWOT

Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę czynników społeczno-ekonomicznych w połączeniu z prognozą głównych problemów społecznych zidentyfikowanych w powiecie nowosądeckim, została wykonana analiza SWOT. Zadaniem tego narzędzia jest wykazanie

mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, w tym przypadku w odniesieniu do zasobów powiatu.

Nazwa przyjętej metody pochodzi od słów:

strengths – mocne strony

weaknesses - słabe strony

opportunities – szanse

threats – zagrożenia.

Mocne strony stanowią czynniki w postaci zasobów ludzkich, rzeczowych i potencjału drzemącego wewnątrz badanego środowiska, na których ukształtowanie organizacja posiada bezpośredni wpływ. Przeciwnieństwem są natomiast słabe strony, które również ukonstytuowane są wewnątrz organizacji, jednak ich występowanie przekłada się na osłabienie pozycji danej organizacji w stosunku do otoczenia.

Szans należy upatrywać poza badanym środowiskiem, w jego otoczeniu. Stanowią je wszystkie czynniki zewnętrzne, które bez udziału organizacji wzmacniają jej pozycję. Zagrożenia, również znajdują się poza organizacją lub badanym środowiskiem, bez możliwości wpływania na nie, stanowią czynniki osłabiające pozycję organizacji w stosunku do otoczenia.

Bazując na wnioskach płynących z diagnozy i wykonanych prognoz, wykorzystując powyżej opisaną metodę, zostały przebadane następujące obszary:

1. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych i ubóstwo,
2. Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami,
3. System ograniczania bezrobocia ze szczególnym uwzględnieniem grupy wiekowej 25-34 lat oraz długotrwale bezrobotnych,
4. Wzmocnienie systemu pieczy zastępczej,
5. Zapobieganie niektórym patologiom społecznym i kryzysom oraz łagodzenie ich skutków.

Tabela nr 60 - Analiza SWOT

Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych i ubóstwo	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie i ciągle podnoszone kompetencje kadry zatrudnionej w instytucjach pomocy społecznej • Pozyskiwanie środków zewnętrznych do realizacji projektów • Współpraca między Instytucjami 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczający dostęp do medycznej opieki specjalistycznej • Brak wystarczającej liczby miejsc w ZOL • Ograniczona liczba programów profilaktycznych skierowanych do osób starszych

<ul style="list-style-type: none"> Minimalizowanie niezaradności życiowej osób doświadczających trudności Podnoszenie standardów usług w domach pomocy społecznej 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Utworzenie nowych miejsc pracy na rynku lokalnym Włączenie osób niepełnosprawnych w życie społeczności lokalnej Likwidacja barier architektonicznych Wzrost społecznej akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych Realizacja programów zdrowotnych dla seniorów 	<ul style="list-style-type: none"> Wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych Kryzys społeczny i psychologiczny spowodowany pandemią COVID-19 Bierna i roszczeniowa postawa części pensjonariuszy domów pomocy społecznej i ich rodzin Niskie świadczenia emerytalno-rentowe Marginalizowanie problemów osób starszych
Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Oferta jednostek samorządowych i organizacji pozarządowych wspierających osoby niepełnosprawne i starsze m.in.: WTZ, ZAZ, ŚDS Szeroka oferta z zakresu rehabilitacji zawodowej, społecznej i zatrudniania osób niepełnosprawnych, finansowana ze środków PFRON realizowana przez powiat Infrastruktura służąca osobom niepełnosprawnym i starszym 	<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczający poziom likwidacji barier architektonicznych Niewystarczająca liczba kampanii informacyjnych dotyczących problemów integracji osób niepełnosprawnych i starszych Niewystarczający dostęp do opieki specjalistycznej dla osób niepełnosprawnych i starszych, Niski standard życia osób starszych Duży udział osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej
Szanse	Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie aktywności fizycznej i psychicznej osób starszych • Wzrost świadomości społecznej w zakresie problematyki i akceptacji osób niepełnosprawnych • Działania edukacyjne na temat potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych • Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych • Wzrost poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych • Organizowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom wykształcenia i aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych • Obniżenie standardu życia osób niepełnosprawnych i starszych i ich rodzin, • Niewystarczająca dostępność do rehabilitacji przyczyną narastającej niepełnosprawności • Wzrastająca liczba osób samotnych, • Niski poziom świadczeń emerytalnych i rentowych • Zmniejszenie środków PFRON na aktywizację zawodową oraz likwidowanie barier dla osób niepełnosprawnych • Wykluczenie społeczne • Bierność (izolacja) w życiu zawodowym i społecznym
System ograniczania bezrobocia ze szczególnym uwzględnieniem grupy wiekowej 25-34 lat oraz długotrwale bezrobotnych	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Stawianie na samozatrudnienie • Dostęp do bezpłatnych szkoleń i możliwości przekwalifikowania się 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczony dostęp do żłobków i przedszkoli • Dziedziczenie uzależnienia od pomocy w rodzinach korzystających z systemu pomocy społecznej • Problemy z transportem publicznym dla rejonów wiejskich
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Malejąca stopa bezrobocia • Powstawanie dużych zakładów pracy • Oferta organizacji pozarządowych i instytucji oferujących projekty aktywizacji zawodowej • Bogata oferta szkół przygotowujących do zawodu 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska atrakcyjność ofert pracy na terenie powiatu nowosądeckiego • Mała ilość większych zakładów pracy • Niska motywacja do podjęcia pracy, wśród osób długotrwale bezrobotnych • Niskie zarobki • Ograniczony dostęp do mieszkań • Migracja zarobkowa młodych ludzi
Wzmocnienie systemu pieczy zastępczej	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych • Profesjonalizacja kadr pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych • Wspieranie rodzin przez specjalistów • Wspieranie wychowanków pieczy 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak kandydatów na rodziny zastępcze • Zbyt mała liczba asystentów rodziny w gminach w stosunku do potrzeb, a w związku z tym niewielki procent powrotu dzieci do rodzin biologicznych • Przewlekłość postępowań sądowych

zastępczej w procesie usamodzielnienia	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia rodzin zastępczych oraz kadr pieczy zastępczej • Wsparcie w sytuacjach kryzysowych • Działania na rzecz promocji pieczy zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności w umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej • Zbyt długi czas pobytu dzieci w pieczy zastępczej • Brak szybkiej i adekwatnej pomocy dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami zachowania, emocji – w tym niewystarczająca liczba lekarzy, psychiatrów dziecięcych w powiecie oraz psychoterapeutów
Zapobieganie niektórym patologiom społecznym i kryzysom oraz łagodzenie ich skutków	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie zajęć edukacyjno-informacyjnych i szkoleniowych wśród młodzieży • Tworzenie i realizowanie programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca liczba działań podnoszących świadomość rodziców w zakresie Internetu oraz w kwestii treści, do których ich dzieci mają dostęp w Internecie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie prospołecznej polityki przez państwo • Poprawa sytuacji na rynku pracy poprzez aktywizację zawodową i tworzenie nowych miejsc pracy • Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • Zjawisko dziedziczenia problemów społecznych • Brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego • Problem uzależnień wynikający ze stosunkowo łatwego dostępu do środków odurzających, psychoaktywnych • Ogólna dostępność treści stymulujących rozwój zachowań patologicznych w Internecie (mediach społecznościowych, forach internetowych etc.) • Zjawisko uzależnienia od urządzeń mobilnych/ mediów społecznościowych wśród dzieci i młodzieży

Źródło: opracowane własne

5. Cele, kierunki działań i mierniki ich realizacji

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowosądeckiego na lata 2021-2027 w swojej treści wskazuje cele strategiczne i operacyjne. Stanowią one podstawę do wyznaczania koniecznych działań podejmowanych w nadchodzących latach. Zapewniając efektywność projektowanych działań przyjmuje się katalog mierników powiązanych z poszczególnymi działaniami, których celem jest okresowa ocena ich skuteczności. Wszelkie wysiłki ukierunkowane na osiągnięcie celów i działań strategicznych powiązane są z misją i wizją, realizowanymi przez wszystkie podmioty bezpośrednio zaangażowane w dążenie do osiągnięcia wyznaczonych celów.

5.1 Misja i wizja

Powiat nowosądecki realizując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjmuje następującą misję:

„Budowanie efektywnie działającego systemu oparcia społecznego dla mieszkańców powiatu nowosądeckiego, ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad dzieckiem, funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych oraz zapobiegania sytuacjom kryzysowym”

Kierując się przyjętą misją powiat nowosądecki w perspektywie do 2027 roku będzie dążył do osiągnięcia wizji zakładającej, że:

W powiecie nowosądeckim funkcjonuje sprawna sieć pieczy zastępczej niosąca oparcie dziecku i rodzicom, których zdolności wychowawcze zostały w istotny sposób ograniczone. Wysiłki poszczególnych osób i instytucji funkcjonujących w systemie pomocy społecznej przyczyniają się do znaczącego skrócenia czasu przebywania dzieci w zastępczych formach opieki, a rodzice otrzymują wsparcie i pomoc wyposażającą ich w umiejętności radzenia sobie z deficytami.

Osoby starsze na terenie powiatu nowosądeckiego znajdują oparcie w istniejącej sieci instytucji i organizacji działających na ich rzecz. Budowane i realizowane są programy aktywizujące osoby w podeszłym wieku, które oprócz niesienia pomocy potrafią zaktywizować ich beneficjentów w kierunku otwierania się i integrowania ze środowiskiem, dając im jednocześnie możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Działania te w dużej mierze wykorzystują ideę wolontariatu, który oprócz wymiernych korzyści materialnych niesie ze sobą ogromny potencjał oddziaływań społecznych.

Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie wyposażeni są w dostępność do różnych form pomocy osobistej i instytucjonalnej na różnych etapach ich życia. Poczynając od okresu wczesnej edukacji po funkcjonowanie w życiu dorosłym. Oparcie kierowane do osób niepełnosprawnych zapewnia nie tylko uczestnictwo w życiu społecznym i

kulturalnym, ale przede wszystkim możliwość aktywnego korzystania z rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Ponadto osoby starsze i niepełnosprawne posiadają nieograniczony dostęp do szeroko rozumianej oferty publicznej ze szczególnym uwzględnieniem likwidacji barier architektonicznych oraz tworzeniem przyjaznej infrastruktury dla seniorów i ich opiekunów.

Powiat nowosądecki utrzymuje sprawnie funkcjonujący system zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz tworzy warunki dla niesienia pomocy dla osób doświadczających zjawiska przemocy w rodzinie z jednoczesną dbałością o działania w obszarze profilaktyki uzależnień.

5.2 Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowosądeckiego została wykonana diagnoza czynników społeczno-ekonomicznej oraz przeprowadzona prognoza dla głównych obszarów, które w najbliższych latach będą miały decydujący wpływ na kształtowanie polityki społecznej. Ponadto przeprowadzona została analiza SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia identyfikowane w niniejszych obszarach. Na bazie wniosków płynących z analiz zaprezentowanych we wcześniejszej części niniejszego opracowania przyjęto siedem celów strategicznych, które otrzymały następujące brzmienie:

1. Zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.
2. Poprawa warunków funkcjonowania seniorów oraz długotrwale lub ciężko chorych mieszkańców powiatu.
3. Wzmocnienie i rozbudowa systemu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz wsparcia osób niepełnosprawnych.
4. Wzrost aktywności zawodowej osób bezrobotnych.
5. Wzmocnienie systemu pieczy zastępczej.
6. Ograniczanie zjawiska uzależnień i pomoc osobom uzależnionym.
7. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działań prewencyjnych, profilaktycznych, edukacyjnych i wspierających oraz zwiększenie skuteczności działań interdyscyplinarnych.

Wskazane powyżej cele strategiczne są dodatkowo opisane powiązanymi z nimi celami operacyjnymi i działaniami, do których to przyporządkowano mierniki ich realizacji. Szczegółową prezentację tych elementów zawiera poniższa tabela, w której wskazano również, dla każdego z działań, podmioty angażujące się w ich wykonanie.

Tabela nr 61 - Cele strategiczne, operacyjne i działania przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
SRPS.1. Zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym	SRPS.1.1. Wspieranie i promocja aktywnego trybu życia seniorów i osób niepełnosprawnych poprzez działania integracyjno-aktywizujące	SRPS.1.1.1. Organizacja aktywnej integracji seniorów i osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem lokalnym	SRPS.1.1.1.1. Liczba spotkań integracyjnych	DPS, ŚDS, WTZ, ZAZ
			SRPS.1.1.1.2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach integracyjnych	DPS, ŚDS, WTZ, OPS, PCPR, NGO
SRPS.2. Poprawa warunków funkcjonowania seniorów oraz długotrwale lub ciężko chorych mieszkańców powiatu	SRPS.2.1. Podejmowanie działań na rzecz seniorów oraz długotrwale lub ciężko chorych mieszkańców powiatu, niemogących samodzielnie funkcjonować	SRPS.2.1.1. Utrzymywanie i doskonalenie jakości świadczonych usług przez DPS	SRPS.2.1.1.1. Liczba mieszkańców objętych usługami opiekuńczymi w DPS	DPS, PCPR
			SRPS.2.1.1.2. Liczba osób oczekujących na miejsce w DPS	PCPR
			SRPS.2.1.1.3. Liczba szkoleń zespołu opiekuńczego	DPS
			SRPS.2.1.1.4. Liczba uczestników szkoleń dla członków zespołu opiekuńczego	DPS
			SRPS.2.1.1.5. Liczba remontów w DPS	DPS, PCPR
			SRPS.2.1.1.6. Kwota wydatkowana na remonty w DPS [w złotych]	DPS, PCPR

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
	SRPS.2.2. Poprawa bezpieczeństwa seniorów	SRPS.2.2.1. Organizacja akcji informacyjnych dla seniorów nt. unikania zagrożeń związanych z wszelkiego rodzaju oszustami	SRPS.2.2.1.1. Liczba akcji informacyjnych	Policja, OPS, NGO
			SRPS.2.2.1.2. Liczba spotkań informacyjnych	Policja, OPS, NGO
			SRPS.2.2.1.3. Liczba rozdanych ulotek	Policja, OPS, NGO
	SRPS.2.3. Profilaktyka zdrowotna seniorów i osób niepełnosprawnych	SRPS.2.3.1. Realizacja badań profilaktycznych seniorów	SRPS.2.3.1.1. Liczba osób objętych badaniami	ZZiSO Starostwo Powiatowe
		SRPS.2.3.2. Realizacja programów edukacyjno-zdrowotnych ukierunkowanych na promocję zdrowia, poprawę jakości życia i aktywizację seniorów i osób niepełnosprawnych	SRPS.2.3.2.1. Liczba organizacji pozarządowych biorących udział w konkursach na realizację zadań zleczanych przez samorząd powiatowy	BPiWOP Starostwo powiatowe
SRPS.3. Wzmocnienie i rozbudowa systemu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz wsparcia osób niepełnosprawnych	SRPS.3.1. Wspieranie przemian, ustawiczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problematyki osób niepełnosprawnych, a także ich praw	SRPS.3.1.1. Organizacja aktywnej integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym oraz ich aktywizacja	SRPS.3.1.1.1. Liczba spotkań integracyjnych	PCPR, DPS, WTZ, BPiWOP i samorząd powiatowy, NGO
			SRPS.3.1.1.2. Liczba uczestników spotkań integracyjnych	PCPR, DPS, WTZ, BPiWOP i samorząd powiatowy, NGO
			SRPS.3.1.1.3. Liczba artykułów lub postów zamieszczonych na stronie internetowej	PCPR, DPS, WTZ, ZAZ, ZZiSO i samorząd powiatowy, NGO

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
	SRPS.3.2. Pomoc osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom w zaspokajaniu podstawowych potrzeb socjalno - bytowych	SRPS.3.2.1. Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych i osób zależnych do budynków użyteczności publicznej oraz do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym	omawiających bieżące zagadnienia w/z funkcjonowania osób niepełnosprawnych	
			SRPS.3.2.1.1. Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	PCPR
			SRPS.3.2.1.2. Liczba zlikwidowanych barier w komunikowaniu się i technicznych	PCPR
			SRPS.3.2.1.3. Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	PCPR
			SRPS.3.2.1.4. Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	PCPR
			SRPS.3.2.1.5. Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych	PCPR
			SRPS.3.2.1.6. Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania turystyki, sportu, kultury i rekreacji	PCPR
			SRPS.3.2.1.7. Liczba miejsc w WTZ	WTZ, PCPR
		SRPS.3.2.1.8. Liczba	WTZ, PCPR	

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	
	SRPS.3.3. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do kształcenia i podnoszenia kwalifikacji		uczestników WTZ SRPS.3.2.1.9. Liczba miejsc w ŚDS	ŚDS, PCPR	
			SRPS.3.2.1.10. Liczba osób korzystających z ŚDS	ŚDS, PCPR	
		SRPS.3.3.1. Rozwój diagnostyki w zakresie wczesnego wspomaganie dzieci	SRPS.3.3.1.1. Liczba dzieci objętych diagnostyką w zakresie wczesnego wspomaganie	PPPP	
		SRPS.3.4. Aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	SRPS.3.3.2. Doksztalcenie i podnoszenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych	SRPS.3.3.2.1. Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie w/z zdobywania wykształcenia na poziomie wyższym	PCPR
			SRPS.3.3.2.2. Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze szkoleń dla bezrobotnych	PUP	
		SRPS.3.4.1. Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia osób niepełnosprawnych	SRPS.3.4.1.1. Liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały pomoc w zakresie zatrudnienia wspieranego lub na uruchomienie własnej działalności gospodarczej	PUP, PCPR	
		SRPS.3.4.2. Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	SRPS.3.4.2.1. Liczba osób objętych opieką wytchnieniową	PCPR, OPS	
SRPS.4. Wzrost aktywności zawodowej osób bezrobotnych	SRPS.4.1. Pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w podejmowaniu zatrud-	SRPS.4.1.1. Zwiększenie dostępu do podstawowych usług rynku pracy tj. pośrednictwa pracy	SRPS.4.1.1.1. Liczba osób objętych usługą poradnictwa zawodowego	PUP, OPS	

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	
	nienienia	i poradnictwa zawodowego			
			SRPS.4.1.1.2. Liczba rozpoczętych planów doradczych	PUP, OPS	
		SRPS.4.1.2. Doskonalenie i podnoszenie efektywności usług pośrednictwa pracy	SRPS.4.1.2.1. Liczba wydanych skierowań do pracy	PUP	
			SRPS.4.1.2.2. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku otrzymania skierowania do pracy	PUP	
		SRPS.4.1.3. Promowanie pośrednictwa pracy wśród potencjalnych pracodawców i pracowników	SRPS.4.1.3.1. Liczba osób uczestniczących w giełdach pracy	PUP	
		SRPS.4.2.1. Upowszechnianie i realizacja działań ułatwiających podjęcie zatrudnienia przez osoby bezrobotne, znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	SRPS.4.2.1.1. Liczba podjętych działań	PUP	
	SRPS.4.2. Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych w wieku 25-34			SRPS.4.2.1.2. Liczba osób objętych działaniami	PUP
		SRPS.4.2.2. Zapewnienie możliwości uzyskania indywidualnego wsparcia dla osób znacznie oddalonych od rynku pracy	SRPS.4.2.2.1. Liczba osób, które uzyskały indywidualne wsparcie dla osób znacznie oddalonych od rynku pracy	PUP	
	SRPS.4.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	SRPS.4.3.1. Zwiększenie dostępu do usług poradnictwa zawodowego i promowanie przez doradców zawo-	SRPS.4.3.1.1. Liczba osób bezrobotnych korzystających z indywidualnego i grupowego poradnictwa zawo-		PUP

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
		wych mobilności zawodowej	dowego	
		SRPS.4.3.2. Inicjowanie kontaktów osób bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami	SRPS.4.3.2.1. Liczba wydanych skierowań na formy aktywizacji zawodowej	PUP
		SRPS.4.3.3. Nawiązywanie współpracy Powiatowych Urzędów Pracy z ośrodkami pomocy społecznej działającymi na terenie powiatu	SRPS.4.3.3.1. Liczba wspólnie podjętych inicjatyw PUP i OPS	PUP
			SRPS.4.3.3.2. Liczba rodzin otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa	OPS
	SRPS.4.4. Umożliwienie dostępu do wiedzy na temat lokalnego rynku pracy oraz dostępnych form wsparcia dla osób poszukujących zatrudnienia	SRPS.4.4.1. Analiza potrzeb i oczekiwań osób bezrobotnych oraz pracodawców	SRPS.4.4.1.1. Liczba przygotowanych analiz nt. potrzeb i oczekiwań osób bezrobotnych oraz pracodawców	PUP
		SRPS.4.4.2. Opracowywanie broszur/ulotek informacyjnych nt. dostępnych form wsparcia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz upowszechnianie informacji nt. tej działalności na stronach www	SRPS.4.4.2.1. Liczba przygotowanych broszur/ulotek informacyjnych nt. dostępnych form aktywizacji zawodowej	PUP
			SRPS.4.4.2.2. Liczba artykułów lub postów zamieszczonych na stronie internetowej	PUP
		SRPS.4.4.3. Wydanie informatora PUP	SRPS.4.4.3.1. Liczba wydanych	PUP

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
	SRPS.4.5. Podnoszenie kompetencji zawodowych bezrobotnych i absolwentów szkół nieposiadających odpowiednich kwalifikacji	SRPS.4.5.1. Finansowanie stypendiów na podjęcie nauki w szkołach ponadgimnazjalnych dla dorosłych lub studiach zaocznych	Informatorów PUP SRPS.4.5.1.1. Liczba osób, które otrzymały stypendium	PUP
		SRPS.4.5.2. Rozwijanie systemu szkoleń i przekwalifikowania bezrobotnych zgodnie z potrzebami rynku pracy	SRPS.4.5.2.1. Liczba zorganizowanych szkoleń	PUP
			SRPS.4.5.2.2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach	PUP
			SRPS.4.5.2.3. Liczba osób w wieku powyżej 50 roku życia biorących udział w szkoleniach	PUP
SRPS.5. Wzmocnienie systemu pieczy zastępczej	SRPS.5.1. Rodzinna Piecza Zastępcza dostosowana do potrzeb i wyzwań w wymiarze społecznym Powiatu	SRPS.5.1.1. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadr instytucji pieczy zastępczej	SRPS.5.1.1.1. Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach	PCPR, OPS
		SRPS.5.1.2. Stworzenie partnerskiego zespołu służącego rozwiązywaniu problemów związanych z pieczą zastępczą	SRPS.5.1.2.1. Liczba spotkań	PCPR
	SRPS.5.2. Rozwój systemu pieczy zastępczej	SRPS.5.2.1. Zwiększenie liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej	SRPS.5.2.1.1. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej	PCPR

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
	SRPS.5.3. Rozbudowa wsparcia dla funkcjonujących rodzin zastępczych		SRPS.5.2.1.2. Liczba dzieci oczekujących na umieszczenie w rodzinnych formach pieczy zastępczej	PCPR
		SRPS.5.2.2. Poszarżanie kręgu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	SRPS.5.2.2.1. Liczba rodzin zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	PCPR
		SRPS.5.2.3. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego	SRPS.5.2.3.1. Liczba akcji promocyjnych	PCPR
		SRPS.5.3.1. Organizacja szkoleń dla rodzin zastępczych	SRPS.5.3.1.1. Liczba szkoleń organizowanych dla rodzin zastępczych	PCPR
			SRPS.5.3.1.2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla rodzin zastępczych	PCPR
		SRPS.5.3.2. Organizacja pomocy prawnej i psychologicznej dla rodzin zastępczych oraz wychowanków umieszczonych w rodzinach zastępczych	SRPS.5.3.2.1. Liczba udzielonych porad	PCPR
SRPS.6. Ograniczanie zjawiska uzależnień i pomoc osobom uzależnionym	SRPS.6.1. Zapobieganie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniom behawioralnym	SRPS.6.1.1. Zwiększanie świadomości społecznej na temat uzależnień, ich rodzajów oraz destrukcyjnego wpływu na życie jednostki, rodziny i społeczeństwo	SRPS.6.1.1.1. Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych	PCPR, GKRPA, OPS, PPPP, Placówki oświatowe, OPiTU, Policja
		SRPS.6.1.2. Rozbudowa systemu diagnozowania i leczenia uzależnień	SRPS.6.1.2.1. Liczba osób zdiagnozowanych	GKRPA, OPiTU
			SRPS.6.1.2.2. Liczba osób, które	GKRPA, OPiTU

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
SRPS.7. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działań prewencyjnych, profilaktycznych, edukacyjnych i wspierających oraz zwiększenie skuteczności działań interdyscyplinarnych	SRPS.7.1. Zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i jego konsekwencji		poddały się leczeniu	
		SRPS.7.1.1. Rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych w gminie i poza nią form pomocy dla ofiar przemocy i formach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy	SRPS.7.1.1.1. Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych i edukacyjnych	PCPR, GKRPA, OPS, PPPP, Placówki Oświaty, Policja
		SRPS.7.1.2. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie	SRPS.7.1.2.1. Liczba podjętych działań edukacyjnych	PCPR, GKRPA, OPS, PPPP, Placówki Oświaty, Policja
			SRPS.7.1.2.2. Liczba osób uczestniczących w działaniach edukacyjnych	PCPR, GKRPA, OPS, PPPP, Placówki Oświaty, Policja
		SRPS.7.1.3. Prowadzenie kampanii społecznych ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	SRPS.7.1.3.1. Liczba zorganizowanych kampanii społecznych	PCPR, GKRPA, OPS, PPPP, Placówki Oświaty, Policja
		SRPS.7.1.3.2. Liczba osób uczestniczących w kampaniach społecznych	PCPR, GKRPA, OPS, PPPP, Placówki Oświaty, Policja	

Źródło: opracowanie własne

Wykaz użytych skrótów:

BPiWOP -	Biuro Promocji i Wspierania Organizacji Pozarządowych
DPS -	Dom Pomocy Społecznej
GKRPA -	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

NGO	-	Organizacje Pozarządowe
OPiTU	-	Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień
OPS	-	Ośrodek Pomocy Społecznej
PCPR	-	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
POW	-	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
PPPP	-	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
PUP	-	Powiatowy Urząd Pracy
ŚDS	-	Środowiskowy Dom Samopomocy
WTZ	-	Warsztaty Terapii Zajęciowej
ZAZ	-	Zakład Aktywności Zawodowej
ZZISO	-	Zespół Zdrowia i Spraw Obywatelskich

5.3 Wartości referencyjne mierników

Mierniki przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, będą w kolejnych latach jej obowiązywania służyły ocenie skuteczności podejmowanych działań. Zapewniając efektywność wdrażanych rozwiązań opracowana została tabela wartości bazowych i referencyjnych dla wszystkich mierników. Wartości bazowe zostały wyznaczone na podstawie ich odczytów za okres 2020 roku. Wprowadzona została również wartość referencyjna, która określa kierunek ich zmian lub wartość graniczną. Wartości referencyjne wyrażane są odrębnie dla każdego miernika i przyjmują następujące postaci: rosnący, malejący, maksimum lub minimum. Należy je odczytywać jako wartości pożądane w trakcie realizacji procesów będących pochodnymi celów i działań przyjętych w Strategii. Szczegółowe wartości bazowe i referencyjne mierników zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela nr 62 - Wartości bazowe i referencyjne mierników

Działania	Mierniki	Wartości bazowe	Wartości referencyjne	Okres dla wartości bazowej
SRPS.1.1.1. Organizacja aktywnej integracji seniorów i osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem lokalnym	SRPS.1.1.1.1. Liczba spotkań integracyjnych	14	minimum	każdego roku
	SRPS.1.1.1.2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach integracyjnych	1 400	minimum	każdego roku
SRPS.2.1.1. Utrzymywanie i doskonalenie jakości świadczonych usług przez DPS	SRPS.2.1.1.1. Liczba mieszkańców objętych usługami opiekuńczymi w DPS	290	minimum	każdego roku
	SRPS.2.1.1.2. Liczba osób oczekujących na	10	maksimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartości bazowe	Wartości referencyjne	Okres dla wartości bazowej
	miejsce w DPS			
	SRPS.2.1.1.3. Liczba szkoleń zespołu opiekuńczego	2	minimum	każdego roku
	SRPS.2.1.1.4. Liczba uczestników szkoleń dla członków zespołu opiekuńczego	60	minimum	każdego roku
	SRPS.2.1.1.5. Liczba remontów w DPS	10	minimum	każdego roku
	SRPS.2.1.1.6. Kwota wydatkowana na remonty w DPS [w złotych]	100 000	minimum	każdego roku
SRPS.2.2.1. Organizacja akcji informacyjnych dla seniorów nt. unikania zagrożeń związanych z wszelkiego rodzaju oszustami	SRPS.2.2.1.1. Liczba akcji informacyjnych	6	minimum	każdego roku
	SRPS.2.2.1.2. Liczba spotkań informacyjnych	6	minimum	każdego roku
	SRPS.2.2.1.3. Liczba rozdanych ulotek	80	minimum	każdego roku
SRPS.2.3.1. Realizacja badań profilaktycznych seniorów	SRPS.2.3.1.1. Liczba osób objętych badaniami	40	minimum	każdego roku
SRPS.2.3.2. Realizacja programów edukacyjno-zdrowotnych ukierunkowanych na promocję zdrowia, poprawę jakości życia i aktywizację seniorów i osób niepełnosprawnych	SRPS.2.3.2.1. Liczba organizacji pozarządowych biorących udział w konkursach na realizację zadań zleczanych przez samorząd powiatowy	5	minimum	każdego roku
SRPS.3.1.1. Organizacja aktywnej integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym oraz ich aktywizacja	SRPS.3.1.1.1. Liczba spotkań integracyjnych	10	minimum	każdego roku
	SRPS.3.1.1.2. Liczba uczestników spotkań integracyjnych	200	minimum	każdego roku
	SRPS.3.1.1.3. Liczba artykułów lub postów zamieszczonych na stronie internetowej omawiających bieżące	20	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartości bazowe	Wartości referencyjne	Okres dla wartości bazowej
	zagadnienia w/z funkcjonowania osób niepełnosprawnych			
SRPS.3.2.1. Poprawa dostępności osób niepełnosprawnych i osób zależnych do budynków użyteczności publicznej oraz do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym	SRPS.3.2.1.1. Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	20	minimum	każdego roku
	SRPS.3.2.1.2. Liczba zlikwidowanych barier w komunikowaniu się i technicznych	100	minimum	każdego roku
	SRPS.3.2.1.3. Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	1 000	minimum	każdego roku
	SRPS.3.2.1.4. Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny	15	minimum	każdego roku
	SRPS.3.2.1.5. Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych	150	minimum	każdego roku
	SRPS.3.2.1.6. Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania turystyki, sportu, kultury i rekreacji	150	minimum	każdego roku
	SRPS.3.2.1.7. Liczba miejsc w WTZ	210	minimum	każdego roku
	SRPS.3.2.1.8. Liczba uczestników WTZ	210	minimum	każdego roku
	SRPS.3.2.1.9. Liczba miejsc w ŚDS	74	minimum	każdego roku
	SRPS.3.2.1.10. Liczba osób korzystających z ŚDS	74	minimum	każdego roku
SRPS.3.3.1. Rozwój diagnostyki w zakresie wczesnego wspomagania dzieci	SRPS.3.3.1.1. Liczba dzieci objętych diagnostyką w zakresie wczesnego wspomaga-	100	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartości bazowe	Wartości referencyjne	Okres dla wartości bazowej
	nia			
SRPS.3.3.2. Doksztalcanie i podnoszenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych	SRPS.3.3.2.1. Liczba osób, które otrzymały dofinansowanie w/z zdobywania wykształcenia na poziomie wyższym	25	minimum	każdego roku
	SRPS.3.3.2.2. Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze szkoleń dla bezrobotnych	5	minimum	każdego roku
SRPS.3.4.1. Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia osób niepełnosprawnych	SRPS.3.4.1.1. Liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymały pomoc w zakresie zatrudnienia wspieranego lub na uruchomienie własnej działalności gospodarczej	30	minimum	każdego roku
SRPS.3.4.2. Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej	SRPS.3.4.2.1. Liczba osób objętych opieką wytchnieniową	20	minimum	każdego roku
SRPS.4.1.1. Zwiększenie dostępu do podstawowych usług rynku pracy tj. pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego	SRPS.4.1.1.1. Liczba osób objętych usługą poradnictwa zawodowego	2 000	minimum	każdego roku
	SRPS.4.1.1.2. Liczba rozpoczętych planów doradczych	7 000	minimum	każdego roku
SRPS.4.1.2. Doskonalenie i podnoszenie efektywności usług pośrednictwa pracy	SRPS.4.1.2.1. Liczba wydanych skierowań do pracy	2 000	minimum	każdego roku
	SRPS.4.1.2.2. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku otrzymania skierowania do pracy	1 300	minimum	każdego roku
SRPS.4.1.3. Promowanie pośrednictwa pracy wśród potencjalnych pracodawców i pracowników	SRPS.4.1.3.1. Liczba osób uczestniczących w giełdach pracy	50	minimum	każdego roku
SRPS.4.2.1. Upowszechnianie i realizacja działań ułatwiających podjęcie zatrudnienia	SRPS.4.2.1.1. Liczba podjętych działań	100	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartości bazowe	Wartości referencyjne	Okres dla wartości bazowej
przez osoby bezrobotne, znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	SRPS.4.2.1.2. Liczba osób objętych działaniami	10 000	minimum	każdego roku
	SRPS.4.2.2. Zapewnienie możliwości uzyskania indywidualnego wsparcia dla osób znacznie oddalonych od rynku pracy	SRPS.4.2.2.1. Liczba osób, które uzyskały indywidualne wsparcie dla osób znacznie oddalonych od rynku pracy	1 000	minimum
SRPS.4.3.1. Zwiększenie dostępu do usług poradnictwa zawodowego i promowanie przez doradców zawodowych mobilności zawodowej	SRPS.4.3.1.1. Liczba osób bezrobotnych korzystających z indywidualnego i grupowego poradnictwa zawodowego	1 500	minimum	każdego roku
SRPS.4.3.2. Inicjowanie kontaktów osób bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami	SRPS.4.3.2.1. Liczba wydanych skierowań na formy aktywizacji zawodowej	1 000	minimum	każdego roku
SRPS.4.3.3. Nawiązywanie współpracy Powiatowych Urzędów Pracy z ośrodkami pomocy społecznej działającymi na terenie powiatu	SRPS.4.3.3.1. Liczba wspólnie podjętych inicjatyw PUP i OPS	10	minimum	każdego roku
	SRPS.4.3.3.2. Liczba rodzin otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa	2 000	maksimum	każdego roku
SRPS.4.4.1. Analiza potrzeb i oczekiwań osób bezrobotnych oraz pracodawców	SRPS.4.4.1.1. Liczba przygotowanych analiz nt. potrzeb i oczekiwań osób bezrobotnych oraz pracodawców	1	minimum	każdego roku
SRPS.4.4.2. Opracowywanie broszur/ulotek informacyjnych nt. dostępnych form wsparcia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz upowszechnianie informacji nt. tej działalności na stronach www	SRPS.4.4.2.1. Liczba przygotowanych broszur/ulotek informacyjnych nt. dostępnych form aktywizacji zawodowej	3	minimum	2021-2027
	SRPS.4.4.2.2. Liczba artykułów lub postów zamieszczonych na	100	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartości bazowe	Wartości referencyjne	Okres dla wartości bazowej
	stronie internetowej			
SRPS.4.4.3. Wydanie informatora PUP	SRPS.4.4.3.1. Liczba wydanych Informatorów PUP	1	minimum	każdego roku
SRPS.4.5.1. Finansowanie stypendiów na podjęcie nauki w szkołach ponadgimnazjalnych dla dorosłych lub studiach zaocznych	SRPS.4.5.1.1. Liczba osób, które otrzymały stypendium	1	minimum	każdego roku
SRPS.4.5.2. Rozwijanie systemu szkoleń i przekwalifikowania bezrobotnych zgodnie z potrzebami rynku pracy	SRPS.4.5.2.1. Liczba zorganizowanych szkoleń	25	minimum	każdego roku
	SRPS.4.5.2.2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach	250	minimum	każdego roku
	SRPS.4.5.2.3. Liczba osób w wieku powyżej 50 roku życia biorących udział w szkoleniach	10	minimum	każdego roku
SRPS.5.1.1. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadr instytucji pieczy zastępczej	SRPS.5.1.1.1. Liczba pracowników biorących udział w szkoleniach	5	minimum	każdego roku
SRPS.5.1.2. Stworzenie partnerskiego zespołu służącego rozwiązywaniu problemów związanych z pieczą zastępczą	SRPS.5.1.2.1. Liczba spotkań	1	minimum	każdego roku
SRPS.5.2.1. Zwiększenie liczby miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej	SRPS.5.2.1.1. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej	180	minimum	każdego roku
	SRPS.5.2.1.2. Liczba dzieci oczekujących na umieszczenie w rodzinnych formach pieczy zastępczej	1	maksimum	każdego roku
SRPS.5.2.2. Poszarzenie kręgu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	SRPS.5.2.2.1. Liczba rodzin zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	10	minimum	każdego roku
SRPS.5.2.3. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego	SRPS.5.2.3.1. Liczba akcji promocyjnych	1	minimum	każdego roku
SRPS.5.3.1. Organizacja szkoleń dla rodzin zastępczych	SRPS.5.3.1.1. Liczba szkoleń organizowanych dla rodzin zastępczych	1	minimum	każdego roku

Działania	Mierniki	Wartości bazowe	Wartości referencyjne	Okres dla wartości bazowej
	czych			
	SRPS.5.3.1.2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla rodzin zastępczych	5	minimum	każdego roku
SRPS.5.3.2. Organizacja pomocy prawnej i psychologicznej dla rodzin zastępczych oraz wychowanków umieszczonych w rodzinach zastępczych	SRPS.5.3.2.1. Liczba udzielonych porad	80	minimum	każdego roku
SRPS.6.1.1. Zwiększanie świadomości społecznej na temat uzależnień, ich rodzajów oraz destrukcyjnego wpływu na życie jednostki, rodziny i społeczeństwo	SRPS.6.1.1.1. Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych	50	minimum	każdego roku
SRPS.6.1.2. Rozbudowa systemu diagnozowania i leczenia uzależnień	SRPS.6.1.2.1. Liczba osób zdiagnozowanych	350	minimum	każdego roku
	SRPS.6.1.2.2. Liczba osób, które poddały się leczeniu	200	minimum	każdego roku
SRPS.7.1.1. Rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych w gminie i poza nią form pomocy dla ofiar przemocy i formach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy	SRPS.7.1.1.1. Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych i edukacyjnych	30	minimum	każdego roku
SRPS.7.1.2. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie	SRPS.7.1.2.1. Liczba podjętych działań edukacyjnych	40	minimum	każdego roku
	SRPS.7.1.2.2. Liczba osób uczestniczących w działaniach edukacyjnych	1 200	minimum	każdego roku
SRPS.7.1.3. Prowadzenie kampanii społecznych ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	SRPS.7.1.3.1. Liczba zorganizowanych kampanii społecznych	5	minimum	każdego roku
	SRPS.7.1.3.2. Liczba osób uczestniczących w kampaniach społecznych	900	minimum	każdego roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

6. Sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowosądeckiego realizowana będzie dzięki oddziaływaniom kształtowanym m.in. przez następujące programy:

1. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023, który będzie opracowywany w okresach trzyletnich przez cały okres obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych;
2. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021-2027;
3. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Osób Doświadczających Przemocy w Rodzinie w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021-2025, który będzie opracowywany na kolejne lata przez cały okres obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych;
4. Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy dla Powiatu Nowosądeckiego na lata 2015-2020, który będzie opracowywany na kolejne lata przez cały okres obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Realizacja Strategii w ujęciu ram finansowych opiera się o następujące źródła finansowania:

1. środki własne powiatu,
2. środki własne gmin,
3. dotacje z budżetu państwa,
4. środki krajowych funduszy celowych (np. PFRON, Fundusz Pracy),
5. środki pomocowych funduszy Unii Europejskiej,
6. środki rządowych lub pozarządowych programów celowych.

Konstruując ramy finansowe dla budowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021-2027 przyjęto jako odniesienie wydatki

w działach: 801 – oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina za okres od 2017 roku do 2021 roku.

Dział 801 – oświata i wychowanie obejmuje następujące rozdziały:

- 80110 Gimnazja
- 80115 Technika
- 80117 Branżowe szkoły I i II stopnia
- 80120 Licea ogólnokształcące
- 80130 Szkoły zawodowe

- 80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego
- 80143 Jednostki pomocnicze szkolnictwa
- 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli
- 80150 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych
- 80151 Kwalifikacyjne kursy zawodowe
- 80152 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w gimnazjach, klasach dotychczasowego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych, branżowych szkołach I i II stopnia i klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowych szkołach I stopnia oraz szkołach artystycznych
- 80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych
- 80195 Pozostała działalność

Dział 851 – ochrona zdrowia obejmuje następujące rozdziały:

- 85111 Szpitale ogólne
- 85141 Ratownictwo medyczne
- 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi
- 85156 Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego²⁰
- 85195 Pozostała działalność

Dział 852 – pomoc społeczna obejmuje następujące rozdziały:

- 85202 Domy pomocy społecznej
- 85203 Ośrodki wsparcia
- 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- 85218 Powiatowe centra pomocy rodzinie
- 85220 Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej

Dział 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej obejmuje następujące rozdziały:

- 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych (wydatki ponoszone na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej przez jednostki samorządu terytorialnego z ich dochodów własnych)
- 85321 Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności
- 85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- 85333 Powiatowe urzędy pracy

---

²⁰ W rozdziale tym nie ujmuje się składek na ubezpieczenie zdrowotne, dla których utworzono odrębne rozdziały w działach "852 - Pomoc społeczna" oraz "855 - Rodzina"

85334 Pomoc dla repatriantów
85395 Pozostała działalność

Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza obejmuje następujące rozdziały:

85406 Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne
85407 Placówki wychowania pozaszkolnego
85410 Internaty i bursy szkolne
85411 Domy wczasów dziecięcych
85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym
85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym
85419 Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze
85446 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli
85495 Pozostała działalność

Dział 855 - Rodzina

85504 Wspieranie rodziny
85508 Rodziny zastępcze
85510 Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych

Wyznaczając ramy finansowe na lata 2021-2027, które służyć będą realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowosądeckiego uwzględniono czynniki ryzyka w postaci zmieniających się przepisów prawa oraz bieżącej projekcji wskaźnika inflacji CPI, która zakłada, że osiągnie on odpowiednio: 4,2% w 2021 roku; 3,3% w 2022 roku oraz 3,4% w 2023 roku. Ponadto uwzględniono również dotychczasowy poziom wydatków w działach: 801, 851, 852, 853, 854, 855, jak również konieczność zapewnienia stałego wzrostu jakości świadczonych usług. Średnioroczny wzrost wydatków Powiatu Nowosądeckiego w powyższych działach w okresie od 2017 do końca pierwszego kwartału 2021 roku wyniósł 5% (r/r). Szczegółowe dane za lata 2017-2021 zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 63 - Wydatki Powiatu Nowosądeckiego w latach 2017 – 2021 wg działów klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855

Rok	Suma planu po zmianach w działach 801, 851, 852, 853, 854, 855	Zmiana (r/r)
	kwota w zł	[%]
2017	79 806 308	-
2018	82 230 095	3%
2019	78 755 964	-4%
2020	92 931 766	18%
2021	96 093 902	3%

średnia	5%
----------------	-----------

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Rb-28S powiatu nowosądeckiego

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej wymienione czynniki, jak również niestabilną dynamikę wzrostu planu wydatków w obszarze analizowanych działów, zredukowano prognozowany wskaźnik wzrostu wydatków do poziomu 3% rocznie w latach 2021 - 2027. Estymowana wielkość środków publicznych w tymże okresie, w działach: 801 - oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina, została zaprezentowana w poniższej tabeli. Jako bazowy przyjęto plan finansowy po zmianach na 2021 rok, według stanu na koniec pierwszego kwartału. Realizacja zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowosądeckiego w latach 2021-2027 finansowana będzie z budżetu Powiatu do wysokości środków finansowych zaplanowany na ten cel w danym roku budżetowym.

Tabela nr 64 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021 – 2027 w działach klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855

Rok	Prognozowane wydatki w działach 801, 851, 852, 853, 854, 855
	kwota w zł
2021	96 093 902
2022	98 976 719
2023	101 946 021
2024	105 004 401
2025	108 154 533
2026	111 399 169
2027	114 741 144

Źródło: opracowanie własne

Określając ramy finansowe dla realizacji SRPS uwzględniono również wydatki na zadania finansowane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Jako bazę dla prognozy na lata 2021-2027 przyjęto poziom wydatkowanych środków w 2020 roku,

w obszarze następujących elementów:

- Algorytm,
- Aktywny Samorząd,
- Wyrównywanie Różnic Między Regionami.

Powyżej wskazane zadania charakteryzują się powtarzalnością ich realizacji na przestrzeni badanego okresu. W ramach powyższego katalogu nie uwzględniono Modułu II - Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi, z uwagi na jego incydentalny charakter, związany z pandemią COVID-19. Założono bowiem, że w perspektywie do końca 2027 roku zadanie to może być nierealizowane, bądź wykonywane w ograniczonym zakresie. Szczegółowe zestawienie wydatków w latach 2017-2020 zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 65 - Wydatki z PFRON powiatu nowosądeckiego w latach 2017-2020

Rok	Zadania	Plan	Realizacja
2017	Algorytm	4 870 435,00	4 870 435,00
	Aktywny Samorząd	316 733,80	316 733,80
	Wyrównywanie Różnic Między Regionami	164 464,40	164 464,40
	Suma	5 351 633,20	5 351 633,20
2018	Algorytm	5 139 816,00	5 139 816,00
	Aktywny Samorząd	283 921,46	283 921,46
	Wyrównywanie Różnic Między Regionami	32 937,66	32 937,66
	Suma	5 456 675,12	5 456 675,12
2019	Algorytm	5 619 030,00	5 619 030,00
	Aktywny Samorząd	555 636,31	555 636,31
	Wyrównywanie Różnic Między Regionami	404 427,17	404 427,17
	Pomoc Osobom Niepełnosprawnym Poszkodowanym w wyniku Żywiołu i Chorób Zakaźnych – Moduł II	7 200,00	7 200,00
	Suma	6 586 293,48	6 586 293,48
2020	Algorytm	6 367 294,00	6 364 091,00
	Aktywny Samorząd	489 563,65	489 563,65
	Wyrównywanie Różnic Między	712 356,00	712 356,00

Rok	Zadania	Plan	Realizacja
	Regionami		
	Pomoc Osobom Niepełnosprawnym Poszkodowanym w wyniku Żywiołu i Chorób Zakaźnych – Moduł II	691 500,00	691 500,00
	Suma	8 260 713,65	8 257 510,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Biorąc pod uwagę, że dynamika przyrostu wydatków z PFRON nie koreluje z innymi czynnikami kształtującymi poziom wydatków w obszarze polityki społecznej, przyjęto jako wskaźnik korygujący odczyty bieżącej projekcji wskaźnika inflacji CPI²¹, która zakłada, że osiągnie on odpowiednio: 4,2% w 2021 roku; 3,3% w 2022 roku oraz 3,4% w 2023 roku. Na bazie tychże prognoz przyjęto średni poziom wskaźnika inflacji na lata 2021-2027, którego wartość obliczono na 3,6%. Uwzględniając powyższe parametry określono kształt prognozowanych ram finansowych PFRON na lata 2021-2027, który został zaprezentowany w poniższej tabeli.

Tabela nr 66 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021 – 2027 dla zadań finansowanych z PFRON

Rok	Prognoza wydatków na zadania finansowane z PFRON
	kwoty w [zł]
2020	7 569 214
2021	7 841 705
2022	8 124 007
2023	8 416 471
2024	8 719 464
2025	9 033 365
2026	9 358 566
2027	9 695 474

Źródło: opracowanie własne

21 Bieżąca projekcja inflacji i PKB (opublikowana 12 lipca 2021 r.), źródło:

https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/polityka_pieniezna/dokumenty/projekcja_inflacji_2021_lipiec.html
(dostęp w dniu 30.09.2021 r.)

7. Monitoring i ewaluacja Strategii

Zapewnienie realizacji Strategii w sposób gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów możliwe jest tylko w sytuacji, kiedy na etapie wykonywania przyjętych zadań badamy ich postępy i efekty. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze długo okresowym, z tego też powodu mogą wystąpić w trakcie jej realizacji trudności, których nie przewidywaliśmy w momencie jej budowania. Nierzadko zdarza się też, że czynniki płynące z otoczenia uległy zmianie, co może powodować zakłócenia w realizacji Strategii. Występowanie tzw. czynników ryzyka jest jedną z istotnych przyczyn wpływających na nieosiągnięcie zakładanych celów. Dlatego budując SRPS należy na każdym etapie jej realizacji brać je pod uwagę i odpowiednio reagować na niedopasowania wewnętrzne i zewnętrzne, zakłócające osiąganie spodziewanych rezultatów.

Mechanizmem, którego zadaniem jest zapewnienie osiągnięcia celów strategicznych oraz operacyjnych i odpowiednio wczesne reagowanie na wewnętrzne i zewnętrzne czynniki ryzyka jest ewaluacja. Głównym jej zadaniem jest polepszenie efektywności i wydajności wdrażanych działań, co bezpośrednio przyczynia się do zapewnienia realizacji celów przyjętych w Strategii. Ponadto wyszczególnia się inne, bardziej specyficzne cele ewaluacji, wśród których można wymienić m.in.

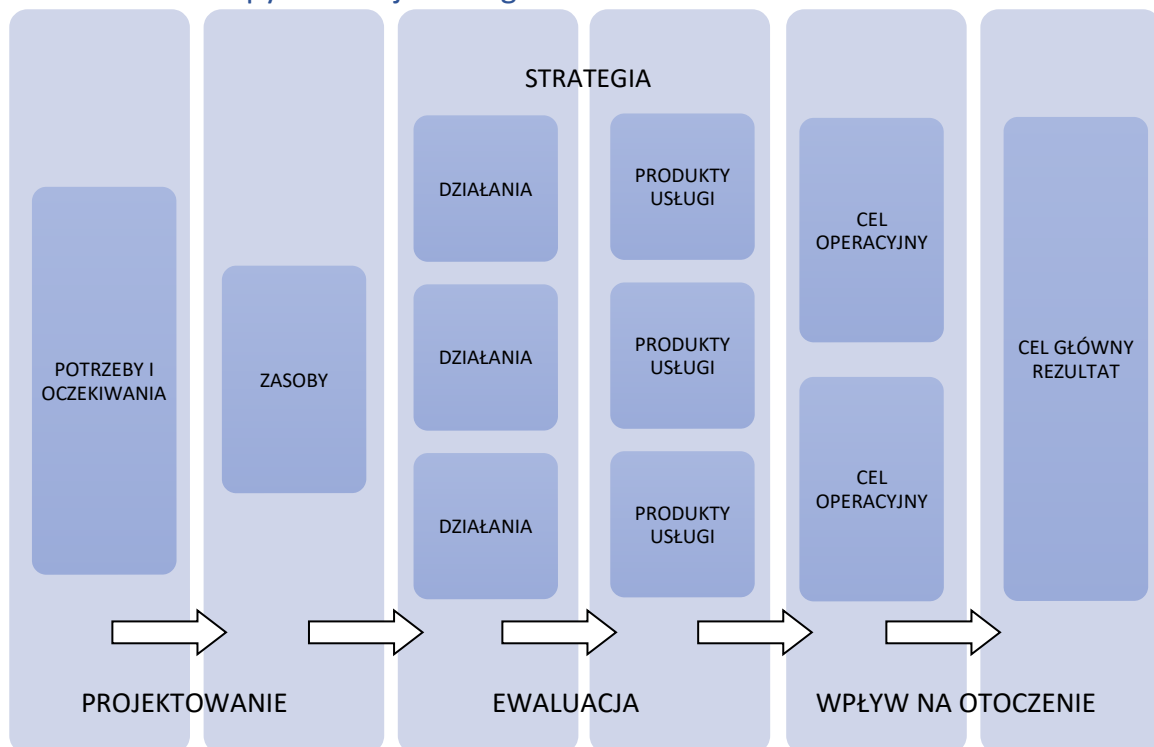
- określenie efektów podjętych działań,
- zapewnienie lepszego zaspokojenia oczekiwań odbiorców końcowych programów lub działań,
- poprawa jakości programów,
- podniesienie kompetencji zawodowych osób realizujących programy lub zadania,
- dostarczenie informacji koniecznych do podejmowania decyzji i oceny skutków,
- pogłębienie odpowiedzialności za realizację programów i zadań wśród wszystkich podmiotów realizujących,
- poprawa procedur i eliminowanie działań nieefektywnych.

Ewaluacja jest mechanizmem, który zapewnia utrzymanie jakości podejmowanych działań i przyczynia się do skutecznego osiągania zakładanych celów. Każda organizacja dostarczająca produkty czy usługi musi pracować nad swoją konkurencyjnością w otaczającej ją rzeczywistości. Zagadnienie konkurencyjności nie dotyczy tylko podmiotów komercyjnych. Organizacje publiczne, wśród których należy wymienić: szkoły, szpitale czy choćby nawet starostwa powiatowe lub urzędy gmin nieustannie stają przed koniecznością wprowadzania strategicznych zmian w organizacji, co nazywamy zarządzaniem konkurencyjnością. W przypadku starostw czy urzędów gmin również mamy do czynienia z koniecznością zarządzania konkurencyjnością. Jednak konkurencyjność tą będziemy pojmować w sposób odmienny, niż ma to miejsce w przypadku podmiotów komercyjnych. Instytucje tego typu świadczą usługi, jednak z uwagi na uregulowania prawne i podział administracyjny w sposób naturalny nie posiadają konkurentów w pełnym słowa tego

znaczeniu. Jak twierdzi P. Drucker „[...] każda instytucja potrzebuje przemyślenia, w czym jest mocna. Czy jest mocna w tym, czego naprawdę potrzeba temu właśnie biznesowi (przedsięwzięciu - przyp. aut.)? I czy wystarczająco [...] rozmieszcza swoje siły tam, gdzie przyniosą wyniki? I co dokładnie jest „rynkiem” dla tego konkretnego biznesu, teraz i na najbliższe lata?”²² Przenosząc te rozważania na grunt SRPS musimy jednoznacznie stwierdzić, że właściwie przeprowadzona ewaluacja zapewnia odpowiedni dobór środków i działań, których efektem będzie osiągnięcie zakładanych rezultatów.

Chcąc zobrazować graficznie proces ewaluacji podejmowanych działań lub wdrażanych programów posłużymy się poniższą grafiką, która umiejscawia go w przebiegu realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Schemat nr 17 - Etapy realizacji strategii

Źródło: opracowanie własne

Projektując proces ewaluacji należy określić jej podstawowy zakres, tzn. dokładnie wskazać obszary obejmowane badaniem ewaluacyjnym. Ważnym na tym etapie jest wybór istotnych elementów z punktu widzenia realizacji Strategii. Ewaluacja musi skupić się na czynnikach zewnętrznych oraz wewnętrznych, które decydują o powodzeniu w osiąganiu przyjętych celów i rezultatów. Nie wydaje się zasadnym prowadzenie ewaluacji na elementach i obszarach, które z punktu widzenia realizacji Strategii są mało znaczące lub nie wpływają istotnie w bezpośredni sposób na osiągnięte cele. Ważną jest również częstotliwość prowadzenia badań ewaluacyjnych, odnosząc to zagadnienie do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjmujemy, że badania takie będą prowadzone w następujących

22 M. Bednarczyk, *Organizacje publiczne – zarządzanie konkurencyjnością*, Wydawnictwo Naukowe PWN
Warszawa – Kraków 2001, s. 181

okresach: po upływie trzech lat obowiązywania Strategii – ewaluacja częściowa oraz po zakończeniu okresu obowiązywania Strategii – ewaluacja końcowa.

W ramach ewaluacji zostaną wykonane następujące czynności:

- określenie przedmiotu badań,
- wybór metodologii i przeprowadzenie badań,
- analiza wyników badań,
- przyjęcie wniosków i rekomendacji.

Na etapie projektowania ewaluacji osoby kluczowe dla realizacji SRPS określą, w jaki sposób przyjęte zostaną dane bazowe, które będą stanowiły punkt odniesienia dla prowadzonych badań ewaluacyjnych. Naturalnym w tej sytuacji jest posłużenie się przyjętymi miernikami (wskaźnikami), określonymi w Strategii, jednak dla zapewnienia elastyczności i właściwego reagowania na zmieniające się otoczenie dopuszczalnym jest skonstruowanie nowego benchmark'u, który w ramach realizowanych zdań będzie lepiej opisywał rezultaty i ich wpływ na otoczenie.

Całość prac związanych z procesem ewaluacji podsumowana zostanie w raporcie ewaluacji, stanowiącym dokument oceniający rezultaty podejmowanych dotychczas działań oraz wskazujący czynniki ryzyka i działania korygujące w sytuacji, gdy osiągnięcie celów strategicznych może być zagrożone. Raport ewaluacyjny sporządzany jest i przedkładany Zarządowi Powiatu Nowosądeckiego w terminie do końca kwietnia roku następującego po badanym okresie.-

Ponadto, co roku prowadzony będzie monitoring, którego celem jest bieżące badanie czy realizacja Strategii przebiega we właściwy sposób oraz czy nie występują zakłócenia zmniejszające szanse osiągnięcia zakładanych rezultatów. Zakres badania monitoringowego obejmują zespół mierników (wskaźników) opisanych w strategii. Okresowy monitoring kończy się raportem zawierającym: wnioski i podsumowanie. Raport z monitoringu przygotowujący jest przez zespół odpowiedzialny za realizację Strategii i w terminie do końca kwietnia następującego po badanym roku, przedkładany jest Zarządowi Powiatu Nowosądeckiego. Kluczowym pytaniem, na które musi znaleźć odpowiedź niniejszy zespół brzmi: czy działania realizowane w roku poprzednim przyczyniły się do osiągnięcia zakładanych celów? W roku kalendarzowym, w którym realizowane są badania ewaluacyjne odstępują się od obowiązku sporządzenia raportu z monitoringu. Jednakże dla zachowania ciągłości łańcuch danych koniecznym jest przeprowadzenie badań w zakresie przyjętych mierników.

Spis tabel

Tabela nr 1 - Rodzaje oddziałów i liczba łóżek na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2016-2019.....	32
Tabela nr 2 - Liczba pacjentów, rodzajów opieki długoterminowej i pobieranych świadczeń na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2016-2019.....	33
Tabela nr 3 - Liczba pacjentów, rodzajów opieki terminalnej i pobieranych świadczeń na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2016-2019.....	34
Tabela nr 4 – Liczba oddziałów i uczniów w poszczególnych typach szkół na terenie powiatu nowosądeckiego w 2020 roku.....	35
Tabela nr 5 – Fundacje i stowarzyszenia działające na terenie powiatu nowosądeckiego.....	41
Tabela nr 6 - Rozkład ludności województwa małopolskiego wg stanu na koniec 2020 roku.....	53
Tabela nr 7 - Stan ludności wg miejsca zamieszkania i płci (stan na koniec roku).....	54
Tabela nr 8 – Liczba mieszkańców powiatu nowosądeckiego wg miejsca zamieszkania w podziale na gminy w latach 2018-2020 (stan na koniec roku).....	54
Tabela nr 9 – Dynamika zmian liczby mieszkańców w poszczególnych gminach za lata 2018-2020 (stan na koniec roku).....	55
Tabela nr 10 –Liczba mieszkańców powiatu nowosądeckiego, z podziałem na gminy, w wieku 65 lat i więcej w latach 2018 – 2020 (stan na koniec roku).....	56
Tabela nr 11 –Dynamika przyrostu mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w poszczególnych gminach powiatu nowosądeckiego (stan na koniec roku).....	58
Tabela nr 12 – Ludność powiatu nowosądeckiego w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2018-2020.....	59
Tabela nr 13 - Wskaźniki obciążenia demograficznego w latach 2015-2020.....	60
Tabela nr 14 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2015 - 2019.....	61
Tabela nr 15 –Migracja wewnętrzna ludności powiatu nowosądeckiego na tle województwa małopolskiego w latach 2015-2019.....	62

Tabela nr 16 - Migracja zagraniczna mieszkańców powiatu nowosądeckiego na tle województwa małopolskiego w latach 2016-2019.....	63
Tabela nr 17 – Liczba pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki w latach 2015-2019....	64
Tabela nr 18 - Stopa bezrobocia rejestrowanego wg stanu na koniec roku w latach 2011-2020.....	65
Tabela nr 19 - Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2016-2020.....	65
Tabela nr 20 - Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w latach 2016-2020 (według stanu na koniec czwartego kwartału).....	66
Tabela nr 21 - Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia w latach 2016-2020 (stan na koniec czwartego kwartału).....	67
Tabela nr 22 - Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w latach 2016-2020.....	68
Tabela nr 23 - Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci w latach 2016-2020.....	68
Tabela nr 24 - Bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy w okresie 2016-2020 (według stanu na koniec roku).....	69
Tabela nr 25 – Powody przyznania pomocy w latach 2018-2020 na terenie gmin powiatu nowosądeckiego.....	69
Tabela nr 26 – Problem ubóstwa na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	71
Tabela nr 27 – Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	72
Tabela nr 28 – Przyczyny zgonów na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2015-2019.....	73
Tabela nr 29 – Liczba rodzin i osób w rodzinach, które otrzymały wsparcie gmin z tytułu niepełnosprawności na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	74
Tabela nr 30 – Liczba osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 16 roku życia na terenie powiatu nowosądeckiego otrzymujących orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2016-2020.....	74
Tabela nr 31 – Łączna liczba osób niepełnosprawnych na terenie powiatu nowosądeckiego otrzymujących orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2016-2020.....	75
Tabela nr 32 – Liczba wniosków o dofinansowanie ze środków PFRON w latach 2016 - 2020.....	76
Tabela nr 33 – Problem ochrony macierzyństwa na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	77
Tabela nr 34 - Udział rodzin wielodzietnych w ogólnej liczbie rodzin doświadczających problemów w zakresie potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2018-2020.....	79
Tabela nr 35 – Problem bezrobocia na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	80
Tabela nr 36 - Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w poszczególnych gminach powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	81
Tabela nr 37 – Problem alkoholizmu na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	84
Tabela nr 38 - Wnioski GKRPA z terenu powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	85

Tabela nr 39 – Leczenie odwykowe w poszczególnych gminach powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	86
Tabela nr 40 - Informacja statystyczna na temat rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020.....	88
Tabela nr 41 - Liczba dzieci w pieczy zastępczej z uwzględnieniem grup wiekowych - wartości uśrednione.....	90
Tabela nr 42 - Liczba dzieci w pieczy zastępczej z uwzględnieniem przyczyn umieszczenia - wartości uśrednione.....	91
Tabela nr 43 - Główne przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	92
Tabela nr 44 - Liczba świadczeń ogółem w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	93
Tabela nr 45 – Liczba świadczeń na opiekę i wychowanie dziecka pokrytych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	94
Tabela nr 46 - Wysokość wydatków na świadczenia w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	94
Tabela nr 47 - Wysokość wydatków na opiekę i wychowanie dziecka współfinansowanych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	95
Tabela nr 48 - Wysokość wydatków na instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	95
Tabela nr 49 - Wysokość średnich miesięcznych wydatków ponoszonych przez gminy na instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2018-2020.....	95
Tabela nr 50 - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej powiatu nowosądeckiego wg stanu na koniec 2020 roku.....	96
Tabela nr 51 – Jednostki prowadzone, zlecane lub dofinansowane przez powiat nowosądecki wg stanu na koniec 2020 roku.....	97
Tabela nr 52 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 lat dla powiatu nowosądeckiego na okres 2021 – 2027 roku.....	101
Tabela nr 53 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	102
Tabela nr 54 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	103
Tabela nr 55 – Prognozowana zmiana liczby osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	105
Tabela nr 56 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	106

Tabela nr 57 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	108
Tabela nr 58 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	109
Tabela nr 59 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	111
Tabela nr 60 - Analiza SWOT.....	112
Tabela nr 61 - Cele strategiczne, operacyjne i działania przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	117
Tabela nr 62 - Wartości bazowe i referencyjne mierników.....	127
Tabela nr 63 - Wydatki Powiatu Nowosądeckiego w latach 2017 – 2021 wg działań klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.....	136
Tabela nr 64 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021 – 2027 w działach klasyfikacji budżetowej: 801, 851, 852, 853, 854, 855.....	136
Tabela nr 65 - Wydatki z PFRON powiatu nowosądeckiego w latach 2017-2020.....	137
Tabela nr 66 - Ramy finansowe dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021 – 2027 dla zadań finansowanych z PFRON.....	139

Spis schematów

Schemat nr 1 - Podmioty ekonomii społecznej i solidarnej.....	12
Schemat nr 2 - Usytuowanie powiatu nowosądeckiego względem powiatów sąsiadujących.....	20
Schemat nr 3 - Gminy znajdujące się na terenie powiatu nowosądeckiego.....	21
Schemat nr 4 - Liczba ludności w przeliczeniu na aptekę ogólnodostępną, na terenie powiatu nowosądeckiego w porównaniu do obszaru kraju i województwa małopolskiego w latach 2016-2020.....	29
Schemat nr 5 - Liczba lekarzy pracujących, według podstawowego miejsca pracy, w przeliczeniu na 10 tyś. ludności, na terenie powiatu nowosądeckiego w porównaniu do obszaru kraju i województwa małopolskiego w latach 2015-2019.....	30
Schemat nr 6 - Liczba lekarzy pracujących ogółem w przeliczeniu na 10 tyś. ludności, na terenie powiatu nowosądeckiego w porównaniu do obszaru kraju i województwa małopolskiego w latach 2015-2019.....	31
Schemat nr 7 - Przyrost naturalny na 1000 ludności wg miejsca zamieszkania w latach 2015 - 2019.....	62
Schemat nr 8 - Udział kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2011 - 2020.....	66

Schemat nr 9 – Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w wieku 65+ dla powiatu nowosądeckiego na okres 2021 – 2027.....	102
Schemat nr 10 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych ubóstwem na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	103
Schemat nr 11 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027...	104
Schemat nr 12 – Prognozowana zmiana liczby osób otrzymujących orzeczenie o niepełnosprawności na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027...	105
Schemat nr 13 – Prognozowana zmiana liczby rodzin wykazujących potrzebę ochrony macierzyństwa na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	107
Schemat nr 14 – Prognozowana liczba osób bezrobotnych w wieku 25-34 lat na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	108
Schemat nr 15 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	110
Schemat nr 16 – Prognozowana zmiana liczby rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu na terenie powiatu nowosądeckiego w latach 2021-2027.....	111
Schemat nr 17 - Etapy realizacji strategii.....	141

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 16b oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz 1876 z późn. zm.), do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnoprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Uchwałą Nr 198/XX/16 Rady Powiatu Nowosądeckiego z dnia 30 grudnia 2016 roku w sprawie uchwalenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020 r. przyjęto do realizacji Strategię obowiązującą do 2020 r.

W związku z tym, że upływa termin obowiązywania ww. Strategii, istnieje potrzeba przyjęcia do realizacji nowej, opracowanej zgodnie z bieżącymi potrzebami.

Projekt Strategii został poddany konsultacjom społecznym. Wpłynęły uwagi, które zostały w nim uwzględnione. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nowosądeckim na lata 2021-2027 wyznacza cele strategiczne i zadania, których osiągnięcie w znaczący sposób może przyczynić się do rozwiązania problemów mieszkańców Powiatu Nowosądeckiego i zminimalizować ich skutki. W/w dokument stanowi podstawę do realizacji działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem oraz doprowadzić do integracji społecznej.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.